

COLLECTIEBESCHRIJVINGEN

BIJLAGE 2

Inhoud

<i>SYNTHESE</i>	3
INLEIDING	4
1. OORSPRONKELIJKE EN HUIDIGE FUNCTIE	5
2. BEHOUD EN BEHEER	7
2.1 Bewaarplaats.....	7
2.2 Bewaaromstandigheden.....	9
2.3 Preservatie, conservatie en restauratie	12
3. ONTSLUITING	13
3.1 Registratiesysteem.....	13
3.2 Registratiestandaard	16
3.3 Digitalisering	17
3.4 Online toegankelijkheid.....	18
3.5 Toegankelijkheid fysieke objecten	20
4. COLLECTIEBELEID	22
4.1 Acquisitiebeleid.....	22
4.2 Collectieplan.....	24
<i>OVERZICHT COLLECTIES</i>	26
1. FACULTEIT BIO-INGENIEURSWETENSCHAPPEN	27
1.1 Collectie Mineralen en Gesteenten.....	27
2. FACULTEIT DIERGENEESKUNDE	30
2.1 Museum Morfologie	30
2.2 Collectie Diergeneeskundig Verleden	36
2.3 Collectie Pathologie	39
3. FACULTEIT FARMACEUTISCHE WETENSCHAPPEN	43
3.1 Collectie Farmacie	43
4. FACULTEIT GENEESKUNDE EN GEZONDHEIDSWETENSCHAPPEN	47
4.1 Biomedische Bibliotheek	47
5. FACULTEIT LETTEREN EN WIJSBEGEERTE	50
5.1 Etnografische Verzamelingen.....	50
5.2 Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM).....	64
5.3 Archeologisch Museum	69

5.4 Collectie Dialectbanden	75
5.5 Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)	78
6. FACULTEIT INGENIEURSWETENSCHAPPEN EN ARCHITECTUUR	81
6.1 Collectie Draad- en Plaastermodellen (vakgroep Wiskundige Analyse)	81
7. FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN	85
7.1 Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist).....	85
8. FACULTEIT WETENSCHAPPEN	89
8.1 Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	89
8.2 Plantentuin.....	96
8.3 Collectie Micro-organismen.....	104
8.4 Museum voor Dierkunde	107
8.5 Collectie Cartografie	113
8.6 Collectie Mineralen en Gesteenten.....	117
8.7 Collectie Wiskunde	121
9. MUSEUM VOOR DE GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE	124
10. IMAGINAIR MUSEUM DIERICK	130

Synthese

Inleiding

In het kader van het project "Balans en perspectief. Verkenning en ontwikkeling van de erfgoedgemeenschap rond Academisch Erfgoed in Vlaanderen" werden van november tot en met december 2011 tweeëntwintig collecties van de UGent geïdentificeerd en beschreven.

De tweeëntwintig verzamelingen vallen uiteen in acht universitaire musea en veertien collecties die afzonderlijk worden beheerd door faculteiten en/of vakgroepen.¹

Het erfgoed van de universitaire musea is grotendeels in loop van de 19de en aan het begin van de 20ste eeuw samengebracht. Het ontstaan van deze collecties hangt nauw samen met de oprichting van de universiteit in 1817 door de eerste koning van de Nederlanden, Willem I van Oranje (1772-1843). Willem I vond dat wetenschappelijke verzamelingen noodzakelijk zijn voor onderwijs en onderzoek. In 1816 liet hij bij wet vastleggen dat elke universiteit voor haar onderwijs in de natuurlijke historie moest beschikken over "un cabinet pour l'histoire naturelle des animaux et pour leur anatomie comparée". Deze wet lag aan de basis van de collecties van het Museum voor Dierkunde. De koning schonk zelf ook verzamelingen en financierde de aankoop van collectiestukken. Een voorbeeld hiervan is zijn donatie aan de faculteit Geneeskunde om een "Cabinet d'instruments de chirurgie" samen te stellen voor het onderwijs. Deze verzameling lag aan de basis van het huidige Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde. Ook de Etnografische Verzamelingen zijn ontstaan onder impuls van Willem I. Het toenmalige *Musée des Antiquités de l'Université de Gand*, met oorspronkelijk enkel een Indonesië-collectie, werd opgericht in 1825.

Het Archeologisch Museum gaat terug tot voor 1817 met de archeologische en numismatische collectie van kanunnik Martin-Jean de Bast (1753-1825). Zijn verzameling werd in 1825 aangekocht door Willem I, die een deel van de collectie aan de Gentse universiteit schonk.

De universitaire musea hebben binnen de UGent een eigen identiteit opgebouwd. Ze werken met een eigen logo en worden aangestuurd door een conservator die ofwel voltijds belast is met collectiebeheer, ofwel zich op vrijwillige basis voor de collecties engageert.

Elke collectie wordt onderworpen aan elf criteria die iets zeggen over de functie, behoud en beheer, ontsluiting en het beleid van de collectie. De collectieverantwoordelijken formuleerden tot slot zelf enkele acties die ze als prioritair beschouwen.²

¹ De universitaire musea: Museum Morfologie, Etnografische Verzamelingen, Virtueel Museum Dierick, Archeologische verzamelingen, Plantentuin, het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen, het Museum voor Dierkunde en het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde (Stichting Jan Palfyn vzw).

² De criteria zijn geïnspireerd op de matrices van de Stichting Academisch Erfgoed (SAE) in Nederland en het Cometamodel (Stichting Academisch Erfgoed, *Om het Academisch Erfgoed*, 1996). Cometa staat voor *Collectie MetaData* en is ontwikkeld door FARO, PACKED vzw en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek met steun van de Vlaamse Overheid. Cometa biedt een model aan om collectiebeschrijvingen binnen de erfgoedsector op een gestandaardiseerde manier uit te voeren. Onder meer de groeperingen in behoud en beheer, collectiebeleid en ontsluiting gaan terug naar het Cometamodel.

1. Oorspronkelijke en huidige functie

Een universitaire collectie kan drie functies hebben: onderwijs, onderzoek en/of presentatie. Het is mogelijk dat binnen één verzameling de objecten meerdere functies hebben. Enkele voorwerpen kunnen bijvoorbeeld nog gebruikt worden in het onderwijs, terwijl andere enkel worden tentoongesteld. Een collectie wordt inactief wanneer de objecten geen onderwijzende, onderzoeks-, of presentatiegebonden functie meer hebben.

Oorspronkelijke functie

Beheerder	Collectie	Omvang	Onderwijs	Onderzoek	Presentatie
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000			
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463			
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)				
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen				
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150			
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000			
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30			
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde				
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500			

Figuur 1: Oorspronkelijke functie

Huidige functie

Beheerder	Collectie	Omvang	Onderwijs	Onderzoek	Presentatie	Inactief
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten					
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden					
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000				
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463				
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)					
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen					
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150				
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000				
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30				
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde					
Centrale Administratie	Imaginair Museum Dierick	ca. 1.500				

Figuur 2: Huidige functie

Van de tweeëntwintig verzamelingen werden er negentien oorspronkelijk gebruikt voor onderwijs en/of onderzoek. Dit valt onder meer te verklaren door de wetgeving van Willem I, die stelde dat voor onderwijs en onderzoek wetenschappelijke verzamelingen noodzakelijk waren. De drie collecties die hiervan afwijken zijn de Collectie Diergeneeskundig Verleden, de Collectie Farmacie en de Biomedische Bibliotheek. Voor deze collecties was de oorspronkelijke opzet het verzamelen van objecten om deze tentoon te stellen.³

Vijftien van de negentien hebben hun didactische en/of wetenschappelijke functie behouden. Voor de overige verzamelingen is de functie verschoven van onderwijs en/of onderzoek naar presentatie of inactief. De kleurenfoto's uit het Imaginair Museum Dierick hadden oorspronkelijk een didactische functie, maar worden nu tentoongesteld in Het Pand. De Collectie didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist) daarentegen wordt niet meer gebruikt en in een depot is opgeslagen.

Bij de universitaire musea wordt vaak nog een deel van de collectie gebruikt voor onderwijs of onderzoek. Bij sommige musea meer dan bij andere. In de collectie van het Museum Morfologie zijn de meeste afgietsels afkomstig uit onderzoek van de vakgroep naar bloedvatenstelsels. De functie van de collectie is in eerste instantie onderwijs- en onderzoeksgebonden. Pas in tweede instantie gaat het om museale objecten. Hierin verschilt het Morfologisch Museum van onder meer het Archeologisch Museum. Deze collectie wordt ook nog gebruikt voor onderwijs en onderzoek, maar heeft in de eerste plaats een museale functie. Studenten en onderzoekers worden aangespoord om de collectiestukken in het museum te bekijken. De Etnografische Verzamelingen worden eveneens nog gebruikt, voornamelijk door studenten die in het kader van hun masterproef bepaalde collectiestukken komen bestuderen.

2. Behoud en beheer

2.1 Bewaarplaats

De museale ruimte is een lokaal dat specifiek is ingericht om de collectie te presenteren. Het is mogelijk dat in deze ruimte ook activiteiten plaatsvinden die inhoudelijk niet aansluiten bij de collectie (bv. recepties, lezingen,...).

De werkruimte of gang is een ruimte die een andere functie heeft. Het kan gaan om een labo, een onderwijslokaal, bibliotheek, bureau, vergaderlokaal of studieruimte.

Het depot is de opslagplaats waarin collectiestukken worden bewaard die niet in de museale ruimte of werkruimte staan (dubbels of toevoegingen aan de collectie) of waarin tentoonstellingsmateriaal is ondergebracht (vitrines, panelen,...). Dit kan een lokaal zijn dat alleen in functie van de collectie wordt gebruikt, maar het is ook mogelijk dat de ruimte dienst doet als algemene opslagplaats.

³ De Collectie Diergeneeskundig Verleden werd verzameld om te worden gepresenteerd in vitrines binnen de faculteit Diergeneeskunde. De Collectie Farmacie werd oorspronkelijk tentoongesteld in het Museum voor de Geschiedenis van de Farmacie, maar doordat er weinig aanvragen waren om de collectie te bezoeken en door plaatsgebrek binnen de faculteit werd de collectie tien jaar geleden overgebracht naar de faculteitszaal. De voorwerpen in de Biomedische Bibliotheek zijn tot slot afkomstig uit het ziekenhuis en werden ook verzameld om te worden tentoongesteld in de bibliotheek.

Beheerder	Collectie	Omvang	Museale ruimte	Werkruim- te/gang	Depot
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vak- groep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfo- logie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Patholo- gie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Patholo- gie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000			
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463			
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidsweten- schappen	Biomedische Bibliotheek				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)				
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architec- tuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen				
Faculteit Psychologie en Pedagogische Weten- schappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experi- menteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150			
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000			
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30			
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde				
Centrale Administratie	Imaginair Museum Dierick	ca. 1.500			

Figuur 3: Bewaarplaats

De acht universitaire musea zijn in een museale ruimte ondergebracht. Hoewel deze ruimtes speciaal voor de collecties zijn ingericht is het mogelijk dat de lokalen ook voor activiteiten worden gebruikt die losstaan van de objecten. In het Museum Morfologie, de Etnografische Verzamelingen en het Imaginair Museum Dierick gaan ook recepties door (o.m. voor congressen en doctoraatsverdedigingen). In het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen, het Museum voor Dierkunde, de Plantentuin en het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde worden ook lezingen, recepties en workshops gegeven, maar deze activiteiten gaan (meestal) door naar aanleiding van tentoonstellingen of rondleidingen in het museum.

De Collectie Diergeneeskundig Verleden, de Collectie Farmacie, de Biomedische Bibliotheek en de Collectie Wiskunde worden in een werkruimte of gang tentoongesteld.

De acht universitaire musea beschikken over een depot. Het Archeologisch Museum en de Etnografische Verzamelingen delen hun opslagruimte, maar de andere musea hebben een beperkte plaats te beschikking om collectiestukken in onder te brengen. De overige collecties worden bewaard in werkruimtes en gangen en/of depots.

2.2 Bewaaromstandigheden

Museale ruimte en werkruimte

De bewaaromstandigheden zijn goed wanneer de collectie op zodanige wijze wordt gepresenteerd dat de bestaande toestand van de objecten redelijk is gewaarborgd en dat mogelijk verval grotendeels wordt tegengegaan.

Bij matige bewaaromstandigheden ontbreken voor een gedeelte van de collectie specifieke voorzieningen of zijn de voorzieningen ontoereikend.

De bewaaromstandigheden zijn slecht als de wijze waarop de collectie wordt gepresenteerd onvoldoende bescherming biedt tegen mogelijk verval.

Depot

De bewaaromstandigheden zijn goed wanneer de klimaatomstandigheden, de lichtregeling en de bescherming tegen vernielzucht, ongevallen en technische storingen zodanig zijn dat de bestaande toestand van de objecten redelijk is gewaarborgd en dat mogelijk verval grotendeels wordt tegengegaan.

Bij matige bewaaromstandigheden zijn de klimaatomstandigheden, de lichtregeling en de bescherming tegen vernielzucht, ongevallen en technische storingen zodanig dat voor een gedeelte van de collectie de bestaande toestand van objecten niet is gewaarborgd en dat mogelijk verval van deze objecten niet kan worden tegengegaan.

Bij een slechte quotering zijn de omstandigheden in zijn geheel of gedeeltelijk ongeschikt voor het bewaren van een collectie.

De bewaaromstandigheden in de museale ruimte, werkruimte of gang en in het depot worden afzonderlijk bekeken.

Beheerder	Collectie	Omvang	Museale ruimte			Werkruimte/gang			Depot		
			Goed	Matig	Slecht	Goed	Matig	Slecht	Goed	Matig	Slecht
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000				nvt	nvt	nvt			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden		nvt	nvt	nvt						
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463	nvt	nvt	nvt				nvt	nvt	nvt

Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek		nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend	nvt	nvt	nvt
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst-Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500				nvt	nvt	nvt			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst-Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum					nvt	nvt	nvt			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen		nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend	nvt	nvt	nvt
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150	nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000				nvt	nvt	nvt			
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000				nvt	nvt	nvt			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000				nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000	nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30	nvt	nvt	nvt				nvt	nvt	nvt
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde					nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500				nvt	nvt	nvt	onbekend	onbekend	onbekend

Figuur 4: Bewaaromstandigheden in museale ruimte, werkruimte en depot

Van de acht collecties die in een museale ruimte zijn tentoongesteld worden er zes in matige, één in goede en één in slechte omstandigheden bewaard. De presentatie van de objecten in de werkruimte of gang is overwegend matig (1) en goed (2).

Voor collecties in de museale ruimte ontbreken vaak specifieke voorzieningen of zijn de voorzieningen ontoereikend. Onder meer plaatsgebrek, klimaatregeling, verduistering en beveiliging tegen brand en diefstal zijn onvoldoende. Vier universitaire musea zijn onder-

gebracht in een voormalig middeleeuwse Dominicanenklooster, Het Pand.⁴ De ruimtes op deze historische locatie voldoen niet aan museale normen. De problemen doen zich vooral voor op het vlak van klimaatregeling en beveiliging. In de zalen van de Etnografische Verzamelingen en het Archeologisch Museum staat de verwarming te hoog. De ruimtes van de Etnografische Verzamelingen zijn wel voorzien van raamverduistering, maar de vitrines zijn niet ideaal om objecten tentoon te stellen. Er is geen aangepaste klimaatregeling, de lux van de verlichting is te hoog en de vitrine houdt geen ongedierte buiten. Dezelfde vitrines worden gebruikt voor het Archeologisch Museum en voor de collecties van het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde. Op vlak van beveiliging kunnen alle lokalen met een sleutel worden afgesloten, maar door recente verbouwingswerken in Het Pand is de toegangsdeur naar het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde weggenomen. Wanneer de bezoekers de lift nemen komen ze meteen in het museum terecht. De laatste collectie in Het Pand – het Imaginair Museum Dierick – is ondergebracht in een ruimte die volledig ongeschikt is. Het lokaal wordt gebruikt voor recepties, het is te klein, er is geen verduistering om verkleuring van de foto's tegen te gaan en de collectiestukken hangen onbeschermd tegen de muur. De collecties in het Museum voor Dierkunde in de Ledeganckstraat zijn beveiligd tegen brand en de locatie is uitgerust met camera- en alarmbeveiliging. Hier en daar zijn de opgezette dieren in de vitrines verkleurd doordat de verlichting te sterk is. Het Museum Morfologie kampt met plaatsgebrek. De veiligheid van de skeletten, die los in de ruimte zijn opgesteld, is niet gegarandeerd wanneer er recepties plaatsvinden.

Van geen enkele verzameling waarbij stukken in een depot worden bewaard, zijn de bewaaramstandigheden goed of slecht. Alle collecties worden in matige omstandigheden bewaard. Een veelvoorkomend probleem is plaatsgebrek. Het Museum Morfologie en het Museum voor Dierkunde bewaren collectiestukken onderaan in de vitrines om plaats te besparen.

Op de zolder van Het Pand beschikken de Etnografische Verzamelingen en het Archeologisch Museum over een gedeelde depotruimte. De ruimte is beveiligd tegen brand en de ramen zijn verduisterd om verkleuring tegen te gaan. Het klimaat en de vochtigheidsgraad op de zolder worden op pijl gehouden. De etnografica worden bewaard in kasten die met afzonderlijke sleutels zijn afgesloten, maar ook hier is de ruimte te klein. De kasten zitten vol en de archeologische stukken staan in dozen in de ruimte.

Het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen beschikt over vier depotruimtes: een klein depot beneden, een depot boven de museale ruimte en twee grotere depots die op wandelafstand van het museum liggen. Het museum heeft daarmee de meeste opslagcapaciteit, maar ze verwerft ook regelmatig nieuwe stukken en organiseert met een vaste frequentie tentoonstellingen waardoor de depotruimtes ontoereikend zijn. Er is geen plaats voorzien om het tentoonstellingsmateriaal op te bergen.

De herbariumcollecties van de Plantentuin bevinden zich in een te kleine ruimte die niet optimaal is ingericht. Er is een constante dreiging van waterschade. Om de waardevolle collectie veilig te stellen, is een verhuis naar een hoger gelegen verdieping aangewezen. Technische problemen met de verwarming en de verneveling in de kassen kunnen ook veel schade berokkenen aan de collectiestukken van de Plantentuin.

⁴ Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde, de Archeologische en Etnografische Verzamelingen en het Virtueel Museum Dierick.

2.3 Preservatie, conservatie en restauratie

Beheerder	Collectie	Omvang	Preserv	Conserv	Restaur
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000			
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463			
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)				
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plastermodellen				
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150			
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000			
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30			
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde				
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500			

Figuur 5: Preservatie, conservatie en restauratie

Bij drie van de tweeëntwintig collecties worden collectiestukken gerestaureerd. Dit gebeurt – om budgettaire redenen – niet extern. De collectiestukken worden meestal gerestaureerd naar aanleiding van een activiteit (bv. tentoonstelling of een college). Het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen heeft hiervoor een vrijwillige technische medewerker in dienst en in het Museum voor Dierkunde en het Museum Morfologie worden objecten indien nodig behandeld door de conservator. De universitaire musea

ondernemen verschillende acties om hun collecties optimaal te preserven en conserveren.

3. Ontsluiting

Een collectie kan op drie (aanvullende) manieren ontsloten worden: door gebruik te maken van een registratiesysteem, door de objecten te digitaliseren of door ze fysiek toegankelijk te maken voor studenten, onderzoekers of het brede publiek.

3.1 Registratiesysteem

Bij een inventaris op papier wordt verwezen naar een steekkaartinventaris of publicaties waarin de objecten worden opgesomd, maar niet systematisch worden geïnventariseerd (eindverhandeling, cursus, artikel, uitgebreide toelichting bij het object....).

Een kantoorautomatiseringssysteem houdt in dat de collectie of een gedeelte van de collectie geïnventariseerd is met een tekstverwerker (MS Word, OpenOffice.org Writer), een spreadsheet (MS Excel, OpenOffice.org Calc) of met een databaseprogramma (MS Access, FileMaker Pro).

Bij een gespecialiseerd registratieprogramma wordt tot slot de collectie of een gedeelte van de collectie online ontsloten (Erfgoedplus.be, MovE,...).

De categorieën sluiten elkaar niet uit. Het is bijvoorbeeld mogelijk om zowel te werken met steekkaarten als met Adlib. In de meeste gevallen volgen de systemen elkaar op: de informatie op de verouderde steekkaarten wordt aangevuld en in een registratieprogramma ingevoerd.

Beheerder	Collectie	Omvang	Geen	Papier	Autom	Prog
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten					
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden					
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000				
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463				
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)					

Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen					
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150				
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000				
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30				
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde					
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500				

Figuur 6: Registratiesysteem

Raadpleegbaarheid inventarissen

Beheerder	Collectie	Omvang	Niet	Ter plaatse	Online
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten		nvt	nvt	Nvt
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000	nvt	nvt	Nvt
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463			
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek		nvt	nvt	Nvt
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)				
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen		nvt	nvt	Nvt
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150	nvt	nvt	Nvt

Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000			
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000	nvt	nvt	Nvt
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30			
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde				
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500			
TOTAAL			6	3	7

Figuur 7: Raadpleegbaarheid inventarissen

Voor twaalf collecties zijn er papieren inventarissen. Hiervan zijn er vijf enkel op steekkaarten en in artikels beschreven. Voor de overige zeven is de inventarisatie op papier het vertrekpunt voor registratie met een kantoorautomatiseringssysteem of een gespecialiseerd programma.

De Etnografische Verzamelingen zijn geïnventariseerd op steekkaarten. De informatie hierop wordt gebruikt en aangevuld om stukken te registreren in Adlib. Die gegevens worden vervolgens uit Adlib geëxporteerd om de collectie online toegankelijk te maken via MovE en Europeana. Hoe gedetailleerder de registratie, hoe minder objecten er geregistreerd zijn. Van alle 7.000 collectiestukken van de Etnografische Verzamelingen is er een basisregistratie op steekkaart. Hiervan zijn ongeveer 800 tot 1.000 objecten beschreven in Adlib en daarvan zijn er 74 online te raadplegen via MovE. De objectregistratie in het Museum Morfologie gebeurt op een gelijkaardige manier: eerst op papier, daarna met Filemaker en Adlib en vervolgens online in MovE en Europeana.

De collecties van het Archeologisch Museum, het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen en het Museum voor Dierkunde zijn eveneens op papier ontsloten en daarna – aangevuld – ingevoerd in een Access-databank. De verzamelingen van het Museum voor Dierkunde zijn bovendien online raadpleegbaar via GBIF (Global Bio Diversity Information Facility) en BBIF (Belgian Bio Diversity Information Facility).

Van de Collectie Cartografie werd in het verleden een groot aantal collectiestukken analoog beschreven. Intussen zijn er 2.000 kaarten digitaal beschreven via een eigen metadatasysteem. De micro-organismen zijn geïnventariseerd per bacterie/stam in een databank die alleen intern toegankelijk is. De Collectie Dialectbanden en het Woordenboek Vlaamse Dialecten zijn deels geïnventariseerd en online toegankelijk.

Van zeven collecties kan je inventarissen online raadplegen.

De inventarissen die ter plaatse bekeken kunnen worden, zijn beschrijvingen op papier die meestal naast de collectiestukken zelf liggen. De inventarislijst van de Collectie Farmacie ligt naast de vitrine waarin de objecten zijn tentoongesteld.

Voor zes collecties is er geen inventaris. Hierdoor is er geen duidelijk zicht op hun inhoud. Dit maakt het moeilijk om de collectie uit te breiden of collectiestukken af te stoten.

3.2 Registratiestandaard

Beheerder	Collectie	Omvang	Neen	Ja
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000		
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000		
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463		
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)			
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plastermodellen			
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150		
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000		
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30		
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde			
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500		
TOTAAL			20	3

Figuur 8: Registratiestandaard

Drie collecties worden beschreven volgens een registratiestandaard. Het Museum Morfologie en de Etnografische Verzamelingen werken volgens het MovE-invalboek. De Plantentuin inventariseert haar collecties volgens de International Transfer Format for Botanic Garden Plant Records.⁵ De richtlijnen hiervoor zijn opgesteld door de Botanic Gardens Conservation International (BGCI) en worden internationaal door botanische tuinen erkend.

⁵ Het MovE-invalboek is gebaseerd op internationale standaarden voor objectregistratie (SPECTRUM, CCO). Het biedt richtlijnen voor een vierhonderdtal velden in het registratieprogramma Adlib. Voor elk veld geeft het in-

3.3 Digitalisering

Om de toegang tot een collectie te verbeteren, kan je analoge stukken digitaliseren en de digitale versie ter plaatste of online raadpleegbaar maken.

Beheerder	Collectie	Omvang	Digitalisering		Raadpleegbaar	
			Neen	Ja	Ter plaatse	Online
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten					
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden					
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000				
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463				
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum					
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)					
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen					
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150				
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000				
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000				
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30				
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde					
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500				
TOTAAL			11	11	8	5

Figuur 9: Digitalisering en raadpleegbaarheid digitale collecties

volboek een uitgebreide toelichting: definitie, toelichting, schrijfwijze, opmerkingen en voorbeelden" (http://www.projectcest.be/index.php/MovE_invulboek).

Aan de UGent werden in 2006 digitaliseringsprojecten uitgevoerd in het kader van vernieuwingsprojecten in het onderwijs.⁶ Hierbij werden hoofdzakelijk didactische collecties gedigitaliseerd.⁷

Bij elf van de tweeëntwintig collecties werden collectiestukken gedigitaliseerd. Het digitaliseren gebeurt door vakgroepmedewerkers, vrijwilligers, (oud)-studenten of stagiaires. De collecties van het Museum Morfologie en de Etnografische Verzamelingen zijn online te raadplegen via MovE en Europeana⁸. Van de Collectie Dialectbanden en het Woordenboek Vlaamse Dialecten zijn de oorspronkelijke vragenlijsten systematisch gedigitaliseerd en online beschikbaar.⁹ Uit de Collectie Cartografie werden 8.000 kaarten gescand. De vakgroep heeft een eigen viewer gemaakt om de kaarten te kunnen bekijken en bestuderen. Vaak zijn collectiestukken wel gedigitaliseerd, maar (nog) niet online toegankelijk. In het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen is 80% van de kerncollectie (wetenschappelijke instrumenten en demonstratietoestellen) gefotografeerd, maar niet online ontsloten. Uit de collectie 'oude drukken' werden wel verschillende werken opgenomen in het Google digitalisatieproject via de Universiteitsbibliotheek. De collectiestukken van het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde (de Gallo-Romeinse objecten), de Plantentuin (een deel van de levende collectie en de herbariumcollectie) en het Imaginair Museum Dierick (vermoedelijk enkel de negatieven) zijn eveneens gedeeltelijk gedigitaliseerd, maar niet online raadpleegbaar.

3.4 Online toegankelijkheid

Beheerder	Collectie	Omvang	Neen	Ja
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000		
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000		
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463		
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)			

⁶ Rapport: *10 jaar onderwijsinnovatie aan de Universiteit Gent. Een overzicht van onderwijsvernieuwingsprojecten*, Gent, 2006.

⁷ Overzicht van de digitaliseringsprojecten: AquaDIG (Laboratorium voor Aquacultuur & Artemia Reference Center - videofilms), Digitaal dia-archief bodemkunde, Digitalisering van het diergeneeskundig beeldarchief, Audiovisueel bestand spraak- en taalontwikkelingsstoornissen, Digitalisatie diatheek radiologie voor implementatie in e-learning en e-testing in het onderwijs geneeskunde, biomedische wetenschappen, revalidatie en kinesitherapie, Interdisciplinaire beeldbank Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen, Ontsluiten van de kaart- en luchtfotografie onder digitale vorm, Installatie van een professioneel scanlab voor onderwijs en onderzoek, Digitalisatie van de Belgische bodemkaart op schaal 1:5.000 en de Digitalisatie beeld dragers van onderwijsmateriaal voor Anesthesie en Cardiochirurgie, - Anesthesie. Rapport: *10 jaar onderwijsinnovatie aan de Universiteit Gent. Een overzicht van onderwijsvernieuwingsprojecten*, Gent, 2006: 33-34.

⁸ Van het Museum Morfologie zijn er 35 objecten met foto online ontsloten en van de Etnografische Verzameling 65 (MovE: <http://www.museuminzicht.be/public/index.cfm>; Europeana: <http://www.europeana.eu/portal/>).

⁹ <http://www.wvd.ugent.be/vragenlijsten>.

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)			
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen			
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150		
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000		
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30		
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde			
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500		
TOTAAL			12	10

Figuur 10: Online toegankelijkheid (eigen website)

Met uitzondering van het Imaginaire Museum Dierick beschikken alle universitaire musea over een eigen website.¹⁰ Hierop wordt informatie meegegeven over de geschiedenis van het museum, tentoonstellingen en bijkomende activiteiten. Voor de promotie van hun activiteiten hebben het Museum Morfologie, de Plantentuin, de Etnografische Verzamelingen en het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen naast de eigen website ook een facebook-pagina aangemaakt. De activiteiten van de laatste drie musea worden ook ingegeven in de Uitdatabank.¹¹

¹⁰ Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen: <http://www.sciencemuseum.ugent.be/>; Museum voor dierkunde: <http://www.museumvoordierkunde.ugent.be/>; Museum Morfologie <https://edit.ugent.be/di/morfologie/nl/dienstverlening/museum/>; Etnografische Verzamelingen: <http://www.evug.be/>; Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde: http://www.ugent.be/ge/nl/dienstverlening/museum/loc_index; Archeologische verzamelingen: <http://www.archaeology.ugent.be/museum>; Plantentuin: <http://www.ugent.be/we/nl/diensten/plantentuin>.

¹¹ Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen: http://www.uitinvlaanderen.be/agenda/search?query=Museum%20voor%20de%20geschiedenis%20van%20de%20Wetenschappen&cityid=9000_GENT; de Etnografische Verzamelingen: <http://www.uitinvlaanderen.be/agenda/search?query=etnografische%20verzamelingen>; de Plantentuin: <http://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/plantentuin-universiteit-gent/F1A70330-C776-5B26-B5E050E55C2F491F>.

3.5 Toegankelijkheid fysieke objecten

Een laatste manier om een collectie te ontsluiten is door toegang tot de objecten te verlenen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de mate waarin de collectie toegankelijk is (alleen op afspraak of vrij te raadplegen) en de wijze waarop een collectie bekeken kan worden (een tentoonstelling en/of rondleiding of randactiviteit).

Bij collecties die enkel op afspraak toegankelijk zijn, is het mogelijk dat op bepaalde momenten (bv. Erfgoeddag, paasvakantie,...) de collectie (deels) vrij toegankelijk is.

Mate van toegankelijkheid

Beheerder	Collectie	Omvang	Op afspraak	Vrij raadpleegbaar
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000		
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000		
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463		
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)			
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen			
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150		
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000		
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30		
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde			
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500		
TOTAAL			16	6

Figuur 11: In welke mate toegankelijk

Op welke wijze toegankelijk

Beheerder	Collectie	Omvang	Tentoonstellingen	Rondleidingen en randactiviteiten
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000		
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000		
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463		
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)			
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen			
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150		
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000		
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30		
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde			
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500		

Figuur 12: Op welke wijze toegankelijk

Zestien van de tweeëntwintig collecties zijn enkel toegankelijk op afspraak. Bij specifieke gelegenheden (Erfgoeddag, Gentse Feesten, Wetenschapsweek,..) zetten de universitaire musea bovendien hun deuren open voor het brede publiek. Het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen en de Plantentuin zijn tijdens de openingsuren vrij toegankelijk.

De universitaire musea organiseren wisselende tentoonstellingen met rondleidingen en randactiviteiten. Het Imaginair Museum Dierick organiseert geen tentoonstellingen, maar neemt deel aan activiteiten die in Het Pand doorgaan.

Het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen streeft naar een frequentie van drie tentoonstellingen over een periode van twee jaar. In het kader van tentoonstellingen worden vaak randactiviteiten georganiseerd (workshops, lezingen, belevingsdag,...).

Het Museum Morfologie organiseert thematentoonstellingen in het kader van nationale en lokale initiatieven.¹² De Etnografische Verzamelingen en het Archeologisch Museum bouwen tijdelijke tentoonstellingen op in samenwerking met (oud)studenten, stagiaires en vrijwilligers. De tentoonstellingen hebben geen vaste regelmaat.

Het Museum voor Dierkunde organiseert op jaarbasis één thematentoonstelling voor het brede publiek. In de tentoonstellingen worden rondleidingen georganiseerd en zijn er workshops voor kinderen van alle leeftijden.

Het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde neemt jaarlijks deel aan Erfgoeddag en Open Monumentendag en organiseerde in het verleden vier tijdelijke tentoonstellingen.

In de Plantentuin werden het opzetten van thematentoonstellingen, het geven van rondleidingen, het organiseren van workshops en de deelname aan nationale en internationale dagen zoals Erfgoeddag en Fascination for Plants day opgenomen in het collectieplan.

Naast de universitaire musea presenteert de Collectie Diergeneeskundig Verleden zijn verzameling in wisselende opstellingen. Om de zes maanden wisselt de collectiebeheerder de opstelling.

4. Collectiebeleid

Het collectiebeleid is "gericht op de verwerving van, de zorg voor en het gebruik van collecties."¹³ Twee onderdelen van het collectiebeleid zijn het acquisitiebeleid en het collectieplan.

4.1 Acquisitiebeleid

Bij een actief acquisitiebeleid wordt volledigheid van de collectie nagestreefd. Er is een selectiebeleid om de verwerving van nieuwe objecten in goede banen te leiden. Bij een passief acquisitiebeleid is er geen sprake van een selectiebeleid. Er wordt niet gezocht naar aanvullingen aan de collectie. De collectie wordt eerder toevallig uitgebreid.

¹² De tentoonstelling *Van Paardenmiddel tot Paardendokter* werd gerealiseerd in samenwerking met de Stad Waregem.

¹³ Collectiebeleid wordt zo gedefinieerd in de 'Ethische code voor musea' (ICOM Vlaanderen: <http://www.icom-vlaanderen.be/nl/icomvlaanderen/icom/ethische-code-voor-musea.html>).

Beheerder	Collectie	Omvang	Actief	Passief	Afgesloten
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden				
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000			
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463			
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum				
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)				
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen				
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150			
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000			
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000			
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30			
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde				
Centrale Administratie	Imaginaire Museum Dierick	ca. 1.500			
TOTAAL			10	2	10

Figuur 13: Acquisitiebeleid

Tien van de tweeëntwintig collecties worden actief aangevuld. Ze worden uitgebreid in functie van het collectieprofiel. De Plantentuin beschikt over een acquisitiebeleid waarbij de belangrijkste aanwezige collecties worden versterkt of vernieuwd. Met uitzondering van het Imaginaire Museum Dierick (afgesloten) worden in alle universitaire musea de collecties actief uitgebreid.

Bij passieve uitbereidingen wordt niet gezocht naar aanvullingen, maar wordt de verzameling uitbereid als zich interessante stukken voordoen. Aan de Collectie Diergeneeskundig Verleden en de Collectie Farmacie worden voornamelijk schenkingen toegevoegd.

4.2 Collectieplan

Een collectieplan is "een document waarin de samenstelling en de betekenis van de collectie, het collectiebeleid en de geplande activiteiten van een museum of andere collectiebeherende instelling beschreven zijn. Het is een uitwerking van het algemene beleidsplan. Onderwerpen die in het collectieplan aan de orde komen zijn bijvoorbeeld verzamelen en afstoten, behoud, registratie en gebruik."¹⁴

Beheerder	Collectie	Omvang	Ja	Neen
Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer	Collectie Mineralen en gesteenten			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie	Museum Morfologie	ca. 6.000 à 7.000		
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Diergeneeskundig Verleden			
Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten	Collectie Pathologie	ca. 1.000		
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen	Collectie Farmacie	463		
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	Biomedische Bibliotheek			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Etnografische Verzamelingen	ca. 7.500		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst- Muziek- en Theaterwetenschappen	Collectie Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie	Archeologisch Museum			
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Collectie Dialectbanden	ca. 750		
Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde	Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)			
Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse	Collectie Draad- en Plaastermodellen			
Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)	ca. 150		
Faculteit Wetenschappen	Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen	ca. 10.000		
Faculteit Wetenschappen	Plantentuin	ca. 410.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie	Collectie Micro-organismen	ca. 75.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie	Museum voor Dierkunde	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie	Collectie Cartografie	ca. 30.000		

¹⁴ Erfgoedwijs.nl - 'registratie en documentatie/collectieplan' (http://www.erfgoedwijs.nl/index.cfm?art_id=42). Deze definitie van Erfgoedwijs wordt ook gehanteerd binnen het Cometamodel.

Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde	Collectie Mineralen en Gesteenten	ca. 50.000		
Faculteit Wetenschappen – vakgroep Wiskunde	Collectie Wiskunde	30		
Stichting Jan Palfyn	Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde			
Centrale Administratie	Imaginair Museum Dierick	ca. 1.500		
TOTAAL			5	17

Figuur 14: Collectieplan

Vijf van de tweeëntwintig collecties werken volgens een collectieplan: de Etnografische Verzamelingen, het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen, de Plantentuin, het Museum voor Dierkunde en het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde. De overige universitaire musea organiseren activiteiten (tentoonstellingen, rondleidingen,...) en ontsluiten hun collecties, maar dit gebeurt niet volgens een vooraf vastgelegd collectieplan. Er wordt eerder ingespeeld op de mogelijkheden en middelen die er op dat moment ter beschikking zijn.

Overzicht collecties

1. Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen

1.1 Collectie Mineralen en Gesteenten (vakgroep Bodembeheer)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-BW12

1.2 Titel

Collectie mineralen, gesteenten en geologische afzettingen van België

1.3 Datering

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie is ondergebracht in een 70 à 80 meter kastlengte.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

De voorgangers van Prof. dr. Marc Van Meirvenne hebben de collectie bijeengebracht.

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

2.4 Verwerving

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen – vakgroep Bodembeheer

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De oorspronkelijke en huidige functie van de Collectie Mineralen en Gesteenten is didactisch.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit mineralen, gesteenten en geologische afzettingen van België

3.2 Selectiecriteria

Er wordt gestreefd naar een volledige collectie, niet naar de mooiste of de meest unieke exemplaren.

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt aangevuld door aankopen.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

De collectie is globaal in groepen geplaatst, ter ondersteuning van de cursus. De collectie is niet geïnventariseerd.

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

Er werden enkele foto's genomen ter ondersteuning van de cursussen die gegeven worden.

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

Er worden geen mineralen en gesteenten in bruikleen gegeven.

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Isabel Rotthier, 08/12/2011

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Marc Van Meirvenne

8.2 Adres

Coupure Link 653, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Marc.VanMeirvenne@ugent.be; 09 264 60 56

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

Er is geen collectiebeleid.

9.5 Museale ruimte

Niet van toepassing

9.6 Bewaarplaats

De Collectie Mineralen en Gesteenten wordt bewaard in een gesloten kelder. Alleen tijdens de colleges kunnen de studenten de collectie raadplegen.

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

De collectie is niet ontsloten.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Er dient contact te worden opgenomen met de beheerder om de collectie te raadplegen.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

2. Faculteit Diergeneeskunde

2.1 Museum Morfologie (vakgroep Morfologie)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-DI03

1.2 Titel

Collectie van het Museum Morfologie (MuMo)

1.3 Datering

Vanaf jaren 1960 – 1970 tot heden

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit ongeveer 6.000 à 7.000 objecten: ca. 200 plastinaten, ca. 500 afgietsels, ca. 4000 skeletten en skeletpreparaten (waaronder de onderkaak van een vinvis van 5m lang en 3m breed), een 20-tal maquettes, didactische modellen en onderwijsplaten diergeneeskundige morfologie en 3 schilderijen en een 100-tal voorbereidende schetsen en tekeningen van dissecties van dieren door Karel De Bondt.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Medewerkers van de vakgroep Morfologie

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

De faculteit Diergeneeskunde was oorspronkelijk gevestigd in het centrum van Gent waar de morfologische collectie bewaard werd in een depot. In 1975 werd in Merelbeke een nieuwe campus gebouwd om de faculteit uit het stadscentrum te halen. Daar kreeg de collectie een eigen tentoonstellingslokaal toegewezen dat ook dienst doet als studieruimte en depot.

2.4 Verwerving

De collectie is in de eerste plaats opgebouwd uit objecten die zijn voortgevloeid uit onderzoek en onderwijs aan de vakgroep Morfologie en een klein deel uit schenkingen. Er worden zelden objecten aangekocht. De schilderijen, didactische platen en voorbereidende tekeningen zijn gemaakt in opdracht van de vakgroep als didactisch materiaal.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Morfologie

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De oorspronkelijke en huidige functie van het Museum Morfologie is onderwijs- en onderzoeksgebonden. Het is een dynamische collectie. De meeste afgietsels zijn afkomstig uit onderzoek van de vakgroep naar bloedvatenstelsels. De plastinaten zijn vervaardigd als didactische modellen.

De skeletten hebben zowel een onderzoeks- als onderwijsfunctie. Studenten diergeneeskunde kunnen de skeletten, plastinaten en vaatafgietsels in de presentatieruimte bekijken en ze kunnen er zelf mee aan de slag in practica.

Drie doelgroepen werken met de collectie:

1. Studenten van de universiteit (diergeneeskunde, biologie,...)
2. Onderzoekers
3. Hogeschoolstudenten (landbouw, dierenzorg,...)
4. Leerlingen uit het lager en secundair onderwijs. Het museum organiseert daarnaast workshops en rondleidingen voor het brede publiek en participeert in wetenschapspopulariserende projecten.

De collectie is in eerste instantie een wetenschappelijke en didactische verzameling. Ook kunstenaars ervaren de collectie als inspiratiebron en vragen collectiestukken aan (o.a. beeldend kunstenaar Berlinde Debruyckere).

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De kerncollectie bestaat uit skeletten, plastinaten en vaatafgietsels. Afgietsels worden door de vakgroep Morfologie vervaardigd. Een deel van deze afgietsels – voornamelijk vaatafgietsels – wordt daarna in de collectie opgenomen.

Het Museum Morfologie beschikt daarnaast over een aantal didactische maquettes, schilderijen en schetsen van kunstenaar en architect Karel De Bondt (1888-1973). Deze Belgische kunstschilder vervaardigde schetsen van de dissecties op dieren als didactisch materiaal. Vandaag hebben ze een vooral een historische waarde. De Bondt schilderde in de voormalige locatie van de Faculteit Diergeneeskunde (Casinoplein 13) ook een aantal fresco's in de zaal voor anatomie over de evolutie van het paard.

Voorts bevat de collectie een aantal didactische wandplaten.

3.2 Selectiecriteria

Het voornaamste criterium om een object op te nemen in de collectie is de relevantie voor de diergeneeskunde. De nadruk ligt op huisdieren.

3.3 Aanvullingen

Er komen regelmatig nieuwe objecten bij, onder andere vaatafgietsels die in het kader van wetenschappelijk onderzoek worden vervaardigd en skeletten die een wetenschappelijke waarde hebben omwille van de diersoort of bepaalde anatomisch interessante eigenschappen.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

De collectie is op drie aanvullende manieren geïnventariseerd: papieren fiches, Filemaker en Adlib. Het merendeel van de collectie is sinds het begin, toen de collectie zich nog op het Casinoplein bevond, op papieren fiches bijgehouden. Een deel werd ingevoerd in Filemaker. Uiteindelijk werd gekozen om te registreren in Adlib. De gegevens uit Adlib worden geïmporteerd naar de online databank MovE. De objecten in het depot zijn niet mee opgenomen in de inventarisatie.

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

Stukbeschrijving

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

Van de 6.000 à 7.000 skeletten, plastinaten en vaatafgietsels zijn er ongeveer 2.000 geregistreerd (papieren fiche, Filemaker en/of Adlib) en 35 ontsloten via MovE (nu Erfgoedinzicht).

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

Registratiestandaard gebruikt in Adlib.

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

Het museum heeft een eigen fotostudio. De objecten worden door een vakgroepmedewerker gefotografeerd. Momenteel is er van ca. 300 collectiestukken een foto beschikbaar.

4.3 Topstukken

Er zijn drie topstukken:

1. De onderkaak van de vinvis die in september 2009 is aangespoeld in de haven van Antwerpen. De UGent heeft de onderkaak gereinigd en tentoongesteld in de trappenhal van de vakgroep Morfologie.

2. Het gemonteerd skelet van paard en ruiter, gemonteerd door Jan Cools, heeft internationaal prijzen behaald.
3. Enkele vaatfagietsels hebben een hoge wetenschappelijke waarde die andere instellingen aantrekken.
4. Het volledige skelet van een jonge dwergvinvis (die de bijnaam 'Eugene' meekreeg). Skeletten van jonge dieren zijn moeilijk te prepareren door de veelvuldige aanwezigheid van kraakbeen. De behandeling van Eugene had een succesvol resultaat.

4.4 Bruiklenen

Er zijn twee vormen van bruiklenen:

1. Omwille van de wetenschappelijke waarde van het object (bv. vaatfagietsels die worden uitgeleend voor een beurs voor landbouwers)
2. Voor kunstzinnige projecten (fotografen die het stuk integreren in hun werk of voor tentoonstellingen zoals *Artificial Nature* in de Verbeke Foundation).

Het skelet van de ruiter met het paard is een collectiestuk dat vaak wordt aangevraagd. De bruikleengegevens worden systematisch bijgehouden.

4.5 Restauratie

De collectiestukken worden waar nodig gerestaureerd.

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

Langendries, Elienne en Anne-Marie Simon-Van der Meersch, *175 jaar universiteit Gent. Een verhaal in woord en beeld - Ghent university 1817-1992. A story in pictures*, Gent, 1992.

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Marjan Doom en Nathalie Poot, 10/11/2011; Simon Leenknecht (16/12/2013 en 10/01/2014)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Conservator Marjan Doom

8.2 Adres

Salisburylaan 133, 9820 Merelbeke

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Marjan.Doom@ugent.be; 09 264 73 01

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

Tentoonstellingen en bijkomende activiteiten: de tentoonstellingen hebben geen vaste frequentie. In samenwerking met nationale en lokale initiatieven worden er thematentoonstellingen georganiseerd (bv. *Van Paardenmiddel tot Paardendokter* werd gerealiseerd in samenwerking met de Stad Waregem). Het museum neemt daarnaast soms deel aan Erfgoeddag en de Wetenschapsweek.

Collectieregistratie: de collectie is gedeeltelijk ontsloten via MovE. Het is op termijn de bedoeling om ze integraal online beschikbaar te maken.

9.5 Museale ruimte

De collectie wordt tentoongesteld in een zaal op de eerste verdieping van de vakgroep Morfologie. De plastinaten en vaatafgietsels bevinden zich in vitrinekasten. De skeletten zijn op een verhoog gemonteerd of met kabels bevestigd aan het plafond. Elk gepresenteerd collectiestuk is voorzien van een label ter identificatie en aan de vitrinekasten hangen A4-bundels die meer informatie verstrekken over de objecten.

9.6 Bewaarplaats

De objecten die niet in de vitrines liggen zijn in de kast eronder opgeborgen of worden in een afzonderlijke depotruimte bewaard. De skeletten en preparaten in het depot worden voornamelijk gebruikt voor de practica.

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

Het Museum Morfologie profileert zich met een eigen logo en Facebook-pagina. Een deel van de collectie is te raadplegen via MovE en Europeana.

Naar aanleiding van de tentoonstelling *Van Paardenmiddel tot paardendokter* (2011) werden er folders en affiches verspreid en werd er een tentoonstellingscatalogus uitgegeven.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

De collectie is vrij toegankelijk. Voor rondleidingen is het noodzakelijk om vooraf te reserveren.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

Wanneer foto's van de collectie of collectiestukken voor commerciële doeleinden worden gebruikt, dient er verwezen te worden naar het Museum Morfologie.

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

De collectie kan gratis worden bezocht. Bij aankomst op de faculteit Dierengeneeskunde is een duidelijke signalisatie aangebracht.

10.5 Accessibility

Het museum is toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

2.2 Collectie Diergeneeskundig Verleden (vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-DI05-01

1.2 Titel

Collectie van het Diergeneeskundig Verleden

1.3 Datering

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie bestaat uit ca. 800 oude instrumenten, medicamenten, boeken en ephemera (vliegende bladen).

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

2.4 Verwerving

Een groot deel van de collectie is verworven door privéschenkeningen (onder andere van gepensioneerde dierenartsen).

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Diergeneeskunde

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De collectie werd verzameld om tentoon te stellen in vitrines of om uit te lenen voor tentoonstellingen. Ze wordt in wisselende opstellingen gepresenteerd.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit oude instrumenten, medicamenten, boeken en ephemera (knipsels, publicitair drukwerk).

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt nog aangevuld, voornamelijk door schenkingen.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

De materiële toestand van de objecten in de depotruimte is goed. De stukken die in de vitrines worden tentoongesteld zijn in zeer goede staat.

4.2 Inventarisatie

De collectie is niet geïnteriseerd. De boekencollectie wordt opgenomen in het in Aleph, de boekencatalogus van de UGent. De ephemera zijn thematisch geordend.

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Marjan Doom, Luc Devriese en Nathalie Poot, 10/11/2011; [Simon Leenknecht](#) (16/12/2013, 08/01/2014)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Luc Devriese

8.2 Adres

Salisburylaan 133, 9820 Merelbeke

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Devriese.okerman@skynet.be

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

De meest interessante objecten worden tentoongesteld. De collectiebeheerder wisselt om de zes maanden de opstelling. Elk object dat wordt tentoongesteld krijgt een label en bijhorende tekst ter verduidelijking.

9.5 Museale ruimte

De collectie wordt gepresenteerd in vitrines in de gangen van de Faculteit Diergeneeskunde.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

De collectie is niet ontsloten.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Om de collectie te bezoeken, dient er contact te worden opgenomen.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

2.3 Collectie Pathologie (vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-DI05-02

1.2 Titel

Collectie Pathologie

1.3 Datering

1935-1986

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit ca. 1.000 weefselpreparaten op sterkwater.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Medewerkers van het laboratorium voor veterinaire pathologie.

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

De collectie is bijeengebracht door Prof. J. Thoonen en Prof. dr. J. Hoorens. Ze werd tentoongesteld in de veeartsenijschool aan het Casinoplein. Met de verhuis van de faculteit Diergeneeskunde naar Merelbeke werd deze collectie ondergebracht in een tentoonstellingslokaal (nog niet toegankelijk) en een aanpalende gang (vrij toegankelijk) op de eerste verdieping van het gebouw D5 (morfologie-pathologie).

2.4 Verwerving

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Diergeneeskunde – vakgroep Pathologie, Bacteriologie en Pluimveeziekten

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

Toen de faculteit Diergeneeskunde nog in het stadscentrum gevestigd was, was de Collectie Pathologie een actieve verzameling die regelmatig werd aangevuld en die

toegankelijk was voor studenten. Courante en zeldzame letsels konden aan de hand van de collectie gedemonstreerd worden. Hoewel de collectie niet langer volledig toegankelijk is, worden er nog steeds preparaten gedemonstreerd in lessen. Een deel van de preparaten kan bezichtigd worden in de gang op de eerste verdieping van gebouw D5 van de faculteit Dierengeneeskunde.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

Pathologische preparaten van organen en weefsels bewaard op sterkwater, ingebed in plastic of gemacereerd (botten). Ze zijn afkomstig van verschillende diersoorten, voornamelijk hond, kat, paard, rund, schaap, geit, varken en kip en demonstreren een brede waaier aan letsels die bij deze diersoorten kunnen voorkomen (waaronder tbc en varkenspest, die in België ondertussen niet meer voorkomen). De preparaten op sterkwater werden verzameld tijdens autopsies in de loop van het diergeneeskundig onderwijs in Gent.

4.2 Selectiecriteria

Macroscopisch representatieve letsels van verschillende orgaansystemen en oorzaken werden opgenomen.

3.3 Aanvullingen

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

De collectie is op papier geïnventariseerd.

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

Stukbeschrijving (met vermelding van het letsel in kwestie)

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

Er werden 1643 preparaten geïnventariseerd op papier, maar niet alle stukken zijn nog beschikbaar.

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

Nee

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

4.3 Topstukken

Congenitale afwijkingen waaronder biggen met twee hoofden, kippen met dubbel aantal tenen, letsels van ziektes die niet meer in België voorkomen (tbc, varkenspest en mond-en-klauwzeer).

4.4 Bruiklenen

Op aanvraag kunnen stukken worden uitgeleend.

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 *Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën*

5.2 *Publicaties*

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 *Verantwoording en datering*

Marjan Doom, Koen Chiers en Nathalie Poot, 10/11/2011; Simon Leenknecht (16/12/2013); Koen Chiers en Simon Leenknecht (09/01/2014)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 *Type*

Prof. dr. Koen Chiers

8.2 *Adres*

Salisburylaan 133, 9820 Merelbeke

8.3 *Telefoon, fax, e-mail*

Koen.Chiers@UGent.be; 09 264 77 43

9. CONTEXT

9.1 *Geschiedenis collectieverantwoordelijke*

9.2 *Mandaat*

9.3 *Administratieve structuur*

9.4 *Collectiebeheer: policy*

9.5 *Museale ruimte*

Een aantal preparaten wordt tentoongesteld in vitrines in de gang op de eerste verdieping van gebouw D5 (faculteit Diergeneeskunde).

9.6 *Bewaarplaats*

9.7 *Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)*

Het merendeel van de collectie is niet ontsloten.

9.8 *Werkingsbudget en personele middelen*

10. PUBLIEK

10.1 *Openingsuren*

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Om de collectie te raadplegen, dient er contact te worden opgenomen met de beheerder.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

3. Faculteit Farmaceutische Wetenschappen

3.1 Collectie Farmacie

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-FW51

1.2 Titel

Collectie Farmacie

1.3 Datering

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit oude drukken en ongeveer 463 objecten, waarvan 70 apothekerspotten, 11 vizzels, 7 kruidendozen, 24 balansen en gewichten, 290 toestellen, gebruiksvoorwerpen en glazen recipiënten en 61 farmaceutische medailles en penningen. Het aantal oude drukken is niet gekend.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

Vroeger werd de verzameling tentoongesteld in het Museum voor de Geschiedenis van de Farmacie van de faculteit Farmaceutische Wetenschappen. 10 jaar geleden werd de collectie overgebracht naar de facultaire vergaderzaal.

2.4 Verwerving

De verzameling is samengebracht door apothekers, zowel in de vorm van schenkingen als aankopen.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Farmaceutische Wetenschappen

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De objecten en oude drukken werden oorspronkelijk tentoongesteld in het Museum voor de Geschiedenis van de Farmacie. Omdat ze zich nu in een vergaderzaal bevinden, is de collectie beperkt toegankelijk.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De verzameling bestaat uit objecten en oude drukken uit de farmaceutische wetenschappen. Het merendeel is afkomstig van apothekers. Het gaat over apothekerspotten, vijzels, kruidendozen, balansen en gewichten, toestellen en gebruiksvoorwerpen, glazen recipiënten, farmaceutische medailles en penningen en een collectie oude drukken.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt aangevuld met schenkingen en aankopen.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

Alle objecten en oude drukken uit de verzameling worden tentoongesteld. Ze bevinden zich in goede materiële staat.

4.2 Inventarisatie

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

De collectie werd in 2009 door twee gepensioneerde apothekers geïnventariseerd in Excel. In de beschrijving werd opgenomen: titel, referentienummer, eventuele opschriften en afmetingen. De verzameling oude drukken wordt hierin niet vermeld.

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

Stukbeschrijving

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

Er zijn 463 objecten opgenomen.

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

4.3 Topstukken

Eén van de topwerken is het *Cruydt-Boek* (een uitgave uit 1618) van Rembert Dodoens (1554-1585).

4.4 Bruiklenen

Bruiklenen zijn niet gebruikelijk, maar het *Cruydt-Boek* van Dodoens werd in het verleden wel al voor een tentoonstelling uitgeleend.

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 *Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën*

5.2 *Publicaties*

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 *Verantwoording en datering*

Bart Verdonck, Jo Demeester en Nathalie Poot, 15/12/2011; Simon Leenknecht
(16/12/2013)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 *Type*

Bart Verdonck, decanaatsmedewerker (Werkgroep infrastructuur)
Prof. dr. Jo Demeester

8.2 *Adres*

Harelbekestraat 72, 9000 Gent

8.3 *Telefoon, fax, e-mail*

Jo.Demeester@UGent.be; 0032 9 264 80 46

Bart.Verdonck@UGent.be; 0032 9 264 81 47

9. CONTEXT

9.1 *Geschiedenis collectieverantwoordelijke*

9.2 *Mandaat*

9.3 *Administratieve structuur*

9.4 *Collectiebeheer: policy*

9.5 *Museale ruimte*

De collectie is opgesteld in een vergaderzaal. De objecten en oude drukken staan in een authentieke apotheekkast en in nieuwe vitrines. Elk object heeft een nummer dat verwijst naar de catalogus. Bij enkele werken ligt ook een bijschrift ter verduidelijking. Soms wordt de schenker vermeld, met eventueel een bijhorende afbeelding.

9.6 *Bewaarplaats*

9.7 *Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)*

De collectie is geïnventariseerd.

9.8 *Werkingsbudget en personele middelen*

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Om de collectie te raadplegen dient er contact te worden opgenomen met de beheerder.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

4. Faculteit Geneeskunde en Gezondheids- wetenschappen

4.1 Biomedische Bibliotheek

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-GE55

1.2 Titel

Collecties van de Biomedische Bibliotheek

1.3 Datering

Tweede helft van de 20ste eeuw

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie bestaat uit medisch apparaatuur en enkele kasten en muurkaders.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

De collectie werd bijeengebracht door dr. Wilfried Cornette, Luc De Broe en door de Stichting Jan Palfyn.

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

2.4 Verwerving

De collectie werd aangekocht.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen - Biomedische bibliotheek

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De oorspronkelijke en huidige functie van de collectie is museaal. De doelstelling van de verzamelaars was het presenteren van de objecten voor studenten en voor personeel van de faculteit en van het UZ Gent.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit:

1. De verzameling van dr. Wilfried Cornette: muurkaders en enkele gesloten kasten met instrumenten.
2. Grotere toestellen die door de Stichting Jan Palfyn zijn bijeengebracht.
3. De persoonlijke verzameling van Luc De Broe (de kasten zijn geschonken door een oom van dr. Bob Vanderstichele van het Farmacologisch instituut). Tot de verzameling behoren: orale anticonceptiepillen, intra-uteriene spiraaltjes en een collectie pacemakers (van de eerste exemplaren tot recente) die hij kreeg van dr. Claeysone, een hartchirurg uit Sint-Niklaas.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt niet aangevuld.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

De collectie is in goede staat.

4.2 Inventarisatie

De collectie is niet geïnventariseerd.

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde - Stichting Jan Palfyn

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Isabel Rotthier en Luc De Broe, 02/03/2011.

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Luc De Broe (vrijwillig medewerker Biomedische Bibliotheek)

8.2 Adres

Depintelaan 185 (0P8), 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Luc.DeBroe@UGent.be; 09 332 21 58

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

De collectie bevindt zich in vitrines in de bibliotheek. Elk object is voorzien van een label ter verduidelijking.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

De collectie is niet ontsloten.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Om de collectie te raadplegen dient er contact te worden opgenomen met de beheerder.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

5. Faculteit Letteren en Wijsbegeerte

5.1 Etnografische Verzamelingen (vakgroep Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-LW17-01

1.2 Titel

Etnografische Verzamelingen

1.3 Datering

Een reeks van 20 objecten uit Indonesië (Java) werd verworven in 1825. De oudst gedateerde objecten zijn precolumbiaans. De meest recente behoren tot de schenking Prof. Corbey, waaronder objecten uit de jaren 1990.

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie bestaat uit 7.500 etnografica waarvan er ongeveer 350 permanent worden tentoongesteld.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

De Etnografische Verzamelingen ontstonden in 1825 onder impuls van de eerste koning van de Nederlanden, Prins Willem I van Oranje (1772-1843). Hij maakte wetenschappelijke verzamelingen aan universiteiten verplicht. In het toenmalige *Musée des Antiquités de l'Université de Gand* was er oorspronkelijk alleen sprake van een Indonesië-collectie. Objecten uit Java werden verzameld door Eduard De Bast, de neef van Kannunik Martin-Jean De Bast en Indonesische beelden en wapens uit de collectie van baron J.J. van Geen die werden toegevoegd in 1826-1829.

De collectie werd vanaf 1895 systematisch aangevuld met aankopen en schenkingen door professoren aan de universiteit van Gent. De meeste voorwerpen werden verzameld tussen het einde van de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw.

Enkele sleutelmomenten zijn:

- Prof. A. De Ceuleneer (1849-1924), docent in de oudheidkunde. Hij wist de precolumbiaanse Maya objecten uit Guatemala van consul Georges Léger (136 voorwerpen) te verwerven. Prof. A. De Ceuleneer en Prof. C. De Bruyne (1861-1937) kochten objecten aan uit Mexico. De Ceuleneer kocht Zapotekse stukken uit Oaxaca. De Bruyne kocht eveneens voorwerpen uit Oaxaca aan van het Berlijnse *Museum für Völkereunde*. Zijn tweede aankoop uit dit museum betrof een verzameling Azteekse voorwerpen. In totaal gaat het om 150 objecten. Een derde collectie is afkomstig uit Colombia en omvat 48 objecten uit keramiek van de Quimbaya-cultuur. Deze werden in situ verzameld door een zekere heer Valcke uit Gent.
- Prof. C. De Bruyne (1861-1937), een bioloog, natuurhistoricus en etnograaf. Hij richtte aan het begin van de 20ste eeuw een *Institut de Biogéographie* op waarvoor hij tussen 1903-1912 voorwerpen van schriftloze culturen die specifiek etnografisch zijn verzamelt. Hij vulde de collectie verder aan met aankopen uit de drie verzamelgebieden: Oceanië, sub-Saharaans Afrika en Midden-Amerika. In totaal verzamelt hij ca. 990 voorwerpen die samen de kern vormen van de huidige Etnografische Verzamelingen.
- Prof. P. van Oye (1886-1929) was de eerste toezichthouder van wat toen het 'Etnografisch museum' wordt genoemd. In 1928 maakte het 'Aardrijkskundig Instituut' via prof. G.G. Dept een klein aantal etnografische objecten uit Oceanië over, waaronder twee *kohe*-panelen en een schild van de Papoea-Golf van Nieuw-Guinea en twee figuratieve steltsteunen van de Marquesas-eilanden.

De basis voor de huidige Etnografische Verzamelingen werd gelegd door Prof. F.M. Olbrechts (1899-1958), professor in de Etnische Kunst en Etnologie. Hij breidde de collectie uit zodat de studenten de artefacten konden bestuderen. In 1937-1956 voegde hij objecten uit Melanesië, Centraal-Afrika, Ivoorkust en Noord-Afrika toe. Al in 1936 ontvangt hij schenkingen, waaronder de monumentale boomvarensculptuur uit Vanuatu, die tot de topstukken van de Etnografische Verzamelingen behoort. Deze werd geschonken door mevrouw Hayois uit Brussel. Door aankopen, ruilen en contacten met verzamelaars, weet prof. Olbrechts de verzamelingen te verdubbelen.

De collectie groeide verder aan door de wetenschappelijke expeditie naar de Ivoorkust die hij samen met zijn oud-studenten P.J. Vandehoutte en A. Maesen inrichtten (november 1938 – december 1939). Het was voor het eerst in de geschiedenis dat er wetenschappelijk gedocumenteerde voorwerpen werden verzameld. P.J. Vandehoutte deed onderzoek en verzamelde bij de Dan en Wè terwijl A. Maesen zich op de Senufo richtte. In totaal gingen 275 voorwerpen van deze expeditie naar de Gentse universiteit. In 1939 ging Olbrechts vervolgens een ruil aan met het Department of Indian Art van het Denver Art Museum waardoor hij een reeks van 150 Noord-Amerikaanse objecten verwierf.

Onder de opvolger van Prof. Olbrechts en Prof. P.J. Vandehoutte (1913-1978) werd er een nieuwe inventaris opgemaakt en werd de collectie gepresenteerd in moderne functionele vitrines. In 1968 werd het nieuwe museum ingehuldigd. De collectie werd

oorspronkelijk ondergebracht bij de faculteit Letteren en Wijsbegeerte op de Blandijn. Wegens gebrek aan ruimte werd de collectie in 2002 verplaatst naar zijn huidige locatie, namelijk in Het Pand.

2.4 Verwerving

De Etnografische Verzamelingen kwamen tot stand door aankopen, handgiften en schenkingen. Zeer recent werden een prestigieuze schenking (collectie Prof. Corbey) en een omvangrijke permanente bruikleen van de universiteit van Nijmegen verworven.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent (4.000 voorwerpen) en de Kapucijner collectie van het voormalige universiteitsmuseum van Nijmegen (3.500 voorwerpen in permanente bruikleen).

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte - vakgroep Kunst-, Muziek-, en Theaterwetenschappen

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De voorwerpen werden al van in het begin verzameld als studieobjecten. Ze waren het onderwerp van wetenschappelijk onderzoek en werden bestudeerd door studenten in de colleges. De opleiding Etnische Kunst aan de UGent was de eerste opleiding in dit vakgebied in Europa, maar in 2008 werd ze stopgezet. Hierdoor wordt de collectie vandaag niet langer actief ingezet in dit onderwijs, maar wordt ze onderzocht door onder andere studenten uit de archeologie, die over de precolumbiaanse voorwerpen een stage doen.

Naast studenten wordt een breder publiek aangesproken. Er worden rondleidingen georganiseerd voor verschillende doelgroepen (onder meer lager en middelbaar onderwijs, socioculturele verenigingen). Sinds december 2008 is de collectie voor het eerst in haar bestaan tijdens evenementen toegankelijk voor individuele bezoekers. Het publiek blijft komen en groeit gestaag door wisselende presentaties.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bevat kunstgerelateerde etnografische voorwerpen uit drie deelgebieden:

- Oceanië met vooral Melanesië: Nieuw-Guinea en Bismarck-archipel en Indonesië recent aangevuld door de bruikleencollectie (vooral Sumatra en Kalimantan, maar die daarnaast ook een deelcollectie China omvat).
- De Amerika's (Noord- en Zuid-Amerika en precolumbiaans Midden-Amerika). Oorspronkelijke lag de focus op Guatemala, Mexico en Columbia en op drie culturen: Maya, Azteken en Quimbaya. Later werd de sectie Amerika aangevuld met de deelcollectie Noord Amerikaanse Indianen (afkomstig van het Denver Art Museum).

- Sub-Saharaans Afrika (grotendeels afkomstig uit de Ivoorkust (Dan, Wè) en Congo met vooral Luba, Yaka, Songye, Bakongo, Azande. Andere Afrikaanse gebieden zijn onder meer Nigeria (Yoruba), Ghana (Asante), Sierra Leone (Mende).

3.2 Selectiecriteria

De focus ligt op kunstgerelateerde etnografische objecten. Toen Prof. F.M. Olbrechts, professor in de Etnische Kunst en Etnologie, de basis legde voor de Etnografische Verzamelingen, keek hij niet alleen naar de Belgische koloniale geschiedenis, maar streefde hij naar een wereldomvattende collectie. De recente uitbereiding van de collectie zorgt voor actualisering waardoor de overstap kan worden gemaakt naar 'World Art'.

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt aangevuld met schenkingen, handgiften en een permanente bruikleen. Begin 2011 was er nog een schenking van 64 objecten uit Oceanië (Nieuw-Guinea), Afrika, Himalaya en Groenland afkomstig uit Leiden. Er worden geen objecten meer aangekocht.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

Van elk voorwerp is er een papieren fiche met beknopte informatie bijgehouden (max. 10 velden). Deze gegevens worden door vrijwilligers, (oud-)studenten en stagiaires aangevuld met nieuwe literatuur en beschreven in Adlib. Vanuit Adlib worden de gegevens online ontsloten via MovE.

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

Stukbeschrijving

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

Ongeveer 800 tot 1.000 van de 7.500 voorwerpen zijn beschreven in Adlib. Daarvan zijn er 74 online te raadplegen via MovE ('Musea Oost-Vlaanderen in Evolutie' is een samenwerkingsverband van Musea in Oost-Vlaanderen). Bovendien werden ca. 700 objecten van de deelcollectie Afrika door Yale University (USA) gedigitaliseerd (*The Yale-van Rijn Archive of African Art*). De permanente bruikleen is opgenomen in De Stichting Volkenkundige Collectie Nederland.

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee? Welke?

De registratie heeft betrekking op invoer van collectienummers, verwervingsgegevens, objectnamen, afmetingen en thesauri-velden (herkomst, functie, materialen, namen). De documentatie betreft de nadere inhoudelijke omschrijving, bronverwijzingen, evt. weergave van de tentoonstellingsgeschiedenis of dwarsverbanden.

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

De schenking Prof. Corbey werd gedeeltelijk geregistreerd in Adlib en ontsloten via MovE (nu Erfgoedinzicht). Van de bruikleencollectie zijn er 3.497 foto's beschikbaar. De registratie en documentatie gebeurde gedeeltelijk in TMS.

4.3 Topstukken

Bij het beoordelen van de topstukken wordt meestal uitgegaan van de artistieke en cultuurhistorische betekenis. Dit op basis van het feit dat de objecten een hoge esthetische kwaliteit bezitten, zeer zeldzaam zijn en veelal voor tentoonstellingen werden ontleend.

- Indonesië

Twee *Ganesha's*, *Hindoe-Javaans*, het volkse exemplaar is uniek. Zeldzaam en zeer oud zijn het *geweven vestje (costume de gala)* en *ikat lendendoek*, voor ritueel gebruik, *Bali*.

- de Amerika's

Precolumbiaans Amerika: *Dodenmasker uit terracotta, Guatemala*: is zeer zeldzaam. Fragment *gepolychromeerd hoofdje uit terracotta, Guatemala* en *Maya offerbekers met deksels in de vorm van antropomorfe hoofdjes* zijn uiterst delicaat. Het *jaden halsnoer met hanger is* bijzonder. Noord Amerika: *Gevlochten hoed: Nootka* is zeer zeldzaam. De *kachina pop, Hopi* en het *Navajo-tapijt (chief patterns)* zijn beide zeer oud. De *hoornen lepel, Haida* en de *vishaak; Tlinkit*, en de *speerwerper, Alaska* zijn vanwege hun snijwerk van grote esthetische kwaliteit.

- Oceanië

Masker, Salomonseilanden Bougainville: is uiterst zeldzaam. Van dergelijke maskers zijn slechts vier stuks bekend. De overige drie maskers bevinden zich in het *Museum für Völkerkunde Berlin (Dahlem)*; *Dudul-masker, Nieuw Ierland*: in zeer goede staat en evenals *Tatanua-masker, Nieuw Ierland*, esthetisch zeer waardevol. Uitzonderlijk mooi zijn; twee *amuletmaskers Sepik-gebied, boomvarensculptuur Vanuatu, antropomorf amulet met fregatvogelveren Admiraliteitseilanden, de kapkap borstsieraden van Nieuw-Ierland en Lavongai*. Kostbaar zijn twee *kohe panelen Papoeagolf Nieuw-Guinea*, en de *halskraag Tolai Nieuw Brittannië*.

- sub-Saharaans Afrika

De reeks van 275 voorwerpen die tijdens de Ivoorkustexpeditie wetenschappelijk zijn verzameld. Het *tweelingbeeld van de Senufo* is uniek in de wereld. Het *antropomorfe helmmasker*, het *wanyugu masker*, de *kworo hoofdtooi* en de *töfölopitya staf* en *gesculpteerde deuren* van ditzelfde volk zijn bijzonder mooi. Daarnaast zijn het *vogelmasker van de Dan*, het *masker van de Wé, glé hoofden* uit het dorp Zigro zeer expressief. *Luba-Hemba staf* is bijzonder esthetische; het *Togbo paar uit Tubangi-gebied*, uiterst zeldzaam, er zijn slechts 5 exemplaren bekend. Hier gaat het om een mannelijk en vrouwelijk beeld. Ook het *Nkanu-masker* is zeldzaam.

Topstukken wat betreft wetenschappelijke belangstelling zijn die objecten die het vaakst zijn gepubliceerd. Hieronder een overzicht van publicaties waarbij de onder-

zochte voorwerpen ook werden afgebeeld. De publicatie van voorwerpen zorgt daarbij indirect ook voor verhoging van de economische waarde. De lijst is echter niet exhaustief:

- Indonesië

Prof. Dr. S. J De Laet, Dr. M. Desuttere, Prof. Dr. J Vandenhoute, Prof. Dr. H. Burssens, *Rijksuniversiteit te Gent. Museum voor Oudheden en Etnografische Verzamelingen. Beknopte Gids* 1968; p.30, 39, Ganesha GE 58.118, Ziektewerende ikatdoek, *grinsing*, GE 58.103

- de Amerika's

Centraal Amerika: Prof. Dr. S. J De Laet, Dr. M. Desuttere, Prof. Dr. J Vandenhoute, Prof. Dr. H. Burssens, *Rijksuniversiteit te Gent. Museum voor Oudheden en Etnografische Verzamelingen. Beknopte Gids* 1968; p.54,56,58,60,62: Maya-masker, Guatemala GE 1.39, cilinderbeker Maya, Guatemala GE 1.45, hoofdje Maya, Guatemala GE 1.62, Quimbaya figuur, Columbia GE II.6, Quimbaya pot, Columbia GE II.15, Noord Amerika: p. 34,43,47 vishaak Tlinkit GE 39.11.100, miniatuur totempaal Haida GE 39.11.104, Tulare-mandje, Californië GE 39.11.67

- Oceanië

F.M. Olbrechts, 1935 Enkele ethnographica uit Melanesië, in *Gentsche Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis*, Deel II, p. 192, afb.1 *kapkap* borstsieraad, nr.1 GE 162, nr.2 GE 166, nr.3 GE 159, nr.5 GE 158, nr.6 GE 157, nr.8 GE 170, nr.14 GE 161, p 202-7; afb. 5-7, *Tatanua* masker GE 1307 afb. 8 Sepik masker GE.182 afb. 9, Sepik masker GE.181, afb. 10, 11 Sepik masker GE.180; p. 209 afb. 12 Sepik figuur GE 177, p.212-14 afb.13,14 Sepik figuur GE 176; afb.15 Kokorra masker Bougainville, Salomonseilanden GE 1231, F.M. Olbrechts, 1936 Ethnologie, Inleiding tot de studie der primitieve beschaving; *Tatanua* masker GE 1307, (kleurplaat, tevens titelplaat) en *kapkap* halssieraad (Fig. 24); F.M. Olbrechts, 1943, De integratie der kunst in de cultuur bij primitieven. In: *Gentsche Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis*, deel IX, p. 178, 182, 200-2; afb. 7: Sepik figuur, GE 176, afb.15: haarkorfje GE 313, afb.18: *tatanua* masker GE 1307 ; F.M. Olbrechts, 1956, Het masker, Le Masque, The Mask, Die Maske, tentoonstellingscatalogus Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Stad Antwerpen: exh.399: Sepik snavelmasker nr. 1002/ GE.180, exh. 425: Bougainville masker nr. 1198/ GE. 1231; Dr. J Vandenhoute, Prof. Dr. H. Burssens 1968, *Rijksuniversiteit te Gent. Etnografische Verzamelingen. Beknopte Gids*: p.36 : *tatanua* masker GE 1307; Patricia Demoor-Van den Bossche 1983 in eds. H. Burssens et.al. *Liber Memorialis Vandenhoute*: Stijlaspecten en context van een boomvarenbeeld uit de collectie van het seminarie voor Etnische Kunst van de R.U.G. (pp 167, afb.1 boomvarensculptuur, Vanuatu GE 69; F.Lupu, M.Revelard, 1985 *Masques d'Océanie*, Binche, Musée International du Carnaval et du Masque (p.69, fig. 65 ; Sepik masker nr. GE 181); Ph. Dewolf 1992 *Marcel Lecomte: Le regard des choses* p.20 boomvarensculptuur, Vanuatu GE 69; Burssens, Herman, 'De Etnografische Verzamelingen', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: p.27: *tatanua* masker GE 1307; E. Bruyninx, Wilfried van Damme 1993: Sierkunst uit Oceanië : afb. 1 borstsieraad kapkap, Nieuw Ierland GE 159, afb. 2 borstsieraad kapkap, Nieuw Ierland GE 162, afb. 3 borstsieraad kapkap, Nieuw Ierland GE 157, afb. 4 borstsieraad kapkap, Nieuw Ierland GE 158, afb. 5

borstsieraad kapkap, Lavongai GE 161, afb. 6 halssieraad, Westelijke Eilanden, Ningo-groep GE 220, afb. 7 armband Nieuw-Guinea noordkust GE 234, afb. 8 schortje, Nieuw-Guinea, Geelvinkbaai GE 55.1.3, afb. 9 hoofdband Nieuw-Guinea, Geelvinkbaai GE 55.1.4, afb. 10 halskraag Nieuw-Brittannië Tolai GE 583, afb. 11 borstsieraad Nieuw-Guinea noordkust GE 267, afb. 12 baardsieraad Nieuw-Guinea noordkust GE 212, afb. 13 muts Nieuw-Brittannië GE 273, afb. 14 sierkam, St Matthiasgroep, eiland Mussau GE 210, afb. 15 Sepik masker GE 181, afb. 16 Sepik masker GE 182, afb. 17 nekstut Nieuw-Guinea noordkust GE 191, afb. 18 dolk Admiraliteitseilanden, eiland Manus GE 188, afb. 19 waterfles Admiraliteitseilanden, eiland Manus GE 304, afb. 20 lepel Admiraliteitseilanden, eiland Manus GE 286, afb. 21 kalkspatel Westelijke Eilanden, Hermiet-groep GE 201, afb. 22 kalkspatel Nieuw-Guinea noordkust Massim GE 58.57, afb. 23 kalkspatel Nieuw-Guinea noordkust Massim GE 58.56; Wilfried van Damme, 2000, *Handelskunst: de vervaardiging en verspreiding van houten vaatwerk in het noordoosten van Nieuw-Guinea; The art of trade: Production and Distribution of Wooden Bowls in North-East New Guinea*. In: *Bijdragen over de kunst en cultuur in Oceanië/ Studies in Oceanic Art and Culture* ed. Wilfried van Damme (pp.2, 8,9,10, Afb. 1, 3-6: Schaal Tami-eilanden GE 1544; De Rynck, Patrick 'Academisch Erfgoed. Universiteit Gent', *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, Antwerpen, 2006: p.8, 10, 11, 13 *tatanua* masker GE 1307, boomvarensculptuur, Vanuatu GE 69, stelt voetsteun Marquesas-eilanden GE 58.82, *kapkap*, Lavongai, GE 166, Sepik masker nr. GE 181, schortje, Nieuw-Guinea GE 55.1. dudul masker, Nieuw-Ierland GE 1291; Herreman, Frank (ed) 2008 *Oceanië. Tekens van riten, symbolen van gezag* (pp.55, 103, 104, 115; Sepik masker nr. GE 181; Sepik masker nr. GE 182; Tolai, Halskraag Nieuw-Brittannië GE 583, *kokorra* masker, Salomonseilanden, Bougainville, GE 1231, Boomvarensculptuur Vanuatu GE 69,); Falgayrettes-Levau, Christianne, Van Cutsem-Vanderstraete, Anne (eds) 2009: *L' Art d'être un homme. Afrique, Océanie* (p.235; Sepik masker nr. GE 181; Sepik masker nr. GE 182); Patrick Allegaert 2011 *Gevaarlijk jong. Kind in gevaar; kind als gevaar*. Museum Dr. Guislain (pp. 130-131); voorouderpaal of bispaal G.E.2011.26, geestenprauw,G.E.2011.27; Agnes Goyvaerts, Walter van Beirendonck 2011 *Dream The World Awake*, Walter van Beirendonck, p.213; dudul masker, Nieuw-Ierland GE 1291; Marjolaine Hanssens 2011 *Le Mystérieux Voyage du Petit Chaperon Bleu- Guide du Visiteur* p.5, 7: Sepik staande figuur GE 176, *tatanua* masker, Nieuw-Ierland GE 1307

- sub-Saharaans Afrika

F.M. Olbrechts 1937, *De kunst van Kongo in het kader der Afrikaansche kunst*. In *Tentoonstelling van Kongo-Kunst*; no. 678 Lubastaf GE 41.4.1, F.M. Olbrechts, 1943 *De integratie der kunst in de cultuur bij primitieven*. In: *Gentsche Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis*, deel IX, p. 169- 209 (pl.9: G.E. 39.20.2; Luba beeld voorstellend Umba Kilubige); P.J. Vandenhoutte, Edmond Dutry, 1950 *Ars Exotica* tentoonstellingscatalogus Museum voor Schone Kunsten Gent: Exh. 59; Dan draversmasker Ivoorkustexpeditie nr. I.V 1755, Exh. 60: Dan draversmasker, Ivoorkustexp nr. IV 1963, Exh. 61: Dan masker, Ivoorkustexp. nr. I.V 2411, Exh. 62: Dan masker, Ivoorkustexp. nr. IV. 2445, Exh. 63: Dan vooroudermasker, Ivoorkustexp. nr. IV. 1706, Exh. 64: Dan masker, Ivoorkustexp. nr. IV 719, Exh. 65: Dan masker, Ivoorkustexp. nr IV 1317, Exh. 66: Dan sculpteursalaam, Ivoorkustexp. nrs IV. 897,899, 895, 1119, Exh. 67: Senufo masker, Ivoorkustexp. nr. IV. 1048, PLAAT VI (exh.68): Senufo vooroudermasker, Ivoorkustexp. nr. IV. 1050, Exh. 69-70: Senufo figuren, Ivoorkust exp. IV. 900-902, Exh. 71: Senufo beeld, Ivoorkustexp. nr. IV 898 Exh.72: Senufo deurpaneel, Ivoor-

kustexp. nr. IV 1070, Exh. 73: Senufo weefkatrol, Ivoorkustexp. Nr. 814 (sic), Exh. 74: Senufo weefkatrol, ivoorkustexp. nr.IV. 627 Exh. 75: Senufo weefkatrol, Ivoorkusyexp. nr. IV.1827, Exh. 76: Senufo weefkatrol, Ivoorkustexp. nr. IV. 1016, Exh. 89: Mossi messing beeld, Ivoorkustexp. nr. IV. 260, Exh. 90 Dan bronzen masker, ivoorkustexp. IV 1349, Exh. 91 Dan enkelring, Ivoorkustexp. nr. IV 635, P.J. Vandenhoutte 1952 Poro en masker. Enkele beschouwingen over "Masks as agents of social control in Northeast Liberia" door Dr. G.W. Harley In: *Kongo-Overzee XVIII* (1952), 2-3, p.153- 198: Pl. I: Dan vooroudermasker, nr. IV 1307, Pl. II Dan masker nr. IV. F. 76-7, Pl III: Dan maskerade nr. IV. F. 77-6, Pl IV: Dan masker nr. IV. 771, Dr. J Vandenhoute, Prof. Dr. H. Burssens 1968, *Rijksuniversiteit te Gent. Etnografische Verzamelingen. Beknopte Gids*: p.41,44,48: *ibiji* figuur Yoruba, Nigeria GE 45.7.1, Lubastaf GE 41.4.1, masker Dan IV2087; A.G. Claerhout 1971 Afrikaanse kunst: Afb. 2 : Dan vuurwachtermasker (geen nr.), afb. 22: Yoruba tweelingfiguur (geen nr.), Afb. 57: Bamana antilope opzetmasker (geen nr.); Bart Suys 1987 Sculpturaal versierde deuren en deursloten bij de Senufo *Working Papers in Ethnic Art* 2 (45 p.: ill.); Afb. 2 Deur met slot, Niene, Ivoorkust IV 1062, Afb. 4 Deur, KadiLe, Ivoorkust IV 1066, Afb. 5 Deur, Tyebaga, Ivoorkust IV 1292, Afb. 8 Deur, Ivoorkust IV 1074, Afb. 8 Deur, Follo, Ivoorkust IV 1212, Afb. 18 Deur, Ivoorkust IV 1064, Afb. 19 Deur, Ivoorkust IV 1072, Afb. 20 Deur, Gbato, Ivoorkust IV 1076; Geert Gabriël Bourgeois 1988 Decorated Rings in Cire-perdue from the Senufo, *Working Papers in Ethnic Art* 3 (43 p.: ill.); Afb. 6 Ring met slang, Ivoorkust IV 652, Afb. 7 Ring met dier, Ivoorkust IV 774, Afb. 9 Ring met kameleon, Ivoorkust IV 742, Afb. 12 Ring met pinda, Ivoorkust IV 746, Afb. 13 Ring met miniatuur enkelring, Ivoorkust IV 752, Afb. 15 Armband, Ivoorkust IV 1234, Afb. 16 Armband met antropomorfe figuur, Ivoorkust IV DI, Afb. 17 Armband met slangenmotief en hoorns, Ivoorkust GE 80 207.1, Afb. 20 Armband met 2 dieren, Ivoorkust IV 1342, Afb. 24 Armband, Ivoorkust IV k6, Afb. 25 Armband, Ivoorkust IV 1286; P.J. Vandenhoute 1989 Poro and mask. A few comments on Masks as agents of social control in Northeast Liberia *Working Papers in Ethnic Art* 4 p.47 Dan masker IV 1307, p.48 Dan masker IV F76-7, p.52 Dan masker IV 771; Burssens, Herman, 'De Etnografische Verzamelingen', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: p.24, 28, 30: helm masker Senufo Ivoorkust GE 39.10.1, Lubastaf GE 41.4.1, vrouwelijke figuur, Luba GE 39.20.14; Constantijn Petridis 2002 *Frans M. Olbrechts. Op zoek naar kunst in Afrika* (cat.58, 79, 100, 102, 107, 115, 116, 123, 128, Lubastaf GE 41.4.1, masker Nkanu, D.R. Congo GE 58.9, masker Wè, Ivoorkust IV415, Gle hoofd, Wè, Ivoorkust IV2389, Lepel Wè, Ivoorkust IV2277, deur, Senufo, Ivoorkust IV1068, dubbelbeeld Senufo, Ivoorkust IV1080, staf Senufo, Ivoorkust IV550, hoofdtooi Senufo, Ivoorkust IV1386, Jan-Lodewijk Grootaers, *Ubangi 2007 Art and Cultures from the African Heartland.*; Ngbandi figuren Congo GE 48, GE 49, Herman Burssens, Marnix Neerman, 2008 *African Faces Een hommage aan het Afrikaanse masker*: p. 48, 49, 60, 61, 80, 82, 83, 183, 198, 199; Pl.11 masker Dan, Ivoorkust IV 2041, Pl. 20 masker Wè, Ivoorkust IV 2405, Pl. 21 masker Wè, Ivoorkust IV 2151, Pl. 64 masker Nkanu, D.R. Congo GE 58.9, Pl. 70 masker Suku, D.R. Congo GE 58.25; Anne-Marie Bouttiaux 2010: *GEOgraphics*; Ngbandi figuur Congo GE 48; Marjolaine Hanssens 2011 *Le Mystérieux Voyage du Petit Chaperon Bleu- Guide du Visiteur* p.5, Messing figuur, Burkina Faso IV1781

Daarnaast is er de historische waarde. Hierbij is de verzamelgeschiedenis van belang, zoals de directe band van het academische erfgoed met professoren. Met de Ivoorkustexpeditie (1938/1939) wordt voor het eerst in de wereldgeschiedenis etnografica

in situ wetenschappelijk gedocumenteerd. Deze deelcollectie (IV nummering) heeft als geheel een grote wetenschappelijke waarde.

4.4 Bruiklenen

Een eerste bruikleen was er al in 1923-1924 waarbij er enkele kostbare Maya objecten werden tentoongesteld in het Jubelparkmuseum in Brussel voor de tentoonstelling *Exposition d'Antiquités précolombiennes* over precolumbiaanse oudheden. Vervolgens worden precolumbiaanse objecten tentoongesteld in *Arts anciens de l'Amérique* in het Louvre, Parijs (1928). Voorwerpen uit de Etnografische Verzamelingen werden geëxposeerd in: Antwerpen, Stadsfeestzaal: *Kongo-Kunst* (1937-1938) en Antwerpen Stadsfeestzaal: *Ivoorkust-Expeditie*(1940), in het Museum voor Schone Kunsten Gent *Ars Exotica* (1950) en Brussel, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis: *Melanesië* (1954), *Het masker/ Le Masque* Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Stad Antwerpen (1956), Museum voor Centraal Afrika Tervuren: *Kunst uit Afrika uit Belgisch bezit* (1963). Ook gingen er bruiklenen naar de USA voor *Senufo Sculpture from West Africa*, New York, The Museum of Primitive Art; Chicago, The Institute of Chicago; Baltimore, The Baltimore Museum of Art (1963). Daarnaast zijn er presentaties in Binche, Musée International du Carnaval et du Masque, *Masques d'Océanie* (1985); *Afrikaanse sculptuur en sierkunst uit de Etnografische Verzamelingen van de Rijksuniversiteit Gent* in het Museum voor Sierkunst (nu Design Museum) Gent (1991); *Tussen kunst en kennis* Aula, Gent (1992); *Sierkunst uit Melanesië*. Voorwerpen uit de Etnografische Verzamelingen van de Universiteit Gent, in het Museum voor Sierkunst (1993) en *Oceanië*, Museum voor Sierkunst (1998).

Momenteel worden er vaak collectiestukken in bruikleen gegeven. Onder meer Etnografisch Museum Antwerpen: *Frans M. Olbrechts. Op zoek naar kunst in Afrika*, (2002), het Museum Dr. Guislain, Gent: *Tweelingen* (2002/2003), het Afrika Museum, Berg en Dal, Nijmegen Nederland: *Ubangi* (2007/2008). Vervolgens in het ING Cultureel Centrum Brussel: *Oceanië* (2008/2009) en het Wereldmuseum, Rotterdam Nederland *Oceanië* (2009/2010) en het Dapper Museum, Parijs, Frankrijk *L' Art d'être un homme. Afrique, Océanie* (2009/2010). Voorwerpen worden in bruikleen gegeven aan de BOZAR, Brussel: *GEO-graphics* (2009/2010). Het Museum van Europa, Brussel: *Amerika, Amerika* (2010/2011) en het Chateau de Seneffe: *Le Mysterieux Voyage du Petit Chaperon Bleu* (2011/2012) en het Museum Dr. Guislain, Gent: *Gevaarlijk jong. Kind in gevaar; kind als gevaar* (2011/2012), Modemuseum, Antwerpen, *Dream The World Awake* (2011/2012) tonen objecten uit de Etnografische Verzamelingen.

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

Er zijn publicaties uitgegeven die over de Etnografische Verzamelingen in het geheel handelen:

- J. Maertens de Noordhout, *Catalogue du Musée des Antiquités de l'Université de Gand*. 1938

- Dr. J Vandenhoute, Prof. Dr. H. Burssens, *Rijksuniversiteit te Gent. Etnografische Verzamelingen. Beknopte Gids*, 1968
- Prof. Dr. S. J De Laet, Dr. M. Desuttere, Prof. Dr. J Vandenhoute, Prof. Dr. H. Burssens, *Rijksuniversiteit te Gent. Museum voor Oudheden en Etnografische Verzamelingen. Beknopte Gids*, 1968; 29-65
- Burssens, Herman, Gent. Etnografisch Museum van de Rijksuniversiteit. Openstelling van de Etnografische Verzameling. In: *Bulletin des Musées de Belgique. Bulletin van de Musea van België*, IX, 1968: 103-105
- Burssens, Herman, 'De Etnografische Verzamelingen', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: 25-37
- De Rynck, Patrick 'Academisch Erfgoed. Universiteit Gent', *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, Antwerpen, 2006: 8-13
- Van der Zee, Pauline, *A few objects of the Ethnographic Collections of the Ghent University (Belgium) presented as concept files in Wikimedia; a story about an old collection starting a new "virtual" life*, proceedings ICOM-ICME 2009 Seoul Conference
- Carton, Liesa, 'De verborgen schatkamer van de UGent', *Schamper*, 2011, 499:24-5

Van de collectie uit Oceanië verscheen een catalogus: Bruyninx, Elze & Wilfried van Damme, *Oceanië - Etnografische Verzamelingen van de Universiteit Gent*, Gent, 1997.

Daarnaast werd er, zoals eerder vermeld, over objecten uit verschillende deelcollecties gepubliceerd:

- Indonesië

De Lorm, A.J. *Indië in België, Voorwerpen uit Nederlands Oost-Indië in Belgische Openbare Verzamelingen*, Gent, 1941 (tekstfragment:

<http://books.google.be/books?id=qsmUAAAAIAAJ&pg=PA26&lpg=PA26&dq=tatanua+mask+Gent&source=bl&ots=i3D5gSA0E &sig=WQZxML>).

- Precolumbiaans Amerika

H. Hirtzel 1924, Collections Guatémaltèques du Musée d'Archeologie de l'Université de Gand, *XXIe Congrès International des Americanistes* (pp.668-672); A. Burnet 1962, Vous pouvez aussi découvrir l'art précolombien dans nos musées. *Les Beaux-Arts* (975 :19); J. Maertens de Noordhout 1930, Fouille de deux tumuli à Chi-Chen, Guatémala (Amérique Centrale). *Bulletin de la Société d'Histoire et d'Archéologie de Gand* (pp.5-14)

- Oceanië

F.M. Olbrechts, 1935 Enkele ethnographica uit Melanesië, in *Gentsche Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis*, Deel II, p 191-224; F.M. Olbrechts, 1936 Ethnologie, Inleiding tot de studie der primitieve beschaving; F.M. Olbrechts, 1943, De integratie der kunst in de cultuur bij primitieven. In: *Gentsche Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis*, deel IX, p. 169- 209; E. della Santa, 1954 *Melanesië*; F.M. Olbrechts, 1956, Het masker, Le Masque, The Mask, Die Maske, tentoonstellingscatalogus Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Stad Antwerpen; Patricia Demoor-Van den Bossche 1983 in eds. H. Burssens et.al. *Liber Memorialis Vandenhoute: Stijlaspecten en context van een*

boomvarenbeeld uit de collectie van het seminarie voor Etnische Kunst van de R.U.G. (pp 165 -175); F.Lupu, M.Revelard, 1985 *Masques d'Océanie*, Binche, Musée International du Carnaval et du Masque; E. Bruyninx, Wilfried van Damme 1993: *Sierkunst uit Oceanië* (55 p.: ill.); Wilfried van Damme, 2000, *Handelskunst: de vervaardiging en verspreiding van houten vaatwerk in het noordoosten van Nieuw-Guinea; The art of trade: Production and Distribution of Wooden Bowls in North-East New Guinea*. In *Bijdragen over de kunst en cultuur in Oceanië/ Studies in Oceanic Art and Culture* ed. Wilfried van Damme (pp.1-16); Herreman, Frank (ed) 2008 *Oceanië. Tekens van riten, symbolen van gezag* (pp.55, 103, 104, 115) – ook in Franse vertaling en speciale uitgave voor Nederland; Falgayrettes-Levau, Christianne, Van Cutsem-Vanderstraete, Anne (eds) 2009: *L' Art d'être un homme. Afrique, Océanie* (p.235); Patrick Allegaert 2011 *Gevaarlijk jong. Kind in gevaar; kind als gevaar*. Museum Dr. Guislain (pp. 130-131); Agnes Goyvaerts, Walter van Beirendonck 2011 *Dream The World Awake*, Walter van Beirendonck (p.213); Marjolaine Hanssens 2011 *Le Mystérieux Voyage du Petit Chaperon Bleu- Guide du Visiteur* (p. 5, 7).

- sub-Saharaans Afrika

F.M. Olbrechts 1937, *De kunst van Kongo in het kader der Afrikaanse kunst*. In *Tentoonstelling van Kongo-Kunst*; F.M. Olbrechts, 1940 *Maskers en dansers in de Ivoorkust*; F.M. Olbrechts, 1943 *De integratie der kunst in de cultuur bij primitieven*. In: *Gentsche Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis*, deel IX, p. 169- 209; F.M. Olbrechts 1946 *Plastiek van Kongo*; P.J. Vandenhoutte, 1948 *Classification stylistique du Masque Dan et Guere de la Cote d'Ivoire Occidentale*; P.J. Vandenhoutte, Edmond Dutry, 1950 *Ars Exotica* tentoonstellingscatalogus Museum voor Schone Kunsten Gent; P.J. Vandenhoutte 1952 *Poro en masker. Enkele beschouwingen over "Masks as agents of social control in Northeast Liberia"* door Dr. G.W. Harley In: *Kongo-Overzee XVIII* (1952), 2-3, p.153- 198; A. Maesen, H. Van Geluwe 1963, *Kunst uit Afrika uit Belgisch bezit*; R. Goldwater 1964, *Senufo Sculpture from West Africa*; A.G. Claerhout 1971 *Afrikaanse kunst*; Elze Bruyninx 1986 *L'art du laiton chez les Dan et les Guéré-Wobé de la région du Haut-Cavally (Côte d'Ivoire-Liberia)*. Gent : RUG. Seminarie voor Afrikaanse cultuurgeschiedenis, *Africana gandensia 2* (316 p.: ill.); Bart Suys 1987 *Sculpturaal versierde deuren en deursloten bij de Senufo Working Papers in Ethnic Art 2* (45 p.: ill.); E. Bruyninx 1988: *Ijzer gieten in Afrika : een misverstand? /*. Gent : RUG. Sectie kunstgeschiedenis en oudheidkunde, 1988. *Gentse bijdragen tot de kunstgeschiedenis en oudheidkunde*; 27(pp. 133-140); Geert Gabriël Bourgois 1988 *Decorated Rings in Cire-perdue from the Senufo, Working Papers in Ethnic Art 3* (43 p.: ill.); W. van Damme 1989 *Three Gle Heads from the Ethnographic Collections of the University of Ghent*. In: *Gentse Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde*, XXXVIII; P.J. Vandenhoutte 1989 *Poro and mask. A few comments on Masks as agents of social control in Northeast Liberia Working Papers in Ethnic Art 4* (53 p.: ill.); E. Bruyninx, Wilfried van Damme 1991: *Afrikaanse sculptuur* (34 p.: ill.); Constantijn Petridis 2002 *Frans M. Olbrechts. Op zoek naar kunst in Afrika* (cat.58, 70, 100, 102, 107, 115, 116, 123, 128) – ook in Engelstalige uitgave; *Frans M. Olbrechts. In search of African Art*; Jan-Lodewijk Grootaers, *Ubangi 2007 Art and Cultures from the African Heartland.*; Annemieke Van Damme-Linseele, 2008 *From Mission "Africa Rooms": Frans M. Olbrechts's Rediscovered African Collection, African Arts 41:2, 38-49*; Herman Burssens, Marnix Neerman, 2008 *African Faces Een hommage aan het Afrikaanse masker*. (p. 48, 49, 60, 61, 80, 82, 83, 183, 198, 199); Herman Burssens, Marnix Neerman, 2009 *African Faces. An Homage to the African*

Mask, ook in Franstalige uitgave; Un hommage au masque africain ; David Adjaye, Anne-Marie Bouttiaux 2010: *GEO-graphics*; Marjolaine Hanssens 2011 *Le Mystérieux Voyage du Petit Chaperon Bleu- Guide du Visiteur* (p. 5)

Vervolgens zijn er de uitgaven van het seminarie voor Etnische kunst; Liber Memorialis Prof. Dr. P.J.Vandenhoute 1913-1978 en de reeks *Werkdocumenten in de Etnische kunst* (vol. 1 t/m 8) – waarin voorwerpen uit de Etnografische Verzamelingen aan bod komen.

Daarnaast zijn er de publicaties die in het kader van éénmalige projecten worden uitgegeven:

- Naar aanleiding van het wetenschapsproject werd er een boekje voor scholen gepubliceerd. Dr. P. van der Zee, *Spons of bies? Dier of plant? Een materiaalonderzoek*, 2010.
- Voor de tentoonstelling met hedendaagse kunstenaar Camiel Van Breedam werd een Memori-spel ontwikkeld. In de tentoonstelling worden etnografische voorwerpen geconfronteerd met assemblagekunst. De opzet van het memori-spel is om de juiste objecten bij elkaar te plaatsen. Het spel werd in een kleine genummerde oplage uitgegeven, samen met artikelen van Prof. Dr. W. Elias, Dr. P. van der Zee, H. Van Nieuwenhove over deze confrontatietentoonstelling.

Ook zijn er vermeldingen van de Etnografische Verzamelingen opgenomen in boeken. Bijvoorbeeld: P. Bourgoïn, J. Chabod, D. Dawance, 2004 *L'Art Tribal en Europe/Tribal Art in Europe*: p. 119; Judith Miller, 2007 *Tribale Kunst*. Etnografische kunst uit de hele wereld: p. 231.

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Pauline Van der Zee en Nathalie Poot, 06/12/2011; Simon Leenknecht (12/16/2013)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Conservator dr. Pauline Van der Zee

8.2 Adres

Het Pand, Onderbergen 1, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Paulina.vanderZee@ugent.be; 09 264 83 26

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

In overleg met Prof. dr. Joost Vander Auwera stelde de conservator afgelopen jaren een museumbelid op:

Tentoonstellingen: er worden tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd in samenwerking met (oud)studenten, stagiaires en vrijwilligers. Het gaat dan bijvoorbeeld over de tentoonstellingen tijdens de Gentse Feesten die putten uit de eigen collecties, zoals 2009 - *Schuune van verre*, etnische sieraden, 2010 – *Uit de schaduw*, wajangpoppen en Chinese volksprenten; *Vlijmscherp*, Afrikaanse messen en meer recent *China: levenswijsheid en geluk* en *Afrika: Materiële armoede en culturele rijkdom*. Daarnaast wordt samengewerkt met kunstenaars in confrontatie met etnografica, zoals *Lost histories*: Maarten Van den Eijnden (2008) en het project *(On)belangrijke dingen* met de hedendaagse assemblagekunstenaar Camiel van Breedam (2009 – nu).

Bijkomende activiteiten: in het verleden heeft de Etnografische Verzamelingen meegedaan aan Erfgoeddag, Open Monumentendag en de Museumnacht. De Gentse kunstweek, Figures & Facts, de premiere van de film Julien Van de Velde: 'Wat overblijft' over Camiel Van Breedam gecombineerd met bezoek aan zijn presentatie *(On)belangrijke dingen*, brengt kunstminnend publiek naar de Etnografische Verzamelingen. Er werd ook een wetenschapsweek georganiseerd waarop schooljeugd laboratoriumproeven nam in het VIB (technologiepark) om na te gaan of materiaal dat was gebruikt voor een masker van plantaardige of dierlijke oorsprong was. Tijdens de Gentse Feesten organiseerden ze rondleidingen in de tentoonstellingen en achter de schermen. Bovendien zijn er workshops voor kinderen. In 2012 wordt een speciale museumnacht georganiseerd voor de universitaire collecties.

Rondleidingen: doorheen het jaar worden er rondleidingen voor verschillende doelgroepen georganiseerd in de permanente opstelling en in de tijdelijke tentoonstellingen. Voor lagere scholen is er een educatieve koffer ontwikkeld volgens de CLIM-methode (*Cooperative Learning*) om inzicht te krijgen in culturele diversiteit aan de hand van objecten uit de collectie.

Nieuwe aanwinsten: de permanente bruikleen uit Nijmegen wordt systematisch uitgepakt, op kwaliteit beoordeeld en geordend.

9.5 Museale ruimte

Er worden 350 collectiestukken permanent tentoongesteld. De collectie is verspreid over een benedenruimte met mezzanine en een zaal op de tweede verdieping.

De objecten zijn in klassieke vitrines opgesteld en thematisch geordend:

1. Sieraad en tooi
2. Vriend en Vijand
3. Mens en bovennatuur
4. Materiaal en techniek

Elk van deze thema's heeft een eigen kleur. De kleur van de vitrine stemt overeen met de kleur van het thema. Aan de ingang van elke zaal hangen panelen waarop wordt

toegelicht welk thema welke kleur heeft. Daarnaast zijn er geografische kaarten die illustreren vanwaar de objecten afkomstig zijn.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

De Etnografische Verzamelingen hebben een eigen website met praktische informatie over de collectie. De oude website staat nog online, maar hierop wordt doorverwezen naar de nieuwe.¹⁵ De verzamelingen zijn opgenomen op UitInVlaanderen.be en in de *UMAC Worldwide Database of University Museums & Collections*. Er is een facebook-groep opgericht waarop tentoonstellingen en nieuwe aanwinsten worden gepubliceerd.¹⁶ Daarnaast worden naar aanleiding van projecten eigen publicaties uitgegeven (bv. Duetto's memoryspel) en affiches voor de tentoonstellingen. Stagiaires van de Hogeschool Gent hebben een interactief spel en doe-koffer ontwikkeld voor kinderen die de Etnografische Verzamelingen bezoeken.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

De Etnografische Verzamelingen zijn enkel te bezoeken op afspraak. Rondleidingen zijn mogelijk op aanvraag. Bij specifieke activiteiten is het museum open voor bezoekers (bv. Gentse feesten).

10.3 Voorwaarden voor reproductie

Voorwerpen mogen worden gefotografeerd voor eigen gebruik. Hiervoor dient een formulier ondertekend te worden. Bij gebruik voor publicatie dient toestemming worden aangevraagd en de bronvermelding worden opgenomen.

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

Tijdens de Gentse Feesten is een bezoek aan de collectie betalend:

- Individueel bezoek: € 4
- Rondleiding: € 5
- Workshops: € 4-5

10.5 Accessibility

De collectie is niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

¹⁵ Etnografische Verzamelingen: <http://www.evug.be/>.

¹⁶ UitinVlaanderen: <http://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/de-etnografische-verzamelingen-van-de-universiteit/e7ff3e28-acdc-476c-b447-f66dd8cf74b2>; UMAC: <http://publicus.culture.hu-berlin.de/collections/detail.php?dsn=566>.

5.2 Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM) (vakgroep Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-LW17-02

1.2 Titel

Collectie van het Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)

1.3 Datering

De collectie concentreert zich in de periode 1962-1986.

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit 9 archiefschenkingen (17 kasten), 2.500 klankbanden en cassettes, 30 toestellen (opname-, afspeel-, test-), foto's, affiches, 78-rpm-collectie, handschriften en partituren van componisten werkzaam aan het IPEM.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Het Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM).

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

Bij de oprichting van het IPEM in 1962 werd het instituut geleid door professor ingenieur Hubert A. Vuylsteke van het Laboratorium voor Toegepaste Zwakstroom, dat elektronische instrumenten ontwierp om er empirisch onderzoek mee te verrichten. Een aantal van de in die tijd aan het IPEM ontworpen toestellen zijn vandaag opgenomen in de verzameling van het Muziekinstrumentenmuseum (MIM) in Brussel. Toen was het IPEM zowel onderzoekslaboratorium als productiestudio.

Het IPEM werd artistiek geleid door radioproducers/componisten. Dat waren achtereenvolgens Louis De Meester, Karel Goeyvaerts en Lucien Goethals. Het is vooral via de tunes van Louis De Meester, zoals dat voor het radioprogramma *Muziek uit de kosmos* en de indicatieven voor het radionieuws, het televisienieuws en het programma *Bezint eer de dag begint* dat het publiek in Vlaanderen bekend werd met elektronische klankwereld van het IPEM.

In 1966 werd het IPEM overgebracht van de Toegepaste Wetenschappen naar het Seminarie voor Muziekgeschiedenis van de Gentse Rijksuniversiteit. Vanaf dat moment was de leiding in handen van professor Jan L. Broeckx. Er ontstond een excellente wisselwerking tussen musicologisch onderzoek en elektroakoestische muziekproductie. Vernieuwende componisten van over de hele wereld maakten gebruik van het instrumentarium van het IPEM. Onder hen bevonden zich Helmut Lachenmann (die de eerste buitenlandse gastcomponist aan het IPEM was), Robin Heifetz, Stephen Montague, Henri Chopin, Patrick Dorobisz, Ricardo Mandolini en Christian Clozier. Het klankarchief van het IPEM omvat opnames van al deze en andere componisten die composities aan het IPEM gerealiseerd hebben.

Prof. Dr. Herman Sabbe had de leiding van het instituut van 1986 tot 1994. Herman Sabbe, die naast doctor in de rechten en in de muziekwetenschappen ook cellist is, verzorgde in de jaren zestig de creatie van heel wat hedendaagse werken. Hij bleef tot 2003 actief aan de Universiteit Gent als hoogleraar en voorzitter van de vakgroep Kunst-, Muziek-, en Theaterwetenschappen. Vanaf 1994 tot op heden wordt het IPEM geleid door Prof. Dr. Marc Leman. Mede dankzij hem werd in 1996 de vzw Stichting Lucien Goethals opgericht. Deze organisatie concentreerde zich op het promoten en verspreiden van de muziek van Lucien Goethals en van vernieuwende muziek in het algemeen. Tot de brede waaier van activiteiten behoorden IPEM-concerten, multimediale evenementen, studiedagen en zomercursussen rond elektroakoestische muziek.

2.3 Geschiedenis van de collectie

De collectie werd aangevangen bij de oprichting van het IPEM in 1962. Tussen 1963 en 1987 werden er aan het IPEM vierhonderdzeventig composities gerealiseerd. Hiermee was het instituut naast EMS Stockholm (767), INA GRM Parijs (751) en Sonologie Utrecht en Den Haag (495), een van de meest productieve studio's in Europa (Leman, Dierickx & Martens, 2001). Alle magnetofoonbanden met IPEM-realiserings worden tot op vandaag in het instituut bewaard, samen met talloze schetsen, teksten, foto's en ander bronmateriaal. Er worden ook archieven bijgehouden van belangrijke personen zoals Herman Van San, Louis De Meester, Norbert Rosseau en Lucien Goethals.

In 1979 werd het IPEM-instrumentarium aangevuld met een 'alles-in-een' studio synthesizer, de Synthi 100 van Electronic Music Studios (EMS). Dit pronkstuk van de oude collectie is nog steeds in het bezit van het IPEM.

2.4 Verwerving

Meerdere componisten en onderzoekers die betrokken waren bij het IPEM lieten archieven achter of schonken ze, zoals Louis De Meester, Lucien Goethals, Herman Sabbe (briefwisseling), Jan Broeckx, Herman Van San, Norbert Rosseau, Antonin Van Elslander en Denise Tolkowsky.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen - Departement Musicologie – onderzoeksgroep Instituut voor Psychoacoustica en Elektronische Muziek (IPEM)

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

Het gaat om studiemateriaal dat gedeeltelijk nog in gebruik is. De EMS Synthi 100 is een begeerd instrument dat regelmatig uitgeleend wordt voor tentoonstellingen of workshops. De collectie is op aanvraag toegankelijk voor een breed publiek.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit archiefschenkingen, klankbanden, cassettes, opname-, afspeler- en testtoestellen, foto's, affiches, 78-rpm-collectie en partituren.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie kan worden aangevuld met schenkingen.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

Het IPEM heeft meerdere inventarissen aangemaakt (op papier en met een kantoorautomatiseringssysteem).

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee? Welke?

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

Foto's en affiches werden al gedigitaliseerd. Sommige muziekexperimenten werden gedigitaliseerd door de VRT. In 2002 werd een groot gedeelte van de magnetofonopnames gedigitaliseerd.

4.3 Topstukken

De EMS Synthi100, een grote analoge synthesizer met een minicomputer met 4Kb RAM is het pronkstuk van de oude collectie instrumenten verworven tijdens de periode van samenwerking tussen de Gentse universiteit en de BRT. De EMS Synthi 100 werd in beperkte oplage geproduceerd (29 gebouwd in de jaren 70 en 80 van de 20^e eeuw). Het IPEM beschikt over het enige exemplaar in België dat in 1979 werd aangekocht. Het toestel werd destijds fel begeerd omwille van zijn specifieke klanken en de technische mogelijkheden die het te bieden had.

- 4.4 Bruiklenen
- 4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

- 5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën
- 5.2 Publicaties

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van het instituut werd een samenwerking opgestart met platenuitgeverij Metaphon. Ter gelegenheid van het jubileum, werd een speciale uitgave gerealiseerd. De uitgave bestaat uit een boek met teksten (in Nederlands en Engels) van M. Leman, M. Lesaffre en P. Driesen, foto's en facsimile en een selectie van muziek gemaakt aan het IPEM, uitgebracht op CD's en LP's. Het bevat onder andere composities van Vlaamse componisten zoals L. Goethals, N. Rosseau, K. Goeyvaerts, Y. Knockaert, L. De Meester, R. Desmet, en B. Buckinx. Er zijn plannen om in het kader van deze samenwerking meerdere platen en CD's uit te geven met composities die aan het IPEM werden gerealiseerd.

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Isabel Rotthier, 02/07/2012; Micheline Lesaffre en Simon Leenknecht (14/01/2014)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Ivan Schepers en Micheline Lesaffre

8.2 Adres

Technicum, Blok 2, Sint-Pietersnieuwstraat 45, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Ivan.Schepers@UGent.be en Micheline.Lesaffre@UGent.be; 09 264 41 26

9. CONTEXT

- 9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke
- 9.2 Mandaat
- 9.3 Administratieve structuur
- 9.4 Collectiebeheer: policy
- 9.5 Museale ruimte

Er is geen museale ruimte ingericht.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

De collectie wordt toegelicht op de website van het instituut.¹⁷

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

Enkel op afspraak.

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Om de collectie te raadplegen moet de beheerder worden gecontacteerd.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

¹⁷ <http://www.ipem.ugent.be/>.

5.3 Archeologisch Museum (vakgroep Archeologie)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-LW02

1.2 Titel

Collectie archeologie

1.3 Datering

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit archeologische voorwerpen die in de loop van de 19de en het begin van de 20ste eeuw zijn verzameld en uit objecten die het resultaat zijn van opgravingen van de vakgroep Archeologie. De exacte omvang is niet gekend.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Vakgroep Archeologie

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

Enkele sleutelfiguren uit de 19de eeuw die de collectie sterk hebben beïnvloed zijn Martin-Jean De Bast (1753-1825), Bernard Rottiers (1771-1857) en Henri en Louis Siret (werkzaam tussen 1884 en 1889).

Martin-Jean De Bast (1753-1825)

De kanunnik van de Sint-Baafskathedraal, Martin-Jean de Bast legde de basis van het Archeologisch Museum met zijn archeologische en numismatische collectie.¹⁸ Zijn *Recueil d'antiquités romaines et gauloises, trouvées dans la Flandre proprement dite, avec désignation des lieux où elles ont été découvertes* (1804, heruitgave 1808) was het eerste boek over archeologie in onze gewesten. De Bast bouwde over heel Vlaanderen een netwerk uit en wist zo verschillende stukken te verwerven. Zijn collectie werd in 1822 aangekocht door koning Willem I (1772-1843).¹⁹ Willem I schonk de collectie gedeeltelijk aan de UGent waardoor de universiteit van bij de stichting een verzameling nationale archeologie (pre- en protohistorisch, Gallo-Romeins en Merovingisch) beheerde.²⁰

¹⁸ De Rynck 2006: 5.

¹⁹ Verlaeckt, K., 'De Archeologische Verzamelingen', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: 9.

²⁰ De Rynck 2006: 5.

Bernard Rottiers (1771-1857)

Naast kanunnik De Bast groeide het Archeologisch Museum aan met de antieke collectie (Egyptisch, Grieks, Etruskisch, Romeins) van de Antwerpse kolonel Bernard Rottiers. Zijn verzameling was het resultaat van aankopen op markten in Napels en in mindere mate eigen opgravingen in Griekenland. Rottiers verkocht zijn collecties aan Willem I die in 1825 een klein deel aan de UGent schonk. Het grootste deel van de verzamelingen gaf de koning aan het Museum van Oudheden in Leiden.

Henri en Louis Siret (werkzaam tussen 1884 en 1889)

De broers Henri en Louis Siret, twee ingenieurs uit het Waasland zorgden voor een goede vertegenwoordiging van de Spaanse bronstijd. De broers werkten in de streek van El Argar in Zuidoost-Spanje bij de aanleg van spoorwegen. In 1884 en 1889 ontdekten ze sporen van één van de vroegste metaalproducerende culturen in Atlantisch Europa. Door hun opleiding als ingenieur zijn de opgravingen uitstekend gedocumenteerd met grondplannen en tekeningen. De collectie werd aangekocht in 1897-1898.

Naast de uitbereidingen in de 19de eeuw, werd ook in de loop van de 20ste eeuw de collectie aangevuld en beschreven:

Joseph Maertens de Noordhout (1872-1941)

Onder toezicht van Prof. A. De Ceuleneer was Maertens van 1907 tot 1931 conservator van de collectie²¹. Hij schreef de eerste catalogus: *Catalogue du Musée des antiquités de l'Université de Gand* (1938).

Sigfried De Laet (1914-1999)

De collectie werd onder Prof. Sigfried De Laet aangevuld met recente vondsten. De resultaten van de opgravingen worden afzonderlijk tentoongesteld en geïllustreerd met didactisch materiaal.

2.4 Verwerving

De collectie werd samengebracht door aankopen, schenkingen, vondsten en permanente bruiklenen. Joseph Maertens de Noordhout werkte onder meer samen met het stadsmuseum van Gent om archeologische stukken uit te wisselen.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Archeologie

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De archeologische voorwerpen werden verzameld als studieobjecten. Ze zijn nog steeds het onderwerp van wetenschappelijk onderzoek. Studenten worden er binnen het kader van hun opleiding rondgeleid. De archeologische vondsten vormen het onderwerp voor masterpapers.

²¹ Verlaeckt tent. cat., 1992-1993: 10.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit kunst- en gebruiksvoorwerpen uit verschillende periodes die in de loop van de 19de en 20ste eeuw door meerdere personen werden bijeengebracht:

- Egyptica (grafstenen, amuletten en oesjabt)
- Griekse verzameling (Griekse en Italische vazen)
- Etruskische verzameling (aardewerk)
- Romeinse verzameling (aardewerk, glas en ca. 30 Romeinse bronzen)
- Het depot van Port Arthur (collectie bronzen voorwerpen die dateren uit de late bronstijd (ca. 1100-750/700 v. chr.)
- De Spaanse Bronstijd (aardewerk, metaal en kralen afkomstig van opgravingen in de zuidoostelijke Spaanse provincie Almeria).

Naast deze verzamelingen worden in een afzonderlijke ruimte de resultaten tentoongesteld van de opgravingen van Prof. Sigfried De Laet, uitgevoerd in de periode 1950 tot 1980. Er worden objecten uit opgravingen in Aalter, Brugge, Destelbergen, Hofstade, Kruishoutem, Maldegem, Sint-Gillis-Waas en Verrebroek getoond. De collecties bevatten onder andere prehistorisch keramiek, bronzen wapens, lampen, glaswerk, sigillata,....

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt aangevuld met schenkingen en nieuwe vondsten. Alleen de stukken die passen binnen het opnamebeleid worden opgenomen. Er wordt ook gekeken in welke mate er samengewerkt kan worden met de Gentse musea (STAM en De Wereld van Kina) om collectiestukken af te stoten of op te nemen.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

Een gedeelte van de collectie is geïnventariseerd in Access.

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

Stukbeschrijving en deelcollecties (bv. de scherven van één vaas) worden niet afzonderlijk beschreven.

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee? Welke?

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

De collectie is niet gedigitaliseerd en daarom niet online ontsloten.

4.3 Topstukken

Het topstuk is opgesteld in een vitrine in de bibliotheek van Het Pand: de 18de-eeuwse kurkmaquette van het Pantheon van Antonio Chichi (1743-1816). Er zijn slechts drie andere exemplaren van bewaard (in Kassel, Darmstadt en Sint-Petersburg).

4.4 Bruiklenen

De objecten worden vaak in bruikleen gegeven voor tentoonstellingen. Populaire bruiklenen voor tentoonstellingen zijn de sigillata.

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

- Callipolitis-Feytmans, D., 'Collection de vases grecs, étrusques et italiotes à l'université de Gand', *L'Antiquité Classique*, XXII, 1953:383-405.
- Desittere, M., 'Museum voor Oudheidkunde', *Museum voor Oudheidkunde en Etnografische Verzamelingen. Beknopte gids*, Gent, 1968: 7-26.
- Desittere, M., 'Lo specchio etrusco di Gand', *L'Antiquité Classique*, XL, 1971: 218-221.
- Laet, S.J. De en M. Desittere, 'Ex voto anatomici di Palestrina de museo archeologico dell'universita di Gand', *L'Antiquité Classique*, XXXVIII, 1969: 16-27.
- Limme, L., 'De Oudegyptische opschriften uit het museum voor oudheidkunde van de Rijksuniversiteit te Gent', *Orientalia Gandensia. Jaarboek van het Hoger Instituut voor Oosterse, Oosteuropese en Afrikaanse Taalkunde en Geschiedenis*, IV, 1967: 55-68.
- Maertens De Noordhout, J., *Catalogue du Musée des Antiquités de l'Université de Gand*, Gent, 1938.
- Maeyer, R. De, 'Uit het Museumbezit der Gentsche Universiteit', *L'Antiquité Classique*, II, 1933: 37-39.
- Monsieur, Patrick, 'Rond het ontstaan van het Archeologisch Museum van de Universiteit Gent: een hellenistisch marmeren vrouwenbeeld uit Griekenland', *Handelingen der maatschappij voor geschiedenis en oudheidkunde te Gent*, Gent, 2011.
- Rynck, Patrick De, 'Academisch Erfgoed. Universiteit Gent', *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, Antwerpen, 2006: 26-31.
- Verlaeckt, K., 'Het Archeologisch Museum ', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: 9-21

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Patrick Monsieur en Nathalie Poot, 08/12/2011; Simon Leenknecht (16/12/2013)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Patrick Monsieur

8.2 Adres

Het Pand, Onderbergen 1, 9000 Gent (collectie)
Sint-Pietersnieuwstraat 33-35, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Patrick.Monsieur@UGent.be; 09 264 41 39; fax: 09 264 41 73

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

Prof. dr. Patrick Monsieur is verbonden aan de Vakgroep Archeologie en vervult daarnaast de functie van conservator.

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

Verzamel- en afstotingsbeleid: alleen de objecten die aansluiten bij het opnamebeleid worden opgenomen in de collectie.

Tentoonstellingen en bijkomende activiteiten: nu en dan worden tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd. In het verleden hebben het Archeologisch Museum samen met de Etnografische Verzamelingen ook meegedaan aan Erfgoeddag en Open Monumentendag.

Rondleidingen: doorheen het jaar worden rondleidingen voor verschillende doelgroepen georganiseerd. De rondleidingen gebeuren door de conservator, door de vakgroepvoorzitter Archeologie en door stadsgidsen.

9.5 Museale ruimte

Het Archeologisch Museum wordt tentoongesteld in twee ruimtes in het Pand: op de gelijkvloerse verdieping en in een zaal op de tweede verdieping. In de benedenzaal worden de voorwerpen gepresenteerd die in de loop van de 19de en het begin van de 20ste eeuw werden verzameld. De objecten staan in vitrines met bijhorende tekst. De collectiestukken zijn gegroepeerd per verzamelaar. Bij elke groep hangt een foto of prent van de verzamelaar met bijhorende informatie over de herkomst van de tentoongestelde werken.

Op de tweede verdieping worden de resultaten van (lopende) opgravingen vanaf 1950 van de vakgroep Archeologie gepresenteerd en toegelicht. Deze ruimte is didactisch opgevat. Elke opgraving is gedocumenteerd met foto's, soms met maquettes en verklarende panelen.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

Het Archeologisch Museum heeft een eigen website binnen de vakgroep Archeologie met praktische informatie en gegevens over de geschiedenis van de collectie.²²

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Het museum is enkel te bezoeken op afspraak. Rondleiding zijn mogelijk op aanvraag. Bij specifieke activiteiten is het museum open voor bezoekers (bv. tijdens de Gentse feesten).

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

²² Archeologische verzamelingen: <http://www.archaeology.ugent.be/museum>.

5.4 Collectie Dialectbanden* (vakgroep Taalkunde)

[* Deze collectie wordt in de toekomst met de collectie *Woordenboek Vlaamse Dialecten* samengevoegd tot de collectie *Dialectologie*]

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-LW06-01

1.2 Titel

Collectie Dialectbanden

1.3 Datering

1961-1978

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit ca. 750 bandopnames met gesprekken in dialect.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

De vakgroep Nederlandse taalkunde

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

In de jaren 1960 en 1970 gingen onder leiding van Prof. Vanacker een aantal onderzoekers van de vakgroep Nederlandse Taalkunde op pad om overal in Vlaanderen het plaatselijke dialect op te nemen. Per dorp werden één of meerdere gesprekspartners geselecteerd waarmee een gesprek werd gevoerd dat op band werd opgenomen. De gespreksonderwerpen variëren en waren voor de opzet van het onderzoek slechts van secundair belang. In totaal leverde het onderzoek een 750-tal dialectopnames op van overal in Vlaanderen. Vooral de 'Vlaamse' provincies (Oost- en West-Vlaanderen en ook Frans-Vlaanderen) zijn zeer goed vertegenwoordigd.

2.3 Geschiedenis van de collectie

2.4 Verwerving

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – vakgroep Taalkunde

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De oorspronkelijke en huidige functie is onderzoeksgebonden.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

Ongeveer 750 geluidsbanden en bijhorende fiches met gegevens over de informanten.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt niet aangevuld.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

Een deel van de collectie is geïnventariseerd. Deze is gedeeltelijk ontsloten via de website.

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

Stukbeschrijving

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee? Welke?

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

Ongeveer 700 van de 750 banden zijn gedigitaliseerd.

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Isabel Rotthier, februari 2012; [Simon Leenknecht \(13/01/2014\)](#)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Jacques Van Keymeulen

8.2 Adres

Blandijnberg 2, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Jacques.vankeymeulen@ugent.be; 09 264 40 79

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

Er is geen museale ruimte ingericht.

9.6 Bewaarplaats

De collectie wordt bewaard door de vakgroep Nederlandse Taalkunde.

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

Meer informatie is terug te vinden op de website van het Woordenboek Vlaamse Dialecten.²³

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Om de collectie te raadplegen dient er contact te worden opgenomen met de beheerder.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

²³ <http://www.wvd.ugent.be/>.

5.5 Woordenboek Vlaamse Dialecten (WVD)* (vakgroep Taalkunde)

[* Deze collectie wordt in de toekomst met de collectie Dialectbanden samengevoegd tot de collectie Dialectologie]

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-LW06-02

1.2 Titel

Collectie Woordenboek Vlaamse Dialecten

1.3 Datering

1972 - heden

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie bestaat uit duizenden ingevulde vragenlijsten en een aantal cassettebanden.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Vakgroep Nederlandse taalkunde

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

Het WVD is in 1972 door Prof. Willem Pée aan de Universiteit Gent opgestart. Het woordenboek is niet alfabetisch, maar thematisch en bestaat uit drie grote delen: I Landbouwwoordenschat, II Vaktaalwoordenschat en III Algemene Woordenschat. Elk deel verschijnt in afleveringen waarvan de begrippen met betrekking tot één samenhangend geheel van de werkelijkheid aan bod komen.

2.3 Geschiedenis van de collectie

2.4 Verwerving

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte - vakgroep Taalkunde

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De oorspronkelijke en huidige functie is onderzoeksgebonden.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De WVD-collectie is een onderzoekscollectie en bestaat uit duizenden ingevulde vragenlijsten en enkele cassettebanden.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt niet aangevuld.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

Een deel van de collectie is geïnventariseerd en online toegankelijk.

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee? Welke?

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

De oorspronkelijke vragenlijsten werden systematisch gedigitaliseerd en worden online aangeboden (<http://www.wvd.ugent.be/vragenlijsten>). Enkele vragenlijsten zijn op aanvraag ingescand.

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Isabel Rotthier, februari 2012; [Simon Leenknecht \(13/01/2014\)](#)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Jacques Vankeymeulen

8.2 Adres

Blandijnberg 2, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Jacques.vankeymeulen@ugent.be; 09 264 40 79

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

Er is geen museale ruimte ingericht.

9.6 Bewaarplaats

De collectie wordt bewaard door de vakgroep Nederlandse Taalkunde en in het Universiteitsarchief.

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

Meer informatie is terug te vinden op de website van het Woordenboek van de Vlaamse Dialecten.²⁴

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Om de collectie te raadplegen dient er contact te worden opgenomen met de beheerder.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

²⁴ <http://www.wvd.ugent.be>.

6. Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur

6.1 Collectie Draad- en Plaastermodellen (vakgroep Wiskundige Analyse)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-EA16

1.2 Titel

Collectie draad- en plaastermodellen

1.3 Datering

Eerste helft 20ste eeuw

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit ca. 20 draadmodellen en ca. 100 plaastermodellen.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

De collectie werd ondergebracht in het 'Institut des Sciences' en werd oorspronkelijk gebruikt in de colleges aan de voorbereidende scholen en kandidaturen wetenschappen. Met het KB van 11 februari 1957 ontstond een faculteit Toegepaste Wetenschappen. In 1968 kwam het tot een boedelscheiding: de bibliotheek werd integraal opgenomen in de faculteit Wetenschappen. De draad- en plaastermodellen bleven ter plaatse (Plateau) en werden ondergebracht in de lokalen die toegewezen waren aan Prof. Bilo.

2.4 Verwerving

De verzameling werd geschonken aan de universiteit in het kader van de herstelbetalingen door Duitsland na de Eerste Wereldoorlog.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur – vakgroep Wiskundige Analyse

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De oorspronkelijke en huidige functie van de collectie is didactisch.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit wiskundige draad- en plaastermodellen.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt niet aangevuld.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

De collectie is niet geïnventariseerd.

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

Prof. dr. Frank De Clerck bewaart ook enkele plaaster- en draadmodellen.

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Isabel Rotthier, 2012; Simon Leenknecht (13/01/2014)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Hennie De Schepper en Em. Prof. dr. F. Brackx

8.2 Adres

Galglaan 2, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Hennie.DeSchepper@UGent.be; 09 264 48 97

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

De modellen worden tentoongesteld in een houten kast in de gang in het Plateaugebouw. Sommige dragen een label ter identificatie. Enkele modellen worden bewaard in een leslokaal van de vakgroep. Deze modellen zijn buiten formaat, niet geïdentificeerd of ze worden nog gebruikt in de lessen.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

De collectie is niet ontsloten.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

De collectie is vrij toegankelijk.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

7. Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen

7.1 Collectie Didactisch Materiaal (Experimenteercentrum J.J. Verbist)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-PP01

1.2 Titel

Collectie Didactisch Materiaal van het Experimenteercentrum J.J. Verbist

1.3 Datering

Jaren 1960

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie bestaat uit een 150-tal pedagogische objecten.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Het Experimenteercentrum J.J. Verbist

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

De collectie is ontstaan uit de werking van het voormalige Experimenteercentrum J.J. Verbist en wordt bewaard in de lokalen van de faculteit verbonden aan de vakgroep Data-analyse.

2.4 Verwerving

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De collectie had oorspronkelijk een didactische en wetenschappelijke functie, maar nu niet meer.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

1. Materiaal:

- 22 dozen met blokken om te leren rekenen
- 5 dozen met 5 dictafoons
- 3 kaders oefenen fijne motoriek
- Plastic flessen

2. Fiches:

- Fiches om te leren rekenen
- Fiches (3 doosjes) 'Wiskunde naar maat'

3. Boeken (ca. 100):

- Handleidingen wiskunde voor de basisschool
- Oefenboeken
- Illustraties, voorleesboeken
- Educatie: gezondheid, verkeer,... in de basisschool

4. Beeldmateriaal:

- 7 dozen met videobanden
- 20-tal videotapes
- 6-tal banden: schooltelevisie

5. Dia's:

- Lessenreeks: spaar het water
- Lessenreeks: paddenstoelen
- Lessenreeks: insecten
- Lessenreeks: ons leefmilieu
- Lessenreeks: bloemen, bol- & knolgewassen, van bloem tot brood
- Lessenreeks: langs het water, langs de weg

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt niet aangevuld.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

De collectie is niet geïnventariseerd.

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

4.3 *Topstukken*

4.4 *Bruiklenen*

4.5 *Restauratie*

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 *Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën*

Universiteitsarchief en Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen.

5.2 *Publicaties*

Van Hereweghe ML, *Het Pedagogisch experimenteercentrum prof. J.J. Richard Verbist*, Liber Amicorum, 1981.

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 *Verantwoording en datering*

Isabel Rotthier, 02/03/2012; Simon Leenknecht (08/01/2014)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 *Type*

8.2 *Adres*

Henri Dunantlaan 1, 9000 Gent

8.3 *Telefoon, fax, e-mail*

8.4 *Contactpersonen*

Secretariaat vakgroep Onderwijskunde en Lerarenopleiding: Inge.Peirsman@Ugent.be

9. CONTEXT

9.1 *Geschiedenis collectieverantwoordelijke*

9.2 *Mandaat*

9.3 *Administratieve structuur*

9.4 *Collectiebeheer: policy*

9.5 Museale ruimte

De collectie wordt tentoongesteld in kasten in de leslokalen.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

De collectie is niet ontsloten.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Er dient contact te worden opgenomen om de verzameling te raadplegen.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

8. Faculteit Wetenschappen

8.1 Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-WE64

1.2 Titel

Collectie van het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen

1.3 Datering

De collectie bestaat voornamelijk uit 19^e- en 20^e-eeuwse instrumenten. Er zijn ook oudere objecten, zoals de verzameling oude drukken (16^e eeuw) en enkele historische microscopen (o.a. de 17^e-eeuwse microscoop van Van Leeuwenhoek).

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie bestaat uit ca. 10.000 wetenschappelijke instrumenten, waarvan er ongeveer 850 permanent worden tentoongesteld. Naast deze collectie is er een archief, een beperkte foto- en filmcollectie en een bibliotheek.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen van de Universiteit Gent.

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

In 1938 drukt het Mac Leod Fonds de wens uit tot de oprichting van een museum voor de studie van de geschiedenis van de wetenschappen. Dit initiatief wordt, onder impuls van Prof. Dr. A.J.J. Van de Velde, gevolgd door de oprichting van een commissie voor het bestuderen van de oprichting van een museum door de 'Klasse der Wetenschappen' van de 'Koninklijke Vlaamse Academie van België'. Op voorstel van schepen

G. Nachet beslist de Gentse gemeenteraad in 1948 tot de oprichting van het 'Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen' als instelling van de Stad Gent. Het museum wordt ondergebracht in het toenmalig Museum voor Oudheidkunde. Twee jaar later worden de collecties overgebracht naar het Museum voor Schone Kunsten en krijgt het museum de naam 'Museum Historiae Scientiarum'. Op vraag van de Stad Gent beslist de Raad van Beheer van de Rijksuniversiteit Gent in 1964 het Museum Historiae Scientiarum over te nemen. Tot 1994 was het museum gevestigd in de Korte Meer. In dat jaar wordt de collectie overgebracht naar het gebouw S30 op de Campus Sterre.

2.3 Geschiedenis van de collectie

2.4 Verwerving

Het grootste deel van de huidige collectie is afkomstig uit het patrimonium van de universiteit. De UGent blijft de voornaamste bron van nieuwe collectiestukken. Soms wordt de verzameling aangevuld via legaten en schenkingen door instellingen en particulieren. Hiertoe behoort o.a. de verzameling van de voormalige vzw Antwerps Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed (AWIE).

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent, met uitzondering van de collecties die in bruikleen werden gegeven.

2.6 Institutionele beheerder

Het museum valt onder de Faculteit Wetenschappen, maar ze werkt daarbinnen als een afzonderlijke entiteit.

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De collectiestukken zijn meestal het resultaat van onderzoek en onderwijs aan de universiteit, maar dit geldt niet voor alle objecten. Sommige stukken zijn schenkingen van scholen of van privéverzamelingen.

Het gaat over een semi-statische verzameling. De objecten worden niet meer actief gebruikt als laboratoriuminstrumenten of demonstratietoestellen, maar ze geven een overzicht van de geschiedenis van de wetenschappen. In het kader van master- en bachelorscripties worden bepaalde objecten opnieuw gebruikt. Nog functionerende instrumenten worden af en toe ook nog gebruikt voor demonstraties in het kader van groepsbezoeken en workshops.

De collectie is opengesteld voor het brede publiek (individueel of in groep) en wordt bezocht door studenten uit het hoger onderwijs, leerlingen uit de middelbare school en socioculturele verenigingen. Het museum voorziet hiervoor rondleidingen, workshops en/of lezingen op maat van de doelgroep.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De kerncollectie van het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen bestaat uit wetenschappelijke instrumenten en demonstratietoestellen in de brede zin van het

woord. Deze objecten hebben betrekking op diverse wetenschapstakken uit de exacte wetenschappen, waaronder fysica, chemie, biologie, wiskunde, informatie, sterrenkunde, etc.

De collectie kan opgedeeld worden in vijf groepen:

- 1) Instrumenten voor het uitvoeren van routinemetingen die op grote schaal werden geproduceerd en door verschillende onderzoeksgroepen werden aangekocht (bv. microscopen, voltmeters, balansen, pH-meters, etc.).
- 2) Instrumenten die volgens specifieke eisen ontworpen zijn voor wetenschappelijk onderzoek, zogenaamde prototypes.
- 3) Objecten verbonden aan specifieke wetenschappers of onderzoeksgroepen, zoals Joseph Plateau, Leo Baekeland, Friedrich August Kekulé, het Natuurkundig Laboratorium, etc. De inhoud van deze deelcollectie is heel divers en bevat niet alleen wetenschappelijke instrumenten, maar bv. ook persoonlijke memorabilia, manuscripten, fotoalbums, en sporadisch zelfs schilderijen.
- 4) Demonstratietoestellen voor het academisch onderwijs (anatomische modellen, atoom- en kristalmodellen, educatieve wandplaten, epidiascoopplaten, natuurgetrouwe replica's van organismen, toestellen die bepaalde wetmatigheden demonstreren, etc.).
- 5) Natuurhistorische objecten zoals radioactieve mineralen, schelpen, fossielen, etc. Deze deelcollectie is echter beperkt en houdt eerder verband met de geschiedenis van de eigen instelling.

Deze indeling wordt enkel gebruikt om structuur aan te brengen in de collectie bij de ontsluiting ervan naar het brede publiek.

Het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen beschikt ook over een bibliotheek, een archief, een beperkte foto- en filmcollectie en een documentaire verzameling over de kerncollectie. De bibliotheek behandelt voornamelijk de verschillende wetenschapstakken uit de exacte wetenschappen. Er is daarnaast een beknopte sectie over geneeskunde, er zijn werken over wetenschappelijke instrumenten (en relevante verzamelingen) en er is een uitgebreide sectie over wetenschapsgeschiedenis.

Daarnaast beschikt het museum over een archief, een foto- en filmcollectie en een documentaire verzameling. Inhoudelijk gaat het archief over het natuurkundig laboratorium, Julius Mac Leod, Joseph Plateau en Leo Baekeland. Een aanzienlijk deel van de fotocollectie heeft betrekking tot de figuur van Leo Baekeland. Het museum heeft ook een opmerkelijke collectie figuratief werk van de Gentse fotograaf Edmond Sacré. De filmcollectie bestaat in hoofdzaak uit korte informatieve films die in het verleden in het museum gebruikt werden voor educatieve voorstellingen. De documentaire collectie is voornamelijk opgebouwd uit handleidingen en diverse documenten over objecten uit de kerncollectie. Er is tot slot nog een verzameling oude handelscatalogi.

3.2 Selectiecriteria

Het opnamebeleid van het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen houdt rekening met vier criteria:

- 1) Situering binnen de kerncollectie van het museum: objecten worden alleen aanvaard wanneer ze betrekking hebben tot de geschiedenis van de exacte weten-

schappen. De objecten over toegepaste wetenschappen en techniek worden niet opgenomen.

- 2) Uniceit binnen de collectie: dubbels worden niet opgenomen.
- 3) Toestand: enkel instrumenten die zich in een aanvaardbare toestand en graad van volledigheid bevinden worden opgenomen.
- 4) Randvoorwaarden: het museum streeft naar onvoorwaardelijke schenkingen. Schenkingen worden geval per geval afgetoetst door de conservator en de directeur-diensthoud, waardoor uitzonderingen op dit opnamebeleid mogelijk zijn (bv. wanneer instrumenten worden aangeboden die verbonden zijn aan sleutelfiguren of toonaangevende laboratoria binnen de Universiteit Gent).

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt geregeld uitgebreid met nieuwe aanwinsten en schenkingen, voornamelijk afkomstig uit het patrimonium van de universiteit. Er wordt steeds vooraf nagegaan of de schenkingen passen binnen het opnamebeleid van het museum.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

Bij opname van een nieuw object gebeurt een basisregistratie (op papier) in samenspraak met de schenker om zoveel mogelijk informatie bij de bron te verzamelen. Naderhand worden deze fiches verwerkt in een interne databank (Access).

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

Van de ca. 10.000 objecten zijn er ongeveer een 8.000 geregistreerd in Access.

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

Nagenoeg 80% van de kerncollectie (met name wetenschappelijke instrumenten en demonstratietoestellen) werd gefotografeerd. Daarnaast zijn een aantal digitalisatieprojecten lopende (bv. de collectie epidiascoopplaten). Uit de collectie 'Oude Drukken' werden diverse werken opgenomen in het Google digitalisatieproject via de centrale bibliotheek van de Universiteit Gent.

4.3 Topstukken

Het museum bezit meerdere topstukken waaronder de verzameling wetenschappelijke toestellen van de fysicus Joseph Plateau (1801-1883), de collectie van Friedrich August Kekulé (1829-1896), de microscoop van Van Leeuwenhoek (1632-1723), de verzameling van Leo Baekeland (1863-1944), de bioscoopschijf van J. Duboscq, de Fonotograaf van de Scott de Martinville en 19e-eeuwse landmeetkundige instrumenten.

4.4 Bruiklenen

Het museum wordt geregeld gecontacteerd voor bruiklenen van collectiestukken. Bij bruikleenaanvragen voor topstukken wordt geval per geval afgewogen of op de vraag

wordt ingegaan. Bruikleen wordt enkel toegestaan wanneer de reputatie van het museum niet in het gedrang komt, er wordt voldaan aan een 'nagel tot nagel'-verzekering en het museum wordt vermeld.

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

- Langendries, Elienne en Anne-Marie Simon-Van der Meersch, *175 jaar universiteit Gent. Een verhaal in woord en beeld - Ghent university 1817-1992. A story in pictures*, Gent, 1992.
- Lox, F., 'Het Museum Wetenschap en Techniek', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: 89-96.
- Rynck, Patrick De, 'Academisch Erfgoed. Universiteit Gent', *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen, Antwerpen*, 2006: 20-25.

Voor meer informatie over de geschiedenis van het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen zie: Segers D. & Uyttenhove J. (2006), *Catalogus met achtergrondinformatie bij de Jubileumtentoonstelling* (D/2006/0376/1).

In de reeks 'Uit het wetenschappelijk verleden' worden catalogi bij de tentoonstellingen uitgegeven (al dan niet met bijhorende Cd-roms).

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Nathalie Poot (eerste overleg 21/10/2011 en bezoek aan de collectie op 17/11/2011) en Kristel Wautier (08/03/2012); Simon Leenknecht (16/12/2013 en 20/12/2013)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Directeur: Prof. Dr. Danny Segers en Conservator: Dr. Kristel Wautier

8.2 Adres

Campus Sterre, gebouw S30, Krijgslaan 281 - S30, 9000 Gent.

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Danny.Segers@ugent.be; 09 264 49 30

Kristel.wautier@ugent.be; 09 264 49 30

Secretariaat: Sciencemuseum@Ugent.be

Website: <http://www.sciencemuseum.ugent.be/>

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

Ongeveer 850 collectiestukken worden permanent tentoongesteld. De instrumenten worden gepresenteerd in vitrines of op een houten verhoog. De collectiestukken zijn thematisch geordend in de ruimte. In de museale ruimte zijn er voorzieningen voor workshops en lezingen.

9.6 Bewaarplaats

Er zijn twee deelcollecties van het museum die er niet worden bewaard:

- De collectie geneeskundige objecten van oftalmoloog V. Deneffe is in permanente bruikleen overgebracht naar het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde
- De collectie uraniumhoudende mineralen (de voormalige privécollectie van Em. Prof. Renaud Vochten) wordt bewaard aan het Instituut voor Nucleaire Wetenschappen (INW) van de UGent.

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

Het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen heeft een eigen website met praktische informatie, de geschiedenis van het museum en de hoogtepunten uit de collectie.²⁵

De collecties zijn opgenomen op UitInVlaanderen.be, in de *UMAC Worldwide Database of University Museums & Collections*.²⁶ Er is een facebook-groep opgericht waarop tentoonstellingen en nieuwe aanwinsten worden gepubliceerd.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

Het museum is geopend van maandag tot vrijdag van 10u00 tot 12u00 en van 14u00 tot 17u00. Het is gesloten op universitaire vakantiedagen, tussen Kerstmis en Nieuwjaar en in de maand augustus. Geleide groepsbezoeken zijn mogelijk op afspraak (ook buiten de normale openingsuren). Voor tijdelijke tentoonstellingen en speciale evenementen is het mogelijk dat er andere openingsuren gelden. In het kader van tijdelijke tentoonstellingen wordt het museum ook op geafficheerde zondagnamiddagen geopend voor het publiek.

²⁵ Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen: <http://www.sciencemuseum.ugent.be/>.

²⁶ UItInVlaanderen: <http://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/museum-voor-de-geschiedenis-van-de-wetenschappen/CA0C1C08-011E-BE18-59B4621E9ACB3C2B> en UMAC: <http://publicus.culture.hu-berlin.de/collections/detail.php?dsn=559>.

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Het museum is vrij toegankelijk tijdens de openingsuren. Om de boeken uit de bibliotheek te raadplegen dient een aanvraag te worden ingediend. De werken worden niet ontleend.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

Er mogen foto's genomen worden in het museum als ze niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt.

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

- Standaardtarief: € 2,50
- Reductietarief (op vertoon van legitimatie, indien van toepassing): € 1,50, geldig voor:
 - Studenten **niet** van de Associatie UGent
 - 60+'ers
 - VTB-VAB leden
 - Personeel van Waterwegen en Zeekanaal NV
 - Leraren op rust
 - Andersvaliden
- Gratis (op vertoon van legitimatie, indien van toepassing):
 - Personeel & studenten Associatie UGent
 - Alumni Associatie UGent
 - -18-jarigen
 - Leraren op vertoon van lerarenkaart
 - ICOM leden
- Groepsbezoek (op aanvraag, via sciencemuseum@ugent.be):
 - Toegangsprijs voor gemengde groepen (min. 15 personen): € 1,50 per persoon
 - Rondleiding met gids (verzorgd door medewerkers museum): € 50,- per groep van max. 25 personen
 - Virtuele rondleiding (mbv. Powerpoint presentatie): € 50,- per sessie
 - Workshop / Interactieve demonstratie: € 60,- per groep van max. 25 personen
- Tarieven voor schoolgroepen (op aanvraag, via sciencemuseum@ugent.be):
 - Geen individuele toegangsprijs
 - Rondleiding met gids (verzorgd door medewerkers museum): € 25,- per groep van max. 25 personen
 - Virtuele rondleiding (mbv. Powerpoint presentatie): € 25,- per sessie
 - Workshop / Interactieve demonstratie: € 30,- per groep van max. 25 personen
- Supplementen (op aanvraag, via sciencemuseum@ugent.be):
 - Drank bij groepsbezoek (koffie, thee, koekje): € 1,50 per persoon, met een minimumbedrag van € 30,-
 - Activiteiten buiten de gewone openingsuren: € 20,-

10.5 Accessibility

Het museum is gedeeltelijk toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

8.2 Plantentuin

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-WE61

1.2 Titel

Collecties van de Plantentuin

1.3 Datering

De oudste planten zijn ouder dan de Plantentuin zelf (Cycadaceae). Het is niet meer mogelijk om de herkomst te achterhalen omdat de oude archieven verloren zijn gegaan.

De oudste bomen zijn ongeveer 110 jaar oud. Ze dateren van de aanleg van het arboretum bij de verhuis van de tuin naar de huidige site. De oudste herbariumspecimina dateren uit de 19de eeuw.

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De Plantentuin van de UGent beschikt over een ex-situ levende plantencollectie van ongeveer 10.000 taxa en over een herbariumcollectie van 400.000 specimina.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

De Gentse Plantentuin bestaat meer dan 200 jaar. Na de verovering van de Zuidelijke Nederlanden door Napoleon in 1794 werd Gent de hoofdstad van het departement Schelde en Leie. In elke departementshoofdstad werd een 'école centrale' opgericht met een bibliotheek, een plantentuin, een natuurwetenschappelijke collectie en instrumenten voor practica. De toenmalige kruidtuin opende de deuren op 19 juli 1797. Amateur-plantenkwekers en bevriende tuinen zorgden voor de opbouw van de collectie.

In 1804 werd de Plantentuin overgedragen aan de Stad Gent, die ook voor het onderhoud moest instaan. De tuin herbergde op dat ogenblik een belangrijke plantencollectie en bleef ook didactisch zeer waardevol. Er werden onder meer gratis openbare lessen plantkunde gegeven.

In 1818 kreeg de pas opgerichte universiteit in Gent het vruchtgebruik van de tuin. In 1903 verhuisde de Plantentuin naar de huidige locatie aan de rand van het Citadelpark. De Plantentuin omvatte op dat ogenblik naast de buitentuin een Victoriasserre, een palmenkas, een proefkas en een orangerie. In 1950 werd een rotstuin toegevoegd met gelden van het Marshallplan. In 1970 werd het nieuwe palmarium in gebruik genomen. Het huidige kassencomplex dateert van 1971-1972. De systematische afdelingen werden in 1977 ingericht en worden momenteel opnieuw ingedeeld volgens huidige wetenschappelijke inzichten (voor de systematische afdeling eudicotylen werd dit in 2013 afgerond).

Sinds 2012 draagt de Plantentuin van de Universiteit Gent het kwaliteitslabel van Erkend Museum.

2.4 Verwerving

2.5 Eigenaar collectie

De Plantentuin is eigenaar van de collecties en heeft het genotsrecht. De Plantentuin behoort tot de Universiteit Gent.

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Wetenschappen – Plantentuin

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De verzamelingen van de Plantentuin werden aangelegd als onderzoekscollecties en ter ondersteuning van de (theoretische) lessen plantkunde. Vanaf de oprichting van de universiteit was ook een publieksgerichte werking een van haar centrale doelstellingen. Deze drie functies blijven tot op vandaag gelden.

In de Plantentuin vinden talrijke practica plaats. Wetenschappers van diverse vakgroepen gebruiken de tuin voor hun staalnames of metingen. Naast studenten van de Associatie Universiteit Gent maken ook leerlingen uit het lager, secundair en hoger onderwijs gebruik van de Plantentuin voor hun practica of voor geleide wandelingen. In de tuin zijn regelmatig stagiairs actief, zowel uit het tuinbouwonderwijs als uit (internationale) universitaire instellingen.

Onderzoekers verbonden aan de vakgroep Biologie (de onderzoeksgroepen zaadplanten, pteridologie, mycologie en algologie) maken veelvuldig gebruik van de levende collecties en de herbariumspecimina. De herbariumcollecties worden door binnen- en buitenlandse onderzoekers gebruikt voor diverse doeleinden zoals identificatie, bijdrage aan flora's en het samenstellen van een monografie van een bepaalde plantengroep.

De Plantentuin (de Victoriakas en het Palmarium) stelt regelmatig haar deuren open voor activiteiten zoals kunsttentoonstellingen, recepties, vertelavonden, concerten film en theater.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

In de Plantentuin worden levende planten, zaden en vegetatief materiaal (stekken, bollen, knollen, ...) en gedroogde specimina (herbarium), zaden (seminothek) en vruchten (carpotheek) bewaard.

De tuin beheert volgende collecties (stand in 2012, met respectievelijk vermelding van het aantal accessies en het aantal taxa):

Voor didactische doeleinden:

- Acanthaceae (117, 84)
- Araceae (358, 201)
- Bolgewassen (350, 150)
- Bromeliaceae (836, 299)
- Carnivore planten (288, 57)
- *Cyclamen* (44, 13)
- *Hoya* (123, 29)
- *Kalanchoë* (187, 72)
- Orchidaceae (1745, 963)
- Orangerieplanten (414, 133)
- *Pelargonium* (116, 62)
- Varens (didactische collectie)

Voor wetenschappelijke doeleinden:

- *Asparagus* (84, 33)
- *Begonia* (195, 134)
- Cyperaceae (464, 262)
- *Ephedra* (60, 21)
- *Epimedium* (289, 112)
- *Peperomia* (wereldcollectie) (> 1700, >600)
- *Hydrangeaceae* (197, 101)
- *Rhipsalis* (259, 63)
- *Sansevieria* (214, 71)
- Varens (wetenschappelijke collectie) (>1500, ca. 500)

Voor bewustmaking van het publiek (2500 taxa): bomen, struiken, lianen en vaste planten uit tropische en subtropische gebieden. Er is vooral aandacht voor nutsplanten zoals koffie, cacao, rijst, vanille, aardnoot, kokosnoot, rubberboom, dadelpalm, citrusvruchten, papaya, kurkeik, en dergelijke. In deze serres bevinden zich verder een collectie *Araceae* en *Marantaceae*. Twee epifytenbomen bieden plaats aan deelcollecties van *Orchidaceae* en *Bromeliaceae*. In de succulentenkas bevinden zich volgende collecties: *Agave*, *Aloe*, *Ceropegia*, *Echeveria*, *Euphorbia*, *Gasteria*, *Haworthia*, *Mammillaria*, *Opuntia*, *Peperomia* (deel), *Sedum*, *Senecio*, *Yucca*.

Afdelingen in openlucht (3500 taxa): de afdelingen illustreren de verwantschappen tussen plantengroepen (systematiek basale angiospermen, systematiek eudicotylen en systematiek monocotylen). De rotstuin herbergt een verzameling rots- en alpenplanten. In de mediterrane afdeling en onder de parasolden staan half-winterharde soor-

ten. De medicinale tuin biedt een overzicht van geneeskrachtige kruiden en in het arboretum bevinden zich bomen en struiken uit Europa, Azië en Amerika. Diverse groente- en fruitrassen worden getoond in de groente- en fruittuin.

Herbariumcollectie: het herbarium bevat ongeveer 400.000 specimina. Die zijn verdeeld over *Campus Sterre S8* (wierenherbarium, ca. 35.000 sp) en de *K.L. Ledeganckstraat 35* (herbarium Fungi, ca. 150.000 specimina; herbarium Mossen, ca. 25.000 specimina; herbarium Vaatplanten, ca. 225.000 specimina; herbarium Plantentuin, ca. 10.000 specimina).

3.2 Selectiecriteria

De planten worden met zorg geselecteerd en exemplaren die niet voldoen aan de vooropgestelde criteria worden geweerd.

3.3 Aanvullingen

De Plantentuin versterkt of vernieuwt de belangrijkste aanwezige collecties. Rekening houdend met het doel van de collectie, wordt een onderscheid gemaakt tussen materiaal van wilde of gekende herkomst en tuinmateriaal.

Wetenschappelijke collecties worden aangevuld met wild materiaal, terwijl de afdelingen voor onderwijs of publiekswerking worden aangevuld met gecultiveerde planten. De nadruk ligt op horticulturele collecties die een sterke link hebben met de Gentse tuinbouwsector. Een deel van de verzamelde specimina zijn botanische soorten, waarvan sommige nog slechts in ex-situcollecties overleven.

De onderzoeksgroep zaadplanten (vakgroep Biologie) organiseert jaarlijks ook expedities in de herkomstgebieden van de belangrijke wetenschappelijke collecties. De afgelopen jaren werd plantenmateriaal ingezameld in Kenia, Madagascar, Mexico, Peru, Bolivia, Chili, China en Colombia. Bij het inzamelen wordt rekening gehouden met de bepalingen van de Conventie van Biologische Diversiteit (CBD). De noodzakelijke in- en exportvergunningen worden consequent aangevraagd in de landen van herkomst. Van de ingezamelde exemplaren wordt telkens een herbariumspecimen aangemaakt.

De Plantentuin wordt ook aangevuld door uitwisselingen van plantenmateriaal (hoofdzakelijk zaden) met andere botanische instellingen. Om dit te vereenvoudigen werd de IPEN (International Plant Exchange Network) opgericht. Het laat de uitwisseling van zaden toe met respect voor de Access and Benefit Sharing doelstellingen van de Conventie van Biologische Diversiteit. De Plantentuin is sedert 2005 lid van IPEN. Jaarlijks wordt door de instellingen een Index Seminum opgesteld met het aanbod van de in de tuin en/of in het wild ingezamelde soorten.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

De collectie verkeert in een goede staat.

4.2 Inventarisatie

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

De levende collecties en een deel van de herbariumspecimina van de Plantentuin zijn ingevoerd in een Access-databank. Ze zijn online raadpleegbaar via PLANTCOL (www.plantcol.be, voor wat de houtige collecties betreft) en via WiSiWiS (Waar Staat Welke Soort: www.wisiwis.be). De collecties uit de depotruimtes zijn hier niet in opgenomen.

De collectiegegevens van de herbaria zijn opgenomen in de Index Herbariorum. Hierin wordt een samenvattend overzicht gegeven van het aantal specimina en de focus van de collectie. Er is geen stukbeschrijving aanwezig.

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

Stukbeschrijving.

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

De collectie levende planten is volledig opgenomen in de Access-databank. **Ongeveer 60% van de herbariumspecimina van zaadplanten zijn geïnventariseerd in een Excel-tabel.**

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee? Welke?

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

De levende collecties zijn gedeeltelijk gedigitaliseerd en ontsloten (zie 3.1). Een deel van de herbariumcollectie van Jean Linden werd gefotografeerd (ca. 800 specimina). **Deze deelcollectie wordt momenteel gedigitaliseerd in het kader van een erfgoedproject en zal worden ontsloten via de online databank Global Plants en via een digitaal platform van de Nationale Plantentuin in Meise.**

4.3 Topstukken

De tuin heeft belangrijke ex-situcollecties. Ze herbergt onder meer de grootste collectie peperomia's ter wereld (Peperomia Reference Collection).

Het herbarium bevat de collectie van Jean Linden (ontstaan omstreeks 1850, bevat ca. 3000 specimina), met meer dan 500 typespecimina, de 'Flore Cryptogamique des Flandres' (standaardstudie aan de basis van het cryptogamenonderzoek) en een macrofierenverzameling van topkwaliteit (verzameld in tropische zeeën).

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

Er zijn vergelijkbare tuinen in de buurlanden, onder meer de Botanische Gärten der Universität Bonn (DE), Botanischer Garten der Technischen Universität Dresden (DE), Jardin des Plantes de l'Université de Montpellier (FR), Oxford University Botanic Gar-

den (UK), Hortus Botanicus Leiden (NL), Botanische Tuinen Universiteit Utrecht (NL) en de Hortus Botanicus Amsterdam (NL). De laatste drie tuinen zijn geregistreerde musea.

De Plantentuin werkt samen met andere botanische tuinen voor het ontdebelen van levende collecties. De *Peperomia*-collectie werd grotendeels ontdebeld naar de Botanische Tuin van Dresden.

Duplicaten van herbariumspecimina zijn opgenomen in andere herbaria. De Linden-collectie bevindt zich in het herbarium van Gent, de Nationale Plantentuin van België (BRU) en het herbarium van Luik (LG).

5.2 Publicaties

- Hulle, H.J. Van, *Le jardin Botanique de l'Université de Gand. Historique. Opportunité de son déplacement*, Gent, 1871.
- Rynck, Patrick De, 'Academisch Erfgoed. Universiteit Gent', *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, Antwerpen, 2006: 26-31.
- Thiery, M., *Bij de 150e verjaring van de Plantentuin der Universiteit van Gent (1797-1947)*, Gent, 1947.
- Viane, Ronald en Caroline J. Van den heede, *200 jaar plantentuin Gent*, Gent, 2000.
- Veken, P. Van der en P. Goetghebeur, 'Het Herbarium van de Universiteit Gent', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: 115-126.

6. AANTEKENINGEN

De Plantentuin heeft in 2012 een aanvraagdossier ingediend voor een kwaliteitslabel. De beschrijving van de collecties gebeurde op basis van dit dossier.

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Nathalie Poot, 22/12/2011 en 2012 en Chantal Dugardin; [Chantal Dugardin en Simon Leenknecht \(16/12/2013 en 10/01/2014\)](#)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Ing. Chantal Dugardin, hortulana (technische leiding, organisatie, administratie)

8.2 Adres

Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Chantal.dugardin@ugent.be; 09 264 50 73; fax: 09/264 53 34

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

De collectie wordt aan het publiek getoond in de publieksserres en de tuin. De Victoriakas, de tropische kas, de mediterrane kas en de succulentenkas zijn voor het publiek toegankelijk. Deze kassen hebben samen een oppervlakte van 2070 m² en bevatten planten uit verschillende klimaatgordels:

- De Victoriakas: met reuzenwaterlelies en diverse nutsgewassen (koffie, cacao, rijst, kokosnoot, taro, aardnoot, etc.)
- Tropische kas: verzameling bomen en struiken uit het regenwoud en de savanne
- Subtropische of mediterrane kas: verzameling van bomen en struiken uit mediterrane gebieden (ingedeeld per areaal Azië, Afrika, Australië, Amerika en Europa)
- Succulentenkas: verzameling cactussen en succulenten (ingedeeld per areaal en per familie)

De serres dateren uit 1971, maar zijn nog in zeer goede staat. Er is een kleine tentoonstellingsruimte (+/- 100 m²) waarin semipermanente tentoonstellingen gehouden worden.

De vaste collecties zijn gegroepeerd per thema. In de buitentuin staan volgende afdelingen:

- arboretum: verzameling bomen en struiken uit Amerika, Azië en Europa
- systematische collecties: vaste planten, bomen en struiken die de natuurlijke verwantschappen tussen verschillende plantengroepen illustreren: collectie monocotylen, eudicotylen en basale bloemplanten
- rotstuin: verzameling rotsplanten
- medicinale tuin: verzameling van geneeskrachtige planten ingedeeld volgens het gebruikte plantendeel (wortel, stengel, blad, bloem). De planten hebben elk twee labels: één met de wetenschappelijke naam, accessienummer en areaal en één met de Nederlandse naam en beschrijving van de indicatie. Er wordt ook vermeld of de geneeskrachtige werking wetenschappelijk onderbouwd is of niet.
- Aziatische planten: samengebracht rond de kleine vijver
- mediterrane tuin: verzameling half-winterharde planten uit gebieden met een mediterraan klimaat (Middellandse Zee, Chili, Zuid-Afrika, etc.)
- groenten- en fruittuin: verzameling van gecultiveerde eetbare planten
- orangerieplanten: niet-winterharde planten in grote kuipen (worden 's winters binnen geplaatst)
- moeras met vleesetende planten

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

De Plantentuin heeft een tweetalige website (Nederlands en Engels) en de collectie is opgenomen in de *UMAC Worldwide Database of University Museums & Collections*. Daarnaast is de collectie ook vertegenwoordigd op UITinVlaanderen.be.²⁷

De tuin heeft een actieve vriendenorganisatie "De Vrienden van de Plantentuin Gent" die de gidsenwerking coördineert en occasioneel de cafetaria verzorgt. Speciaal opgeleide plantentuingidsen verzorgen jaarlijks minstens 20 gratis themawandelingen. Er is ook een facebook-pagina van De Vrienden van de Plantentuin Gent.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

De tuin en de publieksskassen (Victoriakas, tropische kas en subtropische kas) zijn dagelijks gratis toegankelijk:

- Tijdens werkdagen: van 9u00 tot 16u30
- Zaterdag, zon- en feestdagen van 9u00 tot 12u00

De succulentenkas is open op zondagvoormiddag van 11u00 tot 12u00.

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

De tropische kas, de subtropische kas, de Victoriakas en de succulentenkas van de Plantentuin zijn vrij toegankelijk. Om het herbarium te raadplegen dient vooraf contact te worden opgenomen met respectievelijk de hortulana en de curator.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

Bij het verstrekken van plantenmateriaal (zaden, stekken) worden de regels van IPEN gerespecteerd.

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

De tuin is zeer goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

10.5 Accessibility

Als rolstoelgebruiker kan je probleemloos de Victoriakas, de subtropische kas, de succulentenkas en grote delen van de tuin bezoeken. Voor een bezoek aan de tropische kas moeten rolstoelgebruikers vooraf contact opnemen met de hortulana (deze is enkel via een trap bereikbaar).

²⁷ Plantentuin: <http://www.ugent.be/we/nl/diensten/plantentuin/>; UMAC: <http://publicus.culture.hu-berlin.de/collections/detail.php?dsn=1773>; UitinVlaanderen: <http://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/plantentuin-universiteit-gent/F1A70330-C776-5B26-B5E050E55C2F491F>.

8.3 Collectie Micro-organismen (vakgroep Biochemie en Microbiologie)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-WE10

1.2 Titel

Collectie Micro-organismen

1.3 Datering

Van 1950 tot heden

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit 25.000 bacteriën voor onderzoekers en studenten en 50.000 bacteriën die niet toegankelijk zijn.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

Prof. Jozef De Ley is gestart met deze collectie omstreeks 1950. In het begin van de jaren 1980 werd de verzameling erkend als een internationale collectie.

2.4 Verwerving

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biochemie en Microbiologie

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De collectie ondersteunt wetenschappelijk onderzoek (binnen de academische context en voor de industrie) en onderwijs (secundair en academisch onderwijs).

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie is de tweede grootste in Europa en behoort tot de wereldtop, maar ze omvat slechts een 0,01% tot 0,1 van de volledige diversiteit.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

De collectie verkeert in een goede staat.

4.2 Inventarisatie

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

De collectie is geïnventariseerd per bacterie/stam in een databank die alleen intern toegankelijk is.

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee? Welke?

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Isabel Rotthier, 21/12/2011

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Paul De Vos, vakgroepvoorzitter Biochemie en microbiologie

8.2 Adres

K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Paul.DeVos@UGent.be; 09 264 51 10

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

Er is geen museale ruimte ingericht.

9.6 Bewaarplaats

De collectie wordt bewaard in een onderzoekslaboratorium (enkel toegankelijk met badge). Een back-up van de volledige collectie wordt bewaard op een andere locatie.

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Er dient contact te worden opgenomen met de beheerder om de collectie te raadplegen.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

8.4 Museum voor Dierkunde (vakgroep Biologie)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-WE63

1.2 Titel

Collecties van het Museum voor Dierkunde

1.3 Datering

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie bestaat uit ongeveer 50.000 objecten. Het gaat onder andere over skeletten, opgezette dieren en vergelijkbare anatomische preparaten.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

Het museum werd opgericht bij het ontstaan van de Gentse universiteit in 1817 om te kunnen voldoen aan het "Règlement sur l'organisation de l'enseignement supérieur dans les provinces méridionales du royaume des Pays-Bas" uit 1816. Hierin werd gesteld dat voor het onderwijs elke universiteit in de natuurlijke historie moest beschikken over "un cabinet pour l'histoire naturelle des animaux et pour leur anatomie comparée". De studie in natuurkunde werd alleen mogelijk geacht door de bestudering van de objecten zelf en niet alleen door de literatuur erover.

De opeenvolgende directeurs van het museum hebben elk hun stempel gedrukt op de collectie:

1. Prof. F.P Cassel (1784-1821): de allereerste Gentse hoogleraar in de zoölogie, vergelijkende anatomie en plantkunde kreeg in 1819 een bedrag toegekend om de allereerste verzameling aan te kopen.
2. Prof. F.J. Cantraine (1801-1863): kocht in 1844 een deel van de verzameling Risso (vissen uit de Middellandse Zee) aan.
3. Prof. A.C. Poelman (1815-1874): bracht de verzameling vergelijkende anatomie tot stand. Hij publiceerde hierover een catalogus in 1868.
4. Prof. F. Plateau (1841-1911): een zoöloog-anatoom. Hij verenigde de bestaande collecties zoölogie en vergelijkende anatomie. Hij breidde de verzameling ongewervelde dieren uit met onder andere de schelpenverzamelingen van Mac Leod,

Lecomte en Cornet en de insectenverzamelingen van Mathieu en Puls. Plateau leverde daarnaast een grote bijdrage aan de collectie vergelijkende anatomie.

5. Prof. V. Willem (1866-1952): zorgde voor een uitbereiding van de verzameling met materiaal afkomstig van de mariene biologische stations van Napels, Roscoff, Banyuls en Wimereux.

In de loop van de 20ste eeuw werd de collectie verder aangevuld. Tijdens de twee Wereldoorlogen ging er veel verloren en werden een aantal collectiestukken vervangen.

2.4 Verwerving

De collectie is verworven door aankopen, schenkingen, eigen producties (preparaten) en objecten die wetenschappers van excursies meebrachten.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Het museum valt onder de Faculteit Wetenschappen – vakgroep Biologie. Daarbinnen werkt ze als een afzonderlijke entiteit.

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De collecties van het Museum Voor Dierkunde zijn het resultaat van onderzoek en onderwijs aan de universiteit. De collecties waren in de eerste plaats utilitair. Ze werden samengebracht vanuit de idee dat kennis uit boeken onvoldoende was om het dierenrijk te begrijpen. De practicumcolleges worden vandaag in het museum gegeven en de studenten hebben de mogelijkheid om daar te studeren zodat ze objecten driedimensionaal kunnen bekijken (bv. voor dissecties). Naast studenten in de wetenschappen trekt het museum de laatste jaren ook leerlingen van de kunstacademie of andere kunstrichtingen aan. Zij komen in het museum tekenen, schilderen, fotograferen en eventueel zelfs tentoonstellen.

Tot 20 à 30 jaar geleden was de collectie voornamelijk didactisch bedoeld, maar vandaag wordt de collectie ook opengesteld voor het brede publiek. Er worden onder andere thematentoonstellingen georganiseerd waarbij naast de onderzoekswaarde ook de historische waarde in rekening wordt gebracht.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit gewervelde dieren (vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren) en ongewervelde dieren (sponzen, neteldieren, wormen, weekdieren en geleedpotigen). Daarnaast is er een unieke collectie vergelijkende anatomische preparaten (organen en stelsels).

Er zijn zowel volledige dieren als uitgeprepareerde stelsels en organen op sterkwater, opgezette dieren, skeletten en deelskeletten. Heel wat oude modellen van kleine organismen en oude wandplaten zijn in onze collectie bewaard gebleven en zijn nog

steeds te bewonderen. Naast de vaste opstelling beschikt het museum voor Dierkunde over een:

- Vouchercollectie: de collectiestukken die deel uitmaken van een onderzoek en waarover er is gepubliceerd. Deze verzameling wordt bewaard als referentie.
- Typecollectie: dit zijn de originelen aan de hand waarvan een bepaalde soort wordt beschreven.
- Collectie epidiascoopplaten: over de geschiedenis van de wetenschap (het vak biologie en geneeskunde, historische figuren, ...). Helaas kunnen ze niet meer bekeken worden omdat het museum zelf niet over een epidiascoop (een soort van projectietoestel) beschikt. ca. 1.000 platen zijn wel geïnventariseerd.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt nog aangevuld.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

Ongeveer 32.000 objecten zijn geregistreerd in een databank in Access. De collectie levert ook informatie aan GBIF (Global Bio Diversity Information Facility) en het Belgian Data Portal.²⁸ Deze publiek toegankelijke, online databanken brengen de biodiversiteit in kaart van respectievelijk de wereld en België.

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

Stukbeschrijving en deelcollectiebeschrijving

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

Ongeveer 32.000 van 50.000 objecten zijn geïnventariseerd.

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

4.3 Topstukken

Het Museum voor Dierkunde beschikt over verschillende topstukken:

1. De Tasmaanse buidelwolf: in het wild sinds 1933 uitgestorven en werd in 1936 officieel beschermd. Er zijn 100 gekende intacte opgezette exemplaren.
2. De Javaanse lelkieviet: uitgestorven
3. De buidelduivel: is met uitsterven bedreigd.
4. Historisch belangrijke stukken: de originele skeletten uit de Gentse dierentuin. In de periode voor de sluiting van de Gentse dierentuin in 1904 zijn vooral tussen 1853 en 1873 veel dieren naar het museum overgekomen.
5. Typecollecties: zijn erg belangrijk op wetenschappelijk niveau.

²⁸ <http://www.gbif.org/> en <http://data.biodiversity.be/>.

6. Diorama van Java: zou het museum in 1838 verworven hebben van prins Willem van Oranje

4.4 Bruiklenen

Er worden regelmatig collectiestukken uitgeleend aan collega-instanties mits er voldaan wordt aan de veiligheidsnormen. De topstukken worden niet in bruikleen gegeven met uitzondering van de typecollecties. Die worden specifiek voor onderzoek aan wetenschappers uitgeleend. Er worden geen objecten in bruikleen gegeven als rekvisieten voor het toneel.

4.5 Restauratie

De collectiestukken worden indien nodig gerestaureerd door de conservator. De objecten waarvoor een restauratie vanuit wetenschappelijk standpunt niet verantwoord is, worden niet uitgevoerd (bv. bijkleuren van opgezette vogels).

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

- Haspeslagh, G., 'Het Museum voor Dierkunde', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: 99-112;
- Langendries, Elienne en Anne-Marie Simon-Van der Meersch, *175 jaar universiteit Gent. Een verhaal in woord en beeld - Ghent university 1817-1992. A story in pictures*, Gent, 1992;
- Rynck, Patrick De, 'Academisch Erfgoed. Universiteit Gent', *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, Antwerpen, 2006: 26-31.

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Nathalie Poot, 24/11/2011 en Dominick Verschelde; Simon Leenknecht (16/12/2013)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Dominick Verschelde (Conservator - wetenschapper - gids)

8.2 Adres

K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

dominick.verschelde@ugent.be; 09 264 52 28; gsm: 0474 97 58 53

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

Het museum heeft een collectiebeleid:

- Tentoonstellingen en randactiviteiten: op jaarbasis wordt één thematentoonstelling georganiseerd die voor het brede publiek vrij toegankelijk is op Erfgoeddag en de Gentse feesten.
- Rondleidingen: het museum organiseert themarondleidingen en workshops voor alle leeftijden (kleuteronderwijs, lagere school, middelbaar onderwijs en hoger onderwijs).
- Doe-activiteiten: activiteiten voor kinderen om hen vertrouwd te laten maken met de wetenschappelijke methode.
- Bijkomende activiteiten: het museum neemt deel aan nationale evenementen als Open Monumentendag en de Wetenschapsweek als het onderwerp aansluit bij de collectie.

9.5 Museale ruimte

Het museum is gevestigd in twee kelderverdiepingen van het gebouw van de Faculteit Wetenschappen in de Ledeganckstraat nr. 35. Op verdieping -1 bevinden zich de ongewervelde dieren en op verdieping -2 de gewervelde dieren.

De collectiestukken worden in vitrines of op een verhoog tentoongesteld. Bij elk object ligt ter verduidelijking een geplastificeerd of een handgeschreven kaartje (titel, beschrijving en inventarisnummer).

Naast de museale ruimte is er een polyvalente ruimte waar de tijdelijke tentoonstellingen in doorgaan en die gebruikt wordt om lezingen en workshops in te geven. Het lokaal is uitgerust met een beamer, whiteboard en computer.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

Het Museum voor Dierkunde heeft een tweetalige website (Nederlands en Engels) met daarop de geschiedenis van het museum en informatie over de collecties en tentoonstellingen.²⁹

De collectie is opgenomen in de *UMAC Worldwide Database of University Museums & Collections* en in het overzicht van Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV).³⁰

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

²⁹ Museum voor Dierkunde: <http://www.museumvoordierkunde.ugent.be/>.

³⁰ UMAC: <http://publicus.culture.hu-berlin.de/collections/detail.php?dsn=570> en OKV: <http://www.museumsite.be/musea/museum-voor-dierkunde>.

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

De collectie is vrij toegankelijk voor het brede publiek tijdens de Gentse feesten en Erfgoeddag: elke dag van 9u00 tot 12u00 en rondleidingen om 9u15 en om 10u30.

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Er dient contact te worden opgenomen met de conservator om het museum te bezoeken.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

Er mogen foto's zonder flits genomen worden als ze niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt.

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

Een groepsbezoek met rondleiding kost € 25 (voor een groep tot 15 personen) of € 30 (max. 20 personen), een rondleiding voor kinderen in klasverband € 20 (max. 20 kinderen) en de doe-activiteiten bedragen minimum € 25. Een combiticket met een geleid bezoek aan de Universitaire Plantentuin kost € 40.

10.5 Accessibility

10.6 Aantal bezoekers per jaar

8.5 Collectie Cartografie (vakgroep Geografie)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-WE12

1.2 Titel

Collectie Cartografie

1.3 Datering

1730 - nu

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit meer dan 30.000 kaarten, wandkaarten en luchtfoto's.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Vakgroep Geografie

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

2.4 Verwerving

De collectie bevat kaarten die door verschillende laboratoria en seminaries werden aangekocht (voornamelijk actuele series). De geologische kaarten zijn voor het grootste deel afkomstig van de vakgroep Geologie. In mindere mate wordt de collectie aangevuld door schenkingen, veelal uit privéverzamelingen van professoren die deze bij hun emeritaat aan de universiteit schonken.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geografie

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

Het gaat om een verzameling werkstukken die wordt gebruikt door studenten en onderzoekers. Er komen heel wat aanvragen binnen – zowel vanuit de UGent als daar-

buiten – uit de meest uiteenlopende domeinen (geschiedenis, architectuur, biologie, ...).

De kaarten worden bestudeerd zowel voor het onderzoek naar de historische geografie als voor fundamenteel en historisch onderzoek naar de kaarten zelf.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit:

- Kaarten en oude wandkaarten: alle kaarten van België worden bijgehouden (onder meer alle KMI-kaarten). De collectie bevat ook Franse, Nederlandse, Congolese en Italiaanse kaarten, maar deze worden niet meer systematisch aangevuld. Naast de kaarten worden oude wandkaarten bewaard die als pedagogisch materiaal werden gebruikt.
- Luchtfoto's: een collectie officiële luchtfoto's van België. Hun aantal is groter dan 5000.

3.2 Selectiecriteria

Alleen Belgische en recente kaarten worden aan de collectie toegevoegd.

3.3 Aanvullingen

In het verleden werd de collectie aangevuld door kaarten aan te kopen. Er werd hierbij niet alleen naar België gekeken. Ook buitenlandse kaarten werden aan de collectie toegevoegd. Vandaag worden alleen Belgische en recente kaarten aangekocht. De oude collecties worden niet meer uitgebreid. Naast de kaarten op papier worden ook digitale kaarten aan de collectie toegevoegd.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

De cartotheek is afgesloten. Enkel de bevoegde ATP-leden hebben toegang. Alle andere leden van de vakgroep en buitenstaanders kunnen enkel aan de kaarten via deze personeelsleden.

4.2 Inventarisatie

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

In het verleden een groot deel van de collectie beschreven op papieren fiches. Meer dan 2.000 kaarten zijn ondertussen digitaal beschreven volgens een eigen datastructuur. Er zijn back-ups voorzien zodat er geen informatie verloren gaat.

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

Stukbeschrijving en deelcollecties

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

8.000 kaarten zijn gescand. Een deel hiervan is online ontsloten (zie 9.7). Via een aanvraag en goedkeuring kunnen voor onderzoek/onderwijs de scans voor toepassingen in geografische informatiesystemen beschikbaar worden gesteld.

4.3 Topstukken

Er zijn een aantal unieke stukken die alleen in Gent worden bewaard, maar deze zijn niet per definitie topstukken. Een voorbeeld hiervan zijn de kaarten over de vegetatie van Congo.

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Nathalie Poot, 07/12/2011 en Philippe De Maeyer ; Simon Leenknecht (16/12/2013)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Vakgroepvoorzitter, Prof. dr. Philippe De Maeyer; dr. Karen De Coene en Wim Van Roy

8.2 Adres

Campus Sterre, gebouw S8, Krijgslaan 281, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Philippe.DeMaeyer@UGent.be; Karen.DeCoene@UGent.be; Wim.VanRoy@UGent.be;
09 264 46 88; 09 264 46 95; fax: 09 264 49 85

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

De collectie staat ten dienste van het onderzoek en onderwijs. Op aanvraag worden kaarten aan derden ter beschikking gesteld en gescand. De vakgroep organiseerde dit jaar ook voor de eerste keer een cursus 'Het lezen van oude kaarten' voor medewerkers van archieven, geschiedkundige verenigingen, heemkundige kringen en dergelijke om hen te introduceren tot de historische cartografie.

9.5 Museale ruimte

Er is geen museale ruimte ingericht.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (*inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...*)

Een deel van collectie is online ontsloten via Atlas, de digitale cartotheek van de vakgroep Geografie (<http://www.geoweb.ugent.be/atlas>).

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Er dient contact te worden opgenomen met de beheerder om de collectie te raadplegen.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

Reproducties worden gratis aangeboden aan onderzoekers en studenten.

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

8.6 Collectie Mineralen en Gesteenten (vakgroep Geologie en Bodemkunde)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-WE13

1.2 Titel

Collectie Mineralen, gesteenten en fossielen

1.3 Datering

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit 50.000 fossielen, mineralen en gesteenten.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

De collectie Mineralen, gesteenten en fossielen behoorde aanvankelijk tot het Museum van de Geologie in de campus Rozier. In 1977 werd dit Museum overgebracht naar campus Sterre. Ongeveer 10 jaar geleden werd het Museum van de Geologie ontmanteld. Een gedeelte van deze collectie wordt nu zichtbaar opgesteld in de vele toonkasten die aanwezig zijn in de gangen van vleugels B en C van gebouw S8, in de Bibliotheek Aardwetenschappen in S8 en in verscheidene leszalen in S8. Naast de museumcollectie, zijn er twee gesteentecollecties die momenteel gehuisvest zijn in de huidige onderzoeksgroep Mineralogie en Petrologie. Het gaat over een gesteentecollectie (in vleugel A) van meer dan 3000 handstukken die destijds toebehoorde aan het toenmalig Laboratorium voor Aardkunde en een tweede collectie van gelijkaardige omvang die toebehoorde aan het toenmalig Laboratorium voor Mineralogie, Petrografie en Micropedologie (LMP). Deze laatste verzameling bevat een belangrijke deelverzameling van Belgische gesteenten. De fossielencollectie is ondergebracht in de Onderzoekseenheid Paleontologie.

2.4 Verwerving

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Faculteit Wetenschappen – vakgroep Geologie en Bodemkunde

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De oorspronkelijke en huidige functie van de collectie is voornamelijk didactisch. Deze wordt gebruikt voor praktische oefeningen. Het gedeelte dat in toonkasten wordt opgesteld, kan bekeken worden door studenten en bezoekers. Een deel van de collecties wordt ook actief gebruikt in lopend onderzoek.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit fossielen, mineralen en gesteenten.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt (niet op regelmatige basis) aangevuld door de medewerkers die betrokken zijn bij het onderzoek of het onderwijs met fossielen, mineralen en gesteenten.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

De collectie verkeert in een goede staat.

4.2 Inventarisatie

De collectie is gedeeltelijk geïnventariseerd.

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

Van de oudste stukken van de collectie van het Museum van de Geologie bestaan handgeschreven, papieren catalogi met inventarisatienummers. Van een gedeelte van de collectie is er een fichebestand en een deel hiervan is ook beschikbaar in een Excel-bestand. De fossielencollectie sinds 1960 is gecatalogeerd. Een deel van de fossielencollectie is geïnventariseerd in een interne digitale databank (IRUP - Inventory Research Unit Palaeontology).

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

Stukbeschrijving (met vermelding van vindplaats)

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee? Welke?

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

- 4.3 Topstukken
- 4.4 Bruiklenen
- 4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

- 5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën
- 5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Isabel Rotthier, 02/03/2011; [Marc De Batist en Simon Leenknecht \(13/01/2014\)](#)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Marc De Batist (vakgroepvoorzitter), bijgestaan door Prof. Dr. J. Verniers (verantwoordelijke van de Onderzoeksgroep Paleontologie) en Prof. Dr. P. Van den haute (verantwoordelijke van de Onderzoeksgroep Mineralogie en Petrologie).

8.2 Adres

Campus Sterre, gebouw S8, Krijgslaan 281, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Marc.DeBatist@UGent.be; 09 264 45 87

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

Een gedeelte van de collectie wordt tentoongesteld in de toonkasten in de gangen van vleugels B en C van gebouw S8, in de Bibliotheek Aardwetenschappen in S8 en in verscheidene leszalen in S8.

9.6 Bewaarplaats

Een deel van de collectie bevindt zich in onderwijslokalen en laboratoria van de vakgroep. De rest van de collectie is ondergebracht in de kelder van S8.

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Er dient contact te worden opgenomen met de beheerder om de collectie te raadplegen.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

8.7 Collectie Wiskunde (vakgroep Wiskunde)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-WE01

1.2 Titel

Collectie Wiskunde

1.3 Datering

1980 – nu

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit ongeveer 30 wiskundige modellen die zijn tentoongesteld. Er zijn in het totaal veel meer stukken, maar wegens plaatsgebrek worden deze niet tentoongesteld. Alle stukken behoren tot de privécollectie van Jean-Marie Dendoncker.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Jean-Marie Dendoncker, leerkracht wiskunde aan het St. Barbaracollege in Gent en praktijkassistent binnen de vakgroep toegepaste wiskunde en informatica heeft de modellen vervaardigd.

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

2.3 Geschiedenis van de collectie

De collectie werd in 2007 van het St. Barbaracollege overgebracht naar vakgroep Wiskunde.

2.4 Verwerving

De collectie is een permanente bruikleen van Jean-Marie Dendoncker.

2.5 Eigenaar collectie

De verzameling behoort toe aan de vervaardiger.

2.6 Institutionele beheerder

Universiteit Gent – vakgroep Wiskunde

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De modellen werden gemaakt als didactisch materiaal en worden gebruikt in de colleges. Op aanvraag worden rondleidingen gegeven voor leerlingen uit het middelbaar onderwijs.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit wiskundige modellen in hout en metaal.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt niet aangevuld.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

De tentoongestelde werken zijn in goede staat.

4.2 Inventarisatie

De collectie is niet systematisch geïnventariseerd. Bij de tentoongestelde modellen zijn er kaartjes met uitleg aangebracht om het object beter te kunnen plaatsen in een wetenschappelijke context.

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Nathalie Poot, 20/12/2011 en Frank De Clerck; Simon Leenknecht (16/12/2013).

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Prof. dr. Hendrik Van Maldeghem

8.2 Adres

Campus Sterre, gebouwen S22 en S25, Krijgslaan 281, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Hvm@cage.ugent.be; 09 264 49 11, fax: 09 264 49 93

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

De collectie wordt tentoongesteld in het auditorium en de omringende gangen van gebouw S25 (vakgroep Wiskunde). De objecten bevinden zich in vitrines die op maat zijn gemaakt of van het plafond hangen.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

De collectie is vrij toegankelijk. Voor rondleidingen is het noodzakelijk om vooraf te reserveren.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

10.5 Accessibility

9. Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde*

(stichting Jan Palfyn)

[* Deze collectie valt vanaf 30 mei 2013 onder de faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen van de Universiteit Gent en wordt niet langer als aparte entiteit binnen de universiteit beschouwd.]

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-GE51

1.2 Titel

Collecties van het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde

1.3 Datering

Van Gallo-Romeinse instrumenten tot de 20^e eeuw

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltipe

De collectie bestaat uit instrumenten uit de 19^e en de eerste helft van de 20^e eeuw. Het totale aantal objecten is niet bekend. Daarnaast beschikt het museum over 700 Gallo-Romeinse chirurgische instrumenten.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Vzw Stichting Jan Palfyn (Collegium Medico-Historicum Flandriense)

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

De Stichting Jan Palfyn werd opgericht op 12 juni 1991 door vier leden van de Faculteit Geneeskunde van de Universiteit Gent uit angst voor de versnippering en verwaarlozing van het waardevolle medisch historisch patrimonium. Ze zorgen onder meer door rondleidingen, tentoonstellingen, lezingen en publicaties voor het behoud, beheer en ontsluiting van de collecties. De oprichters formuleerden zelf hun doelstelling als volgt: "belangstelling opwekken voor het ontstaan, de evolutie en de filosofie van de geneeskunde en de gezondheids- en ziekenzorg, incl. onderwijs en onderzoek."

2.3 Geschiedenis van de collectie

De geschiedenis van het museum hangt samen met de oprichting van de universiteit in 1817. Koning Willem I schonk een bedrag aan de Faculteit Geneeskunde om een "Cabinet d'instruments de chirurgie" samen te stellen voor het onderwijs. De collecties werden oorspronkelijk bewaard en tentoongesteld samen met de verzamelingen van het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschap en Techniek in de Korte Meer in

Gent. Na een evaluatie in de jaren tachtig van de 20ste eeuw werd geoordeeld dat de instrumenten met betrekking tot de geneeskunde uit het museum moesten worden gehaald. Het medisch patrimonium verhuisde daarom in 1991 naar het voormalig Dominicanenklooster Het Pand.

2.4 Verwerving

De collectie werd in de loop van de 19de en de 20ste eeuw aangevuld met aankopen en schenkingen van onder meer de stichters van de Jan Palfyn Stichting, van bevriende artsen en van voorwerpen die werden afgestaan door kliniekhoofden van de UGent. Tijdens de eerste Wereldoorlog zijn veel collectiestukken verdwenen.

2.5 Eigenaar collectie

Universiteit Gent

2.6 Institutionele beheerder

Stichting Jan Palfyn

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

De collecties werden oorspronkelijk samengebracht voor wetenschappelijk onderzoek en als didactisch materiaal. Onder het beheer van de Stichting Jan Palfyn werd deze doelstelling verder uitgebreid. De Stichting wil niet alleen het medisch historisch patrimonium bewaren en toegankelijk maken voor studenten, maar ook voor het brede publiek.

De bezoekers zijn erg uiteenlopend. Er worden rondleidingen gegeven voor studenten van het secundair onderwijs en van het hoger onderwijs (voornamelijk verpleegwetenschappen) en voor socioculturele verenigingen zoals het Davidsfonds, Probus, Zilveren Passer, Koperen Passer, etc.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

Het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde is een van de weinige musea met een zo uitgebreide collectie uit verschillende periodes, van Gallo-Romeins tot de 20ste eeuw.

- De Gallo-Romeinse "Collectie Deneffe": Victor Deneffe, hoogleraar chirurgie en oogheelkunde aan de Universiteit Gent, stelde in de 19e eeuw een verzameling antieke chirurgische instrumenten samen uit de 1ste – 3de eeuw n. Chr. De instrumenten waren afkomstig van archeologische opgravingen in Pompei en Herculaneum en in onze streken. Er werden ook veel instrumenten uit andere collecties nagemaakt. Meer dan 700 voorwerpen in brons geven een beeld van de geneeskunde in die tijd.
- Het instrumentenkabinet (18de, 19de en 20ste eeuw): In meer dan 40 vitrines die thematisch ondergebracht zijn in kloostercellen, zijn toestellen en instrumenten opgesteld. Deze werden in de 18de, 19de en 20ste eeuw gebruikt in de algemene

geneeskunde, de algemene heekunde, de oogheekunde, de oor- neus- keelziekten, de verloskunde en de gynaecologie, de anesthesie, de antisepsis en asepsis, de tandheekunde, de psychiatrie, de fysiologie, de morfologische wetenschappen, de dermatologie, de verpleegkunde, enz.

- De verzameling zintuiglijke fysiologie "Van Biervliet": In drie grote vitrines staan toestellen voor de studie van de zintuiglijke waarnemingen (gehoor, zicht, reuk, smaak, gevoel), voor het meten en registreren van de reacties van zenuwen en spieren en voor de training van geheugen en aandacht.
- Naast medische instrumenten stelt het museum ook het schilderij tentoon van de Siamese tweeling die Jan Palfyn (1650-1730) in 1703 ontleedde.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De verzamelingen blijven ook de laatste jaren verder aangroeien met schenkingen van artsen en bezoekers. De grote objecten worden veelal geweerd wegens plaatsgebrek.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: *Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)*

De tentoongestelde collectiestukken worden beschreven in een infobrochure voor gidsen. Deze beschrijvingen zijn niet voltooid. De teksten bestaan, maar ze dienen herschreven te worden. Van de instrumenten die in de reserve zitten is de helft beschreven. De Gallo-Romeinse instrumenten (collectie Deneffe) zijn in het kader van een thesis door een studente in de archeologie wel stuk voor stuk in kaart gebracht.³¹

4.2b: *Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)*

Stukbeschrijving

4.2c: *Objectregistratie (aantal?)*

De 700 Gallo-Romeinse objecten zijn beschreven.

4.2d: *Registratiestandaard Ja/nee? Welke?*

4.2e: *Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?*

Alleen de Gallo-Romeinse objecten zijn gedigitaliseerd (maar niet online ontsloten).

4.3 Topstukken

De collectie Gallo-Romeinse instrumenten van Victor Deneffe is uniek. Het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde aan de UGent is één van de enige plaatsen

³¹ Palfliet, Nathalie, *Antieke Geneeskunde: onderzoek van medische instrumenten en bespreking van de collectie van Victor Deneffe*, eindverhandeling, Gent, 2005.

waar een zo omvangrijke collectie is bewaard. De Duitse specialist uit Mainz Erns Künzl publiceerde hierover (*Medizin in der Antike*, Stuttgart, 2002).

4.4 Bruiklenen

Er worden instrumenten in bruikleen gegeven aan musea voor tentoonstellingen, waaronder het Guislain Museum, het MIAT en de St.-Pietersabdij in Gent, het St. Jan Hospitaal in Brugge, het Musée Wellington in Waterloo, het cultuurcentrum Scharpoord in Knokke, het Museum Boerhaave in Leiden.... De verzameling van Victor Deneffe is een permanente bruikleen van het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen (UGent). De bruikleengegevens worden systematisch bijgehouden.

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

- Coster, W De en G. Robijn, 'De verzameling van wetenschappelijke toestellen van de psycholoog J. Van Biervliet (1859-1945)', *Tussen Kunst en Kennis. Een keuze uit de Gentse Universitaire verzamelingen*, tent. cat., RUG, Gent, 1992-1993: 75-86
- Evrard, A., N. Goossens, P. Kluyskens, A. Rambaut en M. Thiery, *Acht eeuwen Gentse Ziekenhuizen*, tent. cat., Gent, 1993.
- Evrard, A., *Uut Caritate. Een Gentse Patriciërs-stichting 800 jaar geleden*, tent. cat., Het Pand, Gent, 2001.
- Goossens, N., 'De Gentse Morfologenschool', *Uit het verleden van de RUG*, Gent, 1992.
- Leusen, I., '125 jaar Fysiologie in de Faculteit Geneeskunde van de Universiteit Gent', *Uit het verleden van de RUG*, Gent, 2000.
- Palfliet, Nathalie, *Antieke Geneeskunde: onderzoek van medische instrumenten en bespreking van de collectie van Victor Deneffe*, eindverhandeling, Gent, 2005.
- Rynck, Patrick De, 'Academisch Erfgoed. Universiteit Gent', *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, Antwerpen, 2006: 26-31.
- Schaepdryver, A. De, A. Evrard, N. Goossens, P. Kluyskens, I. Leusen en M. Thiery, *Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde - gids*, Gent, 1995
- *Stichting Jan Palfyn (1991-2006). Een Bilan*, Gent, 2006.

Jaarlijks wordt aan de hand van "De Nieuwsbrief" een gedetailleerd verslag van de werkzaamheden van de Stichting opgemaakt.

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Nathalie Poot, 08/12/2011 en Jean-Louis Pannier; [Simon Leenknecht \(16/12/2013 en 14/01/2014\)](#)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

Stichting Jan Palfyn

8.2 Adres

Onderbergen 1, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Museumgeneeskunde@ugent.be; 09 264 82 62

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

De Stichting Jan Palfyn heeft zichzelf drie doelstellingen opgelegd:

1. Studie-, informatie-, documentatie- en ontmoetingscentrum voor de geschiedenis van het medisch onderwijs en onderzoek, van de gezondheids- en ziekenzorg en van de medische cultuur.
2. Het onthalen, bewaren en in stand houden van het medisch-historisch patrimonium in de Vlaamse Gemeenschap.
3. Dienstverlening bij wetenschappelijk onderzoek en voorlichting van de gemeenschap.

Het museum neemt jaarlijks deel aan Erfgoeddag en Open Monumentendag.

9.5 Museale ruimte

Het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde beschikt in Het Pand over twaalf kloosterzellen en een grote zaal op de eerste verdieping met mezzanine. In elke cel worden instrumenten van één specialiteit tentoongesteld. Er zijn in totaal ruim veertig vitrines in de cellen opgesteld:

1. Algemene heilkunde: instrumenten van de 18de tot de 20ste eeuw tonen de evolutie van sommige aspecten van de (algemene) geneeskunde.
2. Neus-, keel-, oorziekten
3. Kloostercel: gerestaureerde kloostercel met oorspronkelijke fresco's over de Dominicanen. Oorspronkelijke fresco's van het Dominicanenklooster
4. Verloskunde
5. Gynaecologie
6. Morfologische wetenschappen
7. Fysiologie
8. Psychiatrie en zorg voor geesteszieken
9. Anti- en asepsie, bacteriologie en Anesthesie en reanimatie
10. Huidziekten, Paleopathologie en Materia medica - geneesmiddelen

11. Oogheelkunde en elektrologie
12. Verpleegkunde en algemene geneeskunde

Elk instrument draagt een label ter identificatie. Aan de wand en in de vitrines zelf zijn panelen geplaatst met meer uitleg over de objecten. Bij sommige voorwerpen zijn oude foto's en/of prenten voorgesteld om de werking van het tentoongestelde object te illustreren.

In de grote zaal met mezzanine wordt onderaan de collectie toestellen voor experimentele psychologie (zintuigelijke fysiologie) van Van Biervliet tentoongesteld en bovenaan de Gallo-Romeinse instrumenten van Deneffe en instrumentarium dat gebruikt wordt voor tandheelkundig onderzoek en behandeling inclusief een oud tandartsenkabinet. In deze ruimte zijn ook stoelen, een beamer en een projectiescherm voorzien. Als er groepen komen voor rondleidingen in het museum wordt hierop een inleidende video geprojecteerd.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...)

Het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde heeft een website met praktische informatie. De website valt onder die van de faculteit Geneeskunde van de UGent.³² Het ontstaan van het museum wordt toegelicht op Wikipedia en de collecties zijn opgenomen in het overzicht van Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV).³³

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

Het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde wordt beheert door de Stichting Jan Palfyn.

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

Het Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde is enkel op afspraak te bezoeken (telefonisch of, bij voorkeur, via e-mail).

10.3 Voorwaarden voor reproductie

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

Een bezoek aan het museum is gratis.

10.5 Accessibility

Het museum is niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

10.6 Aantal bezoekers per jaar

³² Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde:
http://www.ugent.be/ge/nl/dienstverlening/museum/loc_index.

³³ Wikipedia: http://nl.wikipedia.org/wiki/Museum_voor_Geschiedenis_van_de_Geneeskunde en OKV:
<http://www.museumsite.be/musea/museum-voor-geschiedenis-van-de-geneeskunde>.

10. Imaginair Museum Dierick (Centrale Administratie)

1. IDENTIFICATIE

1.1 Referentie

UGent-CA70

1.2 Titel

Collectie van het Imaginair Museum Dierick

1.3 Datering

1.4 Beschrijvingsniveau

Collectie

1.5 Omvang en materiaaltype

De collectie bestaat uit meer dan 1.500 kleurennegatieven en ongeveer evenveel kleurendia's. 15 kleurenfoto's, die op panelen zijn gekleefd, worden tentoongesteld en enkele honderden kleurenfoto's worden opgerold bewaard.

2. CONTEXT

2.1 Wie (persoon/organisatie) heeft de collectie verzameld?

Alfons Dierick (1922-2000) heeft de foto's genomen. Na zijn dood vielen ze onder het beheer van het Fonds Alfons Dierick.

2.2 Geschiedenis/biografie van de collectieverzamelaar

Alfons Dierick studeerde scheikunde en wetenschappen en combineerde dat met een opleiding tot priester aan het Gentse seminarie. In 1955 specialiseerde hij zich in het fotograferen van beroemde schilderijen van de Vlaamse Primitieven op ware grootte. Zijn ambitie was de creatie van een imaginair museum van de Vlaamse Primitieven.

De kleurechte foto's laten toe om kunstwerken die over verschillende musea verspreid zijn in één ruimte samen te brengen. Een tentoonstelling met alle originele werken van de Vlaamse Primitieven is immers onmogelijk geworden (*De Kruisafneming* (1435) van Rogier van der Weyden mag bijvoorbeeld het Prado niet meer verlaten). Dierick wist zo het volledige werk van Van Eyck, Rogier van der Weyden, Hugo van der Goes, Jeroen Bosch en Pieter Bruegel de Oude samen te brengen.

In 1995 publiceerde hij zijn 'Joos Vijds Tafel' waarin alle panelen van het *Lam Gods* (1432) van Van Eyck op waarheidsgetrouwe afmetingen worden afgebeeld.

2.3 Geschiedenis van de collectie

Na het overlijden van Alfons Dierick besloot zijn zus, Marie-Thérèse Dierick, zijn fotografische nalatenschap aan de universiteit in bewaring te geven. Het Fonds Alfons Dierick werd na zijn dood opgericht voor het behoud en beheer van zijn werken.

2.4 Verwerving

De collectie werd in 2001 in bewaring gegeven aan de UGent.

2.5 Eigenaar collectie

Fonds Alfons Dierick (Prof. dr. Marc de Mey, Prof. dr. Etienne Vermeersch en Sylvia Van Peteghem)

2.6 Institutionele beheerder

Universiteit Gent

2.7 Oorspronkelijke en huidige functie

Alfons Dierick fotografeerde de Vlaamse Primitieven op ware grootte als studiemateriaal voor studenten en onderzoekers. Men kan de tentoongestelde reproducties op afspraak bezoeken.

3. INHOUD EN STRUCTUUR

3.1 Inhoud

De collectie bestaat uit fotografische kleurennegatieven, kleurendia's, op panelen gekleefde kleurenfoto's op ware grootte en afdrucken die niet op paneel zijn gekleefd. Meestal gaat het over foto's van schilderijen van de Vlaamse Primitieven, maar er zijn ook enkele kleurendia's van planten en van de kathedralen van Chartres en van Bourges bewaard.

3.2 Selectiecriteria

3.3 Aanvullingen

De collectie wordt niet meer aangevuld.

4. VOORWAARDEN VOOR RAADPLEGING EN GEBRUIK

4.1 Fysieke kenmerken en vereisten

4.2 Inventarisatie

4.2a: Onder welke vorm (fiches, databank, website,...)

Er is een papieren inventaris met een beknopte beschrijving.

4.2b: Type inventarisatie (collectie, deelcollectie of stukbeschrijving)

Stukbeschrijving

4.2c: Objectregistratie (aantal?)

Alle werken worden in de inventaris beschreven.

4.2d: Registratiestandaard Ja/nee?

Neen

4.2e: Digitaliseren van de collectie? Hoeveel? Wie doet het? Middelen?

De negatieven zijn in hoge resolutie gedigitaliseerd (maar niet online ontsloten). De verzameling kleurenfoto's is niet gedigitaliseerd.

4.3 Topstukken

4.4 Bruiklenen

4.5 Restauratie

5. VERWANT MATERIAAL

5.1 Bestaan en bewaarplaats van aanvullende originelen/kopieën

5.2 Publicaties

Tekst Marc De Mey (Fonds Alfons Dierick)

6. AANTEKENINGEN

7. BESCHRIJVINGSBEHEER

7.1 Verantwoording en datering

Nathalie Poot, 15/12/2011 en Mieke Dutré; Simon Leenknecht (16/12/2013)

8. COLLECTIEVERANTWOORDELIJKE

8.1 Type

De collectie heeft geen eigen beheerder. De verantwoordelijke van het Congrescentrum Het Pand (Mieke Dutré) verzorgt ook het beheer van de collectie, omdat de verzameling zich in het Pand bevindt.

8.2 Adres

Het Pand, Onderbergen 1, 9000 Gent

8.3 Telefoon, fax, e-mail

Mieke.Dutre@UGent.be; 09 264 82 62; fax 09 264 83 96

9. CONTEXT

9.1 Geschiedenis collectieverantwoordelijke

9.2 Mandaat

9.3 Administratieve structuur

9.4 Collectiebeheer: policy

9.5 Museale ruimte

Een selectie van de op panelen gekleefde foto's wordt tentoongesteld in de Dierickzaal in Het Pand.

9.6 Bewaarplaats

9.7 Toegangen (*inventarissen, gidsen, publicaties, websites,...*)

De collectie is niet ontsloten.

9.8 Werkingsbudget en personele middelen

10. PUBLIEK

10.1 Openingsuren

10.2 Voorwaarden voor raadpleging

De collectie is enkel te bezoeken op afspraak.

10.3 Voorwaarden voor reproductie

Wie foto's wil maken voor commerciële doeleinden, moet schriftelijk toestemming vragen aan het Fonds Alfons Dierick.

10.4 Voorwaarden en vereisten: toegankelijkheid en gebruik

Aan de onthaalbalie van Het Pand staat signalisatie naar de zaal waar de werken worden tentoongesteld.

10.5 Accessibility